

לְדַעַת ה' הִיא אֵצֶלךָ
 לְהַגְהִיל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְלֵאמֹר אֵלֵינוּ
 וְלֵאמֹר אֵלֵינוּ
 וְלֵאמֹר אֵלֵינוּ

האמור

פנינים יקרים
 מפרד"ס התורה
 על סדר פרשיות השבוע

אמור

מאוצר שיחותיו ומאמריו
 של הרה"ג מו"ר המקובל
 רבי בניהו ושישכר שמואלו שליט"א

התשפ"ב

כל הזכויות שמורות
למכון "בני יששכר"
שע"י ישיבת המקובלים "נהר שלום" תכב"ץ

ניתן להשיג את הספר בישיבתנו הקדושה

רחוב שילה 6 י-ם

02-6249000

או בחנויות הספרים,

הפצה ראשית

"סגולה"

02-6443300

ניתן לשלוח הארות והערות

למכון "בני יששכר"

באמייל: m6222560@gmail.com

לזכר עולם יהיה צדיק

לעילוי נשמת

מורנו ורבנו

שר התורה ועמוד ההוראה

גאון ישראל ותפארתו

הרועה הנאמן פוסק הדור

ראש ממשלת התורה

מרן הראשל"צ הגאון כמוהר"ר

עובדיה יוסף

זצוקלה"ה זיע"א

נפטר ג' בחשון התשע"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

אשת חיל מי ימצא

לעילוי נשמתה
הטהורה
של מרת אמנו
הרבנית הצדקנית
מזכת הרבים

מרת **שולמית רחל**

שמואלו

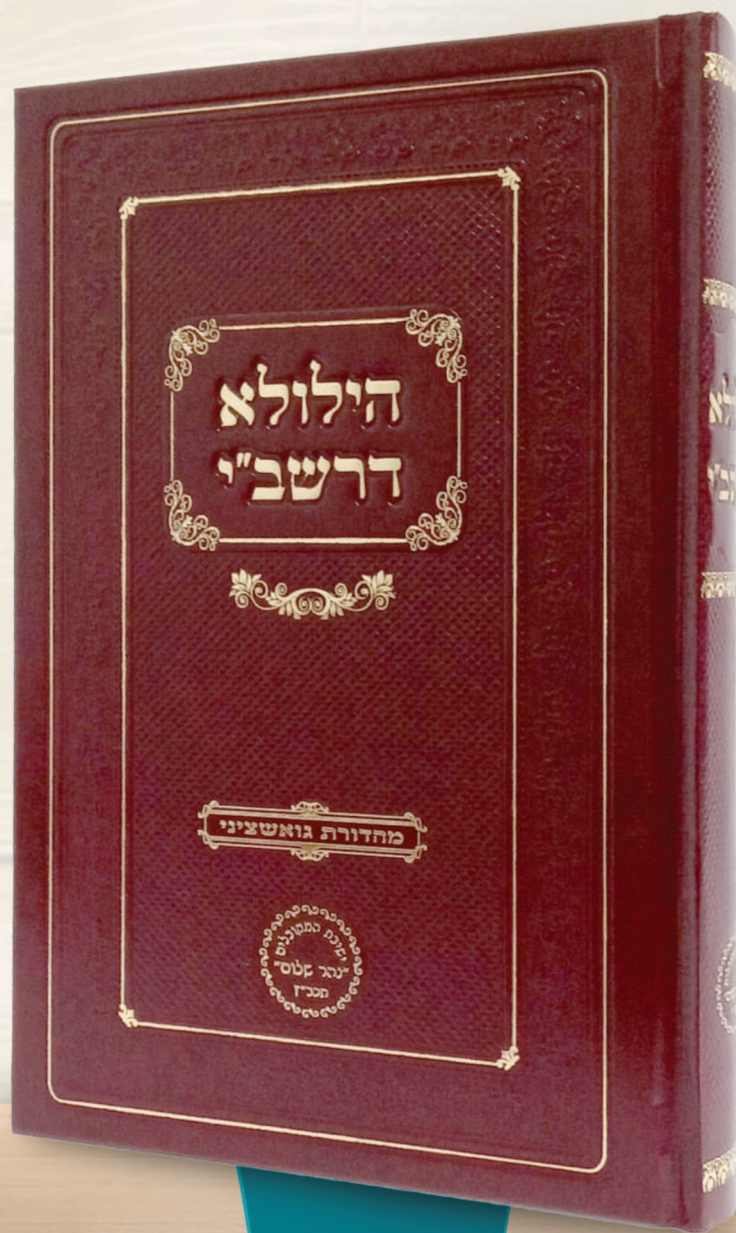
בת **מזל ע"ה**

נלב"ע ביום ז"ך אלול ה'תשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

הילולא דרשב"י עכשיו על המדף

הילולא
דרשב"י

הפצה ראשית
סגולה - החנות של ספרי הישיבה

תשמישי קדושה • ספרי קבלה • סגולות • קמיעות ועוד

רחוב שילה 4 ירושלים 02-644-33-00

שילו ואתנו ואתבגשו להילולא הרבי שמעון

**הילולת הרשב"י של ישיבת המקובלים 'נהר שלום',
היא הילולא אחרת מכל מה שמוכר וידוע.**

אתה בא למירון, והכל מוכן. אוהלים מוסדרים, תאורה, חדרי שירותים, ברזי מים, מטבח המבשל 25,000 מנות, חדרי קירור, סעודות כיד המלך, תפילות ושיעורים - על הפקת הענק הזו שקדו עשרות אנשים, ועלותה מאות אלפי שקלים!

זו ההזדמנות שלך להתחבר לרבי שמעון, לתת משהו מושלך בשביל רבי שמעון. בתרומת קודש להוצאה הכספית האדירה הזו, תהיה שותף בהילולא של רבי שמעון, ותוכל לפעול ישועות ונחמות, שפע וברכה, נחת והצלחה.

אל תחמיץ את ההזדמנות לתת לרבי שמעון, ולשאוב מלוא חופניים ישועה וברכה ביום ההילולא!

מי שלא היה בהילולת הרשב"י בהיכל האוהל הענק של 'נהר שלום' במירון, לא ראה הילולא מימיו.

ומי שראה... נכספה גם כלתה נפשו, מתי יזכה שנית לראות את המחזה הגדול והנורא הזה...

לימוד ושיעורים בתורת הרשב"י זיע"א

לימוד הזוהר הקדוש שבוע ברציפות

סיום הזוהר הגדול בעולם

סעודות כיד המלך

שבת רשב"י לאלפי ישראל

ח"י רוטל משקה

מנין סועדים + ח"י רוטל **₪ 540**

מסירת שמות לתפילה במירון
כל השמות יוזכרו במעמד **פדיון נפש** להגחיד"א זיע"א, שיערוך מו"ר הגאון המקובל רבינו **בניהו שמואלי שליט"א** ביום ההילולא במירון
עבור כל שם **₪ 54**

שותפות בח"י רוטל משקה **₪ 180**

שותפות במנין סועדים **₪ 360**

כל ההכנסות קודש תחת פיקוח מו"צ של בית החוראה דישיבתינו הקדושה

02-624-9000

התקשרו עכשיו ותושעו:

הפעילות במירון

אשרינו מה טוב חלקנו בהילולא דברי ירחא

שולחן הרבנים בלימוד באהל הענק

לימוד באהל הענק בליל ההילולא

חדרי קירור מלאים כל טוב מוכנים להילולא

אוהלי התפילות והסעודות

סעודה רבתי לכבוד רשב"י

עיר וקדיש מן שמיא נהית

בניא תשכח מפי זרעו

עקרו ואתבנשו להילקוהת התנא האלוקי דבי שמעון בר יהוא

תתקיים אי"ה

מעמד הזהד לכה

שיערוך מורנו ורבנו שר בית הזוהר המקובל הצדיק

רבי בניהו שמואלי שליט"א

במירון בליל ל"ג בעומר

בשעה 20:30

ברחבת ישיבת המקובלים

נהר שלום במירון מעל שיפרון

קחו זכות לח"י רוטל והשתתפו בהוצאות ההילולא

807 360 180

שמות כח"י רוטל מנין סוגרים בסיום הזוהר חלקת נר משמן זית בהולוא

02-624-9000

*6431

בר
יוחאי
שמך
משהת
קודש

עננו
בזכותא
דבר
יוחאי
עננו

התורמים 54 שו עבור כל נפש
יזכו ששמות בני המשפחה יכנסו לקודש פנימה
לפדיון נפש
זכות השותפות בסעודת לכבוד רשב"י וסיום הזוהר
ובסגולת ח"י רוטל

אב הדדמין שמיע קולינו בזכות אדונינו ברוך יידיא

אָבִינוּ מִלְּפָנָיו מִנֵּעַ מֵאִפְסָה מִנְחַלְתָּהּ

התורמים 54 ₪ עבור כל נפש
יזכו ששמות בני המשפחה יכנסו לקודש פנימה

לפדיון נפש

שיערוך מורנו ורבנו המקובל הצדיק

רבי **בניהו שמואלי** שליט"א

בל"ג בעומר

כמו"כ יהיה ניתן לקחת חלק בהדלקה
של מורינו הרב שליט"א
ומעמד סיום הזוהר הק' בסך 180 ש"ח

**עריכת פדיון נפש מסוגל
להציל מגזרות ומחלות קשות**

02-624-9000

כל כספי הפדיון קודש להרחוקת מוסדות 'נהר שלום'
מיסודו של המקובל האלוקי רבי מרדכי שרעבי זי"ע א

הלכות שבת

בגדי שבת קודש

א. יזהר כל אדם ליחד בגדים נאים וטובים לכבוד שבת^א, ומה טוב שאפי' המלבושים הפנימיים ייחד אותם לכבוד שבת, והוא שיזהר ששום מין מלבוש מכל מה שלבש האדם בימי החול לא ילבש ביום שבת^ב.

עיונים והארות

פני שבת מלכתא וכו'. והמכשלה הזאת תחת ידם מפני כי לא פנו הדברים רק בחומ"ר שבם ולא ידעו ולא יבינו בעמקי פנימיות התורה והנעשה בהם בצבא המרום שכל ענין לבישתן של בגדים אלו (לכבוד שבת קודש) המה הצטיירות והתגשמות לדברים העליונים ולכן הודיעו וציוו אותנו באזהרותיהן בעניינים ששורשן ועיקרם למעלה והרוחניות ומשתלשל ומתגשם בהם למטה. ואף אם לא ידעו בעמקי פנימיות התורה, עם כל זה יש לנו להאמין כי כל אלו העניינים נאחזים למעלה ומושב יקדם בשמים ממועל והפעולה הגשמית הנעשית פה עמנו היום הוא בית מושב ומשכן לשכון עליו אותה הבחינה הרוחנית באותו לבוש שמתלבש. אף אם אינו נראה בחוש. וכמו שגוף האדם הוא מדור ומשכן לנשמה אף אם אינה נראית אלא שעל ידו מראה את פעולותיה הוא הדין שכל פעולות האיש הישראלי הם מדור ומשכן לדברים רוחניים אף אם אינם נראים על ידי מעשהו.

ואני הגבר ראה עוני עמי בית ישראל בזלזול כבודה של שבת ורבת מבני עמנו יוצאים לפועלם ולעבודתם עדי ערב ביום ערב שבת וישכחו את ה' עושים מפני חמדת אילי כסף וזהבם לא ינוחו ולא ישקוטו מאז הבקר ותעבו"ר המנח"ח ויהי לעת ערב כי יראו כי פנה היום כי בא השמש לבא והנה בהלה ואימה חשיכה גדולה נפלה עליהם ובאים ברגלים ממהרות לבוא לביתם כמי שכפאם שד כי יראו לנפשותם פן יסקלון העם אשר ברגליהם על אשר חיללו שבת קודש ויבואו אל בית חדרם וישליכו את גילולי הכיסים מחיקם מקנה קניינם אשר רכשו חללים חללים ובאשר המה מלובשים בשקים ובגדים הצואים אשר עליהם באים לקראת שבת מלכתא ועומדים לקבל פני שבת מלאים טרדות והבלי עולם עכ"ל.

וג"ע החיד"א בברכי יוסף (סי' רסב ס"ק ד) כתב וז"ל: ילבש בגדי הנאים וישמח בביאת שבת וכו' לאפוקי עשירי עם, ההולכים אור שבת לבית הכנסת במלבושי חול וכך יושבים על שולחנם באור השבת ויהי בבקר לובשים בגדי שבת ואשר נגע אלהים בלבו ילבש בערב לכבוד השבת לקבל שבת בבגדים נאים עכ"ל.

וב"ב הגאון הגדול מהר"ח פלאגי ז"ל בספרו הנחמד כה"ח (סי' כח אות א) וז"ל: וכתב בספר ברית עולם (סי' נז) וז"ל: ואני אומר אי להם לאותן שבליל שבת אינם לובשים מלבושי שבת אלא שמתפללין בבגדי חול ועד הבקר לא ילבשו שבת ומחללין הדר קדושת השבת ובא להם זה כי הם עושים יום ולילה ובבלי דעת נלכדים בעוונות בדבר חמור שמורים ששבת קודש מתחיל מהיום ומסיים יום ראשון בבקר והוא עון פלילי ה' הטוב יכפר בעדם עכ"ל.

א. בנמ' שבת (קיד.) איתא: "מניין לשינוי בגדים מן התורה, שנאמר (ויקרא ו, ד) ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים, ותנא דבי רבי ישמעאל לימדך תורה דרך ארץ, בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו. ומבאר המהרש"א (שם ד"ה מנין): לענין שינוי בגדי שבת מייתי לה, דהכי נמי בע"ש בגדים שבישל בהן כדכתיב (שמות טו, כג) את אשר תאפו אפו, ואת אשר תבשלו וגו', אל ימזוג בהן כוס לרבו, דהיינו כסא דקידושא במעלי שבתא.

עוד איתא בגמ' שבת (ק"ג.) וכבדתו מעשות דרכיך: שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול. וכי הא (וכמו זה) דרבי יוחנן קרי למאניה (לבגדיו) מכבדותי (פירש"י: שמכבדין בעליהן) וכו' ודבר דבר, שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול (פירש"י: כגון מקח וממכר וחשבונות) ע"כ.

וכתב הטור (סי' רסב): "וישתדל שיהיו לו בגדים נאים לשבת, דכתיב (ישעי' נח, יג) "וכבדתו" ודרשינן שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול, ואם אי אפשר לו להחליף בגדיו לפחות ישלשל אותם למטה דרך כבוד, וילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת השבת כיוצא לקראת המלך, וכיוצא לקראת חתן וכלה... וכל המרבה לכבודו הן בגופו הן באכילה ושתיה הרי זה משובח". וכן פסק מר"ן שם (סעיף ג) ילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת שבת כיוצא לקראת המלך וכיוצא לקראת חתן וכלה, דרבי חנינא מעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא, ואמר: בואו ונצא לקראת שבת מלכתא; ר' נאי אומר: בואי כלה, בואי כלה.

ובשו"ע הרב (סי' רמב, סעי' א) מבאר: שני דברים נתפרשו בשבת על ידי הנביאים והם כבוד ועונג, שנאמר וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מוכבד, ועיקרן מן התורה, ששבת הוא בכלל מקראי קודש, שנאמר וביום השביעי שבת שבתון מקרא קודש וגו', ומקרא קודש פירשו חכמים לקדשו ולכבדו בכסות נקיה, ולענגו בעונג אכילה ושתיה. (מבואו ועד צאתו).

וכתב בספר שושן סודות (סוד השבת) וז"ל "ובשבת המלכות לובשת בגדי שבת, בגדי מלכות מדת הרחמים, ולכן בדוגמא לזה ראוי להחליף בגדי החול הרומזים למידת הדין, וללבוש בגדי שבת הרומזים למדת הרחמים עכ"ל.

וצריך ליזהר שלא יאחר מללבוש בגדי שבת אלא תיכף ומיד אחר הרחיצה ילבש הבגדים ולא יעשה כמותם המתחכמים ללבוש הבגדים רק ביום שבת בבוקר ובערב שבת הולכים המה בבגדי חול וכמו שזעזע"ז ככרוכיא הרב חמדת ימים (דף כו ע"א) וז"ל: ואף מי שהוא אבל ישנה בגדיו בשבת דהוי דברים שבפרהסיא ולכבוד שבת ישנה. והן רבים עתה עמי הארץ שהתירו לעצמם להכנס לשבת בגדים הצואים דחול לקבל

ב. יש אומרים שמידת חסידות שיהא לו מנעלים מיוחדים לשבת.¹

ג. ראוי ונכון למשוח ולצחצח המנעלים לכבוד שבת קודש. ואיתא במדרש ישראל אינם יודעים השכר המגיע להם עבור נקיית המנעלים.²

ד. ישתדל שיהיה לו טלית נאה ומיוחדת לכבוד שבת.³

ה. צריך להזהר שהבגדים שמיחד אותם לכבוד שבת יהיו "לבנים" ולא בצבעים אחרים, וכתב מהר"ו ז"ל שקבל ממורו האר"י ז"ל שכפי הצבע וגוון המלבושים שלובש האדם בעוה"ז כן ממש יתלבש האדם בעוה"ב אחר פטירתו תמיד ביום השבת.⁴

עיונים והארות

ולמספד ולקרח ולחגר שק עכ"ד המדרש.

אם יוצא לדרך בערב שבת, אין למשוח מנעלים ביום שדעתו לילך לדרך:

איתא בצוואת ר' יהודה החסיד (אות מד), אל ימשח אדם מנעליו ביום שדעתו לילך לדרך.

ובספר סגולות ישראל (מערכת ד) כתב דאפשר הטעם מפני קנאת המזיקין והשדים שיש להם תמיד קנאה על האדם להרע לו, דבזמן שהאדם בביתו אינו מסוכן כל כך, אבל בדרך שכל הדרכים בחזקת סכנה על כן יש חשש פן יתקנאו בו, ועיקר אחיזה שלהם במנעלים שאין מברכין שום ברכה כשלובשין אותם, על כן יש להם אחיזה ע"ש.

ובשבועים תמורים (אות מד) כתב: ומשמעות דברי רבנו נראה דדוקא ידיעתו מהילוך הדרך מעכב משיחת נעליו, אבל המשיחה אינו מעכבת הילוך הדרך, דאם לא ידע מהילוך דרכו ומשחם יכול לאחוז דרכו לשלום.

והוסיף שם: "שמעתי מפי מגידי אמת בשם קדושי עליון שהדברים עתיקים ויש בזה סוד נורא, וכן כתב לי אדוני אבי מו"ר המאור הגדול נ"ע ז"ל, שמעתי מאחד ששמע מאדמו"ר הזקן נבג"מ זיע"א (הוא בעל השו"ע הרב והתניא) שאמר על דבר מה שכתב בצוואת ר"ח שלא יסוך מנעליו ביום צאתו לדרך, אם נבאר טעמו של דבר זה יהיה החיבור חיבור גדול כחיבור שלי"ה הקדוש עכ"ל. ועתה תחזה איך דברי הצוואה הזאת עומדים ברומו של עולם, אשר לפי מיעוט ידיעתינו נראים מתמיהים, על כן יזהר האדם בזה. עכ"ל. (מבוא ועד צאתו).

ה. **באר** היטב ומשנה ברורה (ס' רסב סק"ה).

וללבוש בגדי שבת ביום חול בשמחות וכדו' עי' שעה"כ (ענין רחיצת פי"ו דף סג ע"ג) שכתב כי מורי ז"ל הזהירני שאפי' החלוק של שבת אין ראוי ללבוש ביום חול כלל. וכ"כ הכה"ח (ס"ק כד). וכ"כ הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פ"ג ד"ה עוד פרטי דינים). ובספר פסקי תשובות (סי' רס אות ה) כתב בשם התורת חיים ללמד זכות על אותם הנוהגים היתר בדבר שכן מצינו ברות שלבשה בגדי שבת ע"פ ציווי נעמי עיי"ש.

ו. **שעה"כ** (שם), פע"ח (שם), בא"ח (שם), וכתב שם בשעה"כ שאמר האר"י למהר"ו שפעם אחת נגלה אליו בקבלת שבת נשמת חכם אחד שנפטר בימיו וראה לובש שחורים ואמר לו לפי שבעוה"ז היה לבוש שחורים ביום השבת שלכך היו מענישים אותו שם להלבישו אחר פטירתו בגדים שחורים אף ביום השבת. ועוד כתב שם ז"ל דע כי אין לפחות מן ד' בגדי לבן והם המלבוש העליון, והתחתון, והאזור אשר על לבושו התחתון, והחלוק אשר

ב. **שעה"כ** (דף ס"ג ע"א) ז"ל יזהר ששום מין מלבוש וכיוצא בו מכל מה שלבש האדם בימי החול, אין ראוי ללבושו ביום שבת. פע"ח (פ' ד' משער השבת). בא"ח (פ' לך לך שנה ב' אות יח), וז"ל: יזהר ליחד בגדים נקיים וטובים לכבוד שבת, והעולם לא נהגו ליחד לשבת החלוק והמכנסיים, מיהו הנזהר בזה תע"ב. עכ"ל. א"כ משמע מדברי רבנו האר"י שצריך גם החלוק שהוא בימינו הגופיה וכ"ש טלית קטן שיהיו מיוחדים לשבת. ועי' בספה"ק מקבציאל שיצא זה עתה לרבנו הרי"ח הטוב (ש"ב פר' לך לך אות נא) וז"ל: גם צריך האדם להיות ותרן לכבוד שבת ולא יהיה קמצן בענינים כאלה, אלא יכין לו בגדים חשובים כפי יכולתו שיהיו מיוחדים לשבת. והנזהר ליחד גם הכתנת והמכנסיים כמו מנהג רבנו האר"י זיע"א אשריו ואשרי חלקו. ואף אם אינו נזהר בזה לפחות יזהר בשאר בגדים שיהיו מיוחדים לשבת, וכל המרבה לכבוד השבת במלבושים נאים וחשובים שכרו גדול, אך יהיו כל מעשיו לשם שמים, דהיינו שתהיה כוננתו לכבוד את השבת ולא בעבור להתגאות ולהתפאר במלבושיו לעיני הרואים. עכ"ל.

ויש מקפידים שאף המעיל חורף והסוודר והצעף וכדו' יהיו מיוחדים לכבוד שב"ק וכדמצינו במהגי החת"ס (הובא בשו"ת דברי ישראל ח"א סי' טו) שגם כפפות הידים היו לו מיוחדים לשב"ק.

ג. **כה"ח** (סי' רסב, אות כה) ז"ל: ואם צריך להחליף גם הסנדל עי' רב פעלים (ח"ד, סי' יג) שכתב דאין צריך להחליף, והביא ראייה מירושלמי שבת (פרק ו, הלכה יב) שכתב דלאו אורחיה דבר נש מיהו תרין סנדלין חד לחולא וחד לשבתא יעו"ש, מיהו נראה היינו לפום דינא, אבל ממדת חסידות נכון להחליף. וכ"כ מו"ר מופת הדור בחזון עובדיה (שבת א' דף כ"ז) וז"ל דאין צורך ליחד נעלים לשבת, ורק ראוי למשחן ולצחצחן יפה לכבוד שבת. והמתחסד ליחד נעלים מיוחדות לשבת תבוא עליו ברכה.

ועיין בספר עבודת הקודש (סי' קלט) להגאון חיד"א שכתב ז"ל ישתדל להחליף שמלותיו לשבת ואשרי למי שיש לו בגדים מיוחדים מכף רגל ועד ראש ע"כ. משמע גם המנעלים. וכ"כ החסד לאלפים (אות ג) דאפילו מכנסיים ומנעלים והכובע ששוכב בו וכדומה, הכל כאשר לכל יהיה מיוחד לו לשבת אם אפשר יעו"ש. וכיום רוב העולם נוהגים שיש להם מנעלים מיוחדים לשבת.

ד. **בילקוט** אוהב ישראל (ערך מצוה, עמ' קט) ז"ל איתא במדרש פליאה ישראל אינם יודעים השכר המגיע להם עבור נקיית המנעלים בערב שבת, שנאמר (שיר השירים ז, ב) מה יפו פעמיך בנעלים הה"ד (ישעיה כב, יב) ויקרא ביום ההוא לבכי

ו. מלבושי שב"ק מצילין את האדם מכל צרה וצוקה ומסוגלים לפרנסה טובה.

עיונים והארות

אלא בימייהם שלא נהגו ללבוש שחורים, משא"כ במדינתנו הלוּבש לבנים חיישין לזחוחי הלב ויוהרא, ויוצא שכרו בהפסדו וכו'. ושם הביא דברי הגמרא (ב"ק פא): ודברי המהרש"ל בים של שלמה הנ"ל. וכ"כ הגר"ח פלאגי' בספר רוח חיים (סי' רסב), שתלמיד חכם הרוצה ללבוש לבנים בשבת, בעיר שהגדולים אין נוהגים כן, איכא משום יוהרא. ורק אם הוא שלם בשלימות בכל הדברים בתפלות וברכות ומפורסם בחסידות רשאי לעשות כן. עכ"ל.

ודע שמכיון שאנחנו גדלנו במחיצתו של מו"ר המקובל האלקי כמוה"ר מרדכי שרעבי זצוק"ל והוא היה לובש לבן וגוער במי שלובש שחור לכן היינו משתדלים ללבוש בגדים בהירים אפור בהיר, ירוק בהיר, וכך אני נוהג עד עתה, וברבות הימים זיכני ה' יתברך להיות המקדים לשיעורו של מו"ר והייתי הולך עם אותם בגדים בהירים שאני לובש בשב"ק כי כתב האריז"ל שלא להחליפם רק עד שהולך לישון וכאשר קיבלתי ספר חזון עובדיה שבת ח"א ממו"ר ולמדתי בו וראיתי את הדברים הללו שכתב עשיתי חליפה חדשה בצבע כחול וכל מוצש"ק שהייתי הולך ויושב לפני מו"ר וזכיתי להיות הרב המקדים הייתי מחליף החליפה לכחול שלא להראות שונה מאחרים לפני מו"ר. ובכל זאת אדם הרוצה להיות חסיד ולנהוג כדעת האר"י בודאי צריך ללבוש לבן כל בגדיו וכמו שכתב הגאון המקובל הרב כה"ח.

ו. **כדאיתא** במדרש פליאה (הובא בתענוג שבת): אמר בלעם לבלק האיך אקללם הלא הם לובשים בגדי שבת ויו"ט.

ובספר נופת צופים (להרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע, דף פ) מובא, דהנה יש לבושי שבת ויום טוב, והם הבגדי קודש, וכמו שכתוב בבגדי כהונה בגדי קודש לאהרן, והלבושים הללו מי שזוכה ללבושם ניצול מכל רע, וכל בחינת הרע בורח מן האיש שזוכה ללבוש אותן בגדי שבת, והלבושים הללו הם בחינת אורות מקיפים, והם שמירה גדולה לאדם, וזהו אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החוסים בו, פירוש שע"י אמרת ה', שאומר שירות ותשבחות לה', נעשה ונמשך עליו בחינת אורות מקיפים מן הדיבורים, ונעשה לו בחי' מלבוש, וזהו הלשון אמרת ה', שאמרת' היא גם כן בלשון הקודש בגד מלשון בצע אמרתו [ומתרגמין בזה פורפירא]. והיא ג"כ בחינת שמש, שהלבנה בחינת מלכות קבלה מן השמש, וכן אמרת היא בגימטריא שמ"ש, עד שמבחינת אמרי השירות ותשבחות נעשה בחינת לבושי שבת ובחינת שמש וכו', ואין להרע שום אחיזה בו, וזהו המברך את עמו ישראל בשלום, בשלום היא אותיות מלבוש, פי' ע"י המלבוש בחינת מקיפים בחינת לבושי שבת ויו"ט כנ"ל, נכנע בחינת הרע, ואין להרע שום אחיזה ח"ו, וע"כ היא שלום, וזהו השלום האמיתי, אך החילוק שבין מלבוש לבגד היא כך, דבגד היא מלשון בגידה, כי מדריגה הזאת היא אינו כ"כ גדולה כמו בחינת מלבוש שאין להרע שום אחיזה בו, אלא שבחי' זו שנקראת בגדי קודש יכולין בחינת הרע לאחוז ח"ו, ואינה כ"כ שמירה מעולה כמו בחינת מלבוש בחינת לבושי שבת, ושבת היא בחינת מלכות, דלית ליה מגרמיה כלום, וכשממשיך עליו הלבושים הנ"ל והרע בורח ממנו כנ"ל, אזי הוא נקרא אדם השלם וכו'.

ובספר חמרא טבא (רימינוב, פרשת בלק דף צ"א) מובא, איתא [בסידור האריז"ל] בעת שלובש מלבושי שבת יאמר

על בשרו, עכ"ל. ונראה דבימינו הלבנים שעל בשרו לקבל הזיעה הם החלוק שעל בשרו והמכנס הם כנגד "הלבוש התחתון" והחגור זה האזור והמעיל העליון הוא "המלבוש העליון". ועיין כה"ח פלאגי' (ס' כ"ח אות א') שהביא בשם ילקוט ראובני (פ' בראשית) דלפי הלבוש שלובש האדם בעוה"ז בשבת באותו גוון מלבישים אותו בעוה"ב, וכתב שאח"כ מצא בילקוט ראובני (פ' יתרו) שצריך ללבוש בשבת בגדי צבעונים יעו"ש, וכתב שם הרב הנז' שאין קפידא ללבוש לבן כולו אלא שלא ילבש שחורים או אדמוני כולו אומנם לכמה גוונים אין לחוש, וכן נראה ממ"ש בספר דעת חכמה (דף י"א ע"ב) וכמ"ש על הפסוק לא תבערו א"ש שהוא ר"ת א'דום ש'חור, אמנם בספרו רוח חיים (ס' ר"ץ) הביא מכמה מחברים שצריך ללבוש לבנים.

ועיין כה"ח למוהר"י סופר זצוק"ל (ס' רסב אות כו) דנראה דבלבשת בגדי לבן ליכא יוהרא כיון שחושש אל בחי' מלבוש נפשו בעוה"ב והכתוב אומר "וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו" עכ"ל. ושמענו מפיו של מו"ר המקובל האלקי כמוהר"ר מרדכי שרעבי זצוק"ל שהעיקר שלא ילבש בגדים בצבע שחור או אדום או כחול כהה אך שאר צבעים יכול ללבוש אם אין לו בגדי לבן וכן ראינו לכמה חכמים זצ"ל שהיו לובשים בצבע אפור או בצבע תכלת או בצבע קרם ויש מן החכמים שהלכו בבגדי לבן דווקא מכף רגל ועד ראש וכל לבבות דורש ה' והיע"א.

אמנם ראה מש"כ מופת הדור בספרו חזון עובדיה (שבת א דף כו) וז"ל והנה מרן הש"ע (ס' רסב ס"ב) כתב, שיהיו לו בגדים נאים לשבת. והרב באר היטב שם כתב בשם האר"י ז"ל, שיש ללבוש בגדים לבנים, ונראה שבמקום שנוהגים ללבוש בגדים שחורים, הרוצה לנהוג ללבוש לבנים כדברי האר"י, אינו רשאי לעשות כן, דמחזי כיוהרא. ובפרט כשעושה כן בפני גדולים בתורה ובחכמה. כדאשכחן בב"ק (פא:): רבי ור' חייא הוו שקלי ואזלי באורחא, ואסתלקו לצדי הדרכים, והוה ר' יהודה בן קנוסא מפסע ואזל קמיהו, אמר לו רבי לר' חייא מי הוא זה שמראה גדולה בפנינו, (שמראה שהוא ירא שמים מאד, ומיחזי כיוהרא. רש"י), אל ר' חייא שמא ר' יהודה בן קנוסא תלמידי הוא שכל מעשיו לשם שמים. כי מטו לגביה חזייה, אמר ליה אי לאו דיהודה בן קנוסא את גזרתניהו לשקך בגיזרא דפרזלא, (פרש"י, כלומר נידוי). ע"כ. וכתב המאירי שם, וז"ל: דבר שהיתרו פשט בהלכה, ורצה אחד להחמיר על עצמו, יזהר שלא לעשות כן בפני מי שגדול ממנו בתורה שזה כמראה גדולתו בפניו, וכמתחסד ביותר ממה שאינו חוק עליו, משום יוהרא. ואם עושה כן יש כח באותו גדול לנדותו, אא"כ היה האיש ההוא נודע ומפורסם בחסידות ובשלמות כוונתו שאין כאן משום יוהרא. וכ"כ מהרש"ל בספר ים של שלמה (ב"ק פז ס' מא), שאע"פ שר' יהודה בן קנוסא לא ראה את רבי ור' חייא, כיון שמראה עצמו שהוא ירא שמים מאד, והוי גאוה יתירתא, ראוי לנדותו אם לא שידוע אל החכם שאינו עושה אלא לשם שמים. וש"מ שראוי לנדות בר בי רב שמתיהר בדין, בדבר שפשט היתרו בישראל, וגם רבו נוהג להקל, אפילו עשה כן שלא בפני רבו חייב נידוי, אא"כ ידוע הוא בחסידותו וכו'. ע"ש. וכן ראיתי בשו"ת פנים מאירות ח"ב (סי' קנב) במה שנהגו אנשי מעשה ללבוש בגדי לבן בשבת, דכיון דהאינדא נהגי כ"ע במלבושים שחורים, אם איזה אחד לובש לבנים אינו רשאי לעשות כן משום יוהרא, והמקובלים לא דברו

ז. אפילו אם הוא בדרך לבדו, גם כן ילבש בגדי שבת כמו בביתו, כי אין המלבושים לכבוד הרואים, כי אם לכבוד שבת.^ה

ח. אפילו אדם שהוא בתוך שנים עשר חודש על אביו ואמו צריך להזהר שלא ילבש בגדים שחורים ביום השבת.^ו

הקדמת הרש"ש וכוונת בגדי שבת קודש

ילבש ארבעה בגדי לבן כנגד ארבע אותיות יהוה שהם בגדי הבריאה. והם המלבוש העליון, והתחתון, והאזור שעל לבוש התחתון, והחלוק אשר על בשרו. והיו לבנים כי כן ילבישוהו בעוה"ב כפי צבע גווני בגדיו שלובש בעולם הזה.

וכשילבש החלוק יכוין לשם חלוק של הקב"ה ז'הריאל
וכשילבש הלבוש יכוין לשם אכתריאל
וכשילבש מנעליו יכוין לשם יוצפזזירון

עיונים והארות

סב) כתב דאף בתוך שבעת ימי אבלות אסור שלא יראה אבלות בפרהסיא.

י. ועי' בפרי עץ חיים (דף צא ע"ג) וז"ל: בענין המלבושים של שבת אמר לי מורי ז"ל ענין א' שצריך לכוין והוא שטוב מאד ששום מלבוש או כיוצא בו מכל מה שהאדם לובש בשבת אין ראוי שיהיה עליו בימי החול ואפילו החלוק של שבת אין ראוי ללבושו בימי החול. ואמר לי כשאלבוש בערב שבת החלוק של שבת אכוין לשם ז'הריאל שהוא סוד החלוק של השם יתברך הנזכר בפרקי היכלות (דברי ישמעאל) והוא מועיל מאד אל הקדושה להמשיכו אל האדם. וכשילבש הלבוש יכוין בשם אכתריאל עכ"ל.

וב"ה בסידור היר"א (ח"ב דף 99) אמנם שם סידר את השם כזה - זהדריאל, אמנם כתב הפת"ע (דף ס' ע"ג אות צ') שד' שהוסיפו בשם היא טעות סופר כי הרב בשעה"כ (דף ס"ג ע"א) ובפע"ח (פרק ד' דשבת בשערוה"ק דף י"ב) כתב בלא אות ד' ולכן נראה דטעות סופר נפל, ועיין עוד בא"ח (פ' לך לך אות יח) שכתב גם שם זה ולכן גם אנו סידרנו כאן את השם הזה בלא הוספת אות ד'. וכונה זו מועילה מאד לאדם כדי שימשיך אליו קדושה.

מקרא זה (ישעי' נד, יז) כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי, ולא ראיתי בשום מקום הטעם והשייכות מקרא זה אל מלבושי שבת, וי"ל כי איתא בספר עיר דוד בשם מדרש פליאה בזו הפרשה וז"ל: אמר בלעם איך אוכל לקללם שהם לובשים בגדי שבת ויו"ט עכ"ד עיי"ש, ובזה מובן שע"י מלבושי שבת נצולים מכל פה ולשון שרצונם להרע להם, ונצולים בזכות מלבושי שבת, ע"כ נכון אמירת פסוק זה בעת הלבשתם כמובן. (מבאר השבת עמוד ססג).

ה. משנ"ב (סי' רסב ס"ק ו) בשם החיי אדם וז"ל: ואפי' אם הוא בדרך לבדו, ובבית אינו יהודי גם כן ילבוש בגדי שבת, כי אין המלבושים לכבוד הרואים, כי אם לכבוד שבת.

ולבן אף הנשים בביתן חייבות עוד לפני הדלקת נרות ללבוש בגדי שבת מכוונים ונאים (משנ"ב ס"ק יא).

ובזה שלובש בגדי שבת יזכור כל עת ששבת היום ולא יבא לחלל ח"ו את השבת. (אורחות חיים להר"י מלוניל הל' ער"ש אות ט).

ט. בא"ח (שם). וכ"כ הרב חמדת ימים (דף כו ע"א) וז"ל: ואף מי שהוא אבל ישנה בגדיו בשבת דהוי דברים שבפרהסיא ולכבוד שבת ישנה. ומור"ר מופת הדור בהליכות עולם (ח"ג עמ' 107).

מאמרי הזוה"ק

מאמרי הזוהר בשבת רשב"י

רבי שמעון במערה

(זוהר חדש כי תבא ע"ג ע"א)

[א] רבי שמעון בן יוחאי, אול ליה וערק למדברא דלוד, ואתגניז בחד מערתא, הוא ורבי אלעזר בריה רשב"י הלך לו ונסתתר בבית המדרש כמבואר במסכת שבת

ל"ג שר"ש גינה את המלכות וגזרו עליו שיהרג, ואח"כ שתקפה הגזירה ברח למדבר של לוד, שכידוע מקום זה

עיונים והארות

שמע רבי פנחס בן יאיר חתניה ונפק לאפיה עייליה לבי בניה, הוה קא אריך ליה לבישריה. חזי דהוה ביה פילי בגופיה, הוה קא בכי, וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה, אמר לו, אוי לי שראיתך בכך. אמר לו, אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך דמעיקרא כי הוה מקשי רבי שמעון בן יוחאי קושיא, הוה מפרק ליה רבי פנחס בן יאיר תריסר פירוקי. לכוף, כי הוה מקשי רבי פנחס בן יאיר קושיא, הוה מפרק ליה רבי שמעון בן יוחאי עשרין וארבעה פירוקי. אמר, הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא. דכתיב ויבא יעקב שלם, ואמר רב שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו, ויחן את פני העיר אמר רב מטבע תיקן להם, ושמואל אמר שווקים תיקן להם, ורבי יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם, אמר איכא מילתא דבעי לתקוני, אמרו ליה איכא דוכתא דאית בה ספק טומאה ואית להו צערא לכהנים לאקופי, אמר איכא איניש דידע דאיתחזק הכא טהרה, אמר ליה ההוא סבא כאן קיציץ בן זכאי תורמסי תרומה, עבד איהו נמי הכי כל היכא דהוה קשי טהריה, וכל היכא דהוה רפי צייניה, אמר ההוא סבא טיהר בן יוחי בית הקברות אמר לו אילמלי (לא) היית עמנו ואפילו היית עמנו ולא נמנית עמנו יפה אתה אומר עכשיו שהיית עמנו ונמנית עמנו יאמרו זונות מפרסכות זו את זו, תלמידי חכמים לא כל שכן יב ביה עיניה ונח נפשיה, נפק לשוקא חזייה ליהודה בן גרים, אמר עדיין יש לזה בעולם, נתן בו עיניו ועשהו גל של עצמות. ע"כ.

בירושלמי שביעית (פ"ט ה"א) מסופר בשינויים שונים מגירסת הבבלי וכך מובא: ר"ש בן יוחי עביד טמיר במערתא - (היה נטמן במערה מפני גזירת המלכות) תלת עשר שנין במערת חרובין דתרומה (י"ג שנים במערה שנקראת ע"ש הנס שנברא אילן חרובין) עד שהעלה גופו חלודה, לסוף (תלת עשר שנין אמר לינה נפק חמי מה קלא עלמא (וכי איני יוצא לראות ולשמוע מה קול בעולם) נפק ויתבי לי על פומא דמערתא חמא חד צייד צייד ציפרין פרס מצודתיה שמע ברת קלא אמרה דימוס (חסד כדאמרינן באדה"ר יצא בדימוס,

א. מעשה נפלא זה נתבאר במס' שבת, כי רשב"י בחי' שבת. ובדף ל"ג כי יום שמחתו ביום ל"ג. וז"ל: ואמאי קרו ליה ראש המדברים בכל מקום דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ויתבי יהודה בן גרים גביהו. פתח רבי יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו, תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות, רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר, כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן. תקנו שווקין להושיב בהן זונות, מרחצאות לעדן בהן עצמן, גשרים ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות. רש"י ביאר שהיה בן גר וגירות לכן נקרא יהודה בן גרים, וסיפר הדברים לתלמידיו או לאביו ואמו ולא להשמיען למלכות ונשמעו על ידו למלכות. אמרו, יהודה שעילה יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג. אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא. כל יומא הוה מייתי להו דביתיהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי.

כי תקיף גזירתא, אמר ליה לבריה, נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן. אזלו טשו במערתא. איתרחיש ניסא, איברי להו חרובא ועינא דמיא, והוו משלחי מנייהו, והוו יתבי עד צוארייהו בחלא וכולי יומא גרסי, בעידן צלויי, לבשו מיכסו ומצלו והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו. איתבו תריסר שני במערתא, אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא. אמר, מאן לודעיה לבר יוחאי דמית קיסר ובטיל גזירתיה. נפקו, חזו אינשי דקא כרבי זרעי. אמרו מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה. כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם, להחריב עולמי יצאתם, חזרו למערתכם. הדור אזול, איתבו תריסר ירחי שתא. אמרי, משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש. יצתה בת קול ואמרה, צאו ממערתכם. נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר, הוה מסי רבי שמעון. אמר לו, בני, די לעולם אני ואתה. בהדי פניא דמעלי שבתא, חזו ההוא סבא דהוה נקיש תרי מדאני אסא ורהיט בין השמשות. אמרו ליה, הני למה לך, אמר להו לכבוד שבת. ותיסגי לך בחד, חד כנגד זכור וחד כנגד שמו. אמר ליה לבריה, חזי כמה חביבין מצות על ישראל, יתיב דעתייהו.

נקרא פקיעין ונסתתר שם במערה אחת [ב] הוא ור"א בנו. אתרְחיש לון נפא ונפּק לְהו, חר

עיונים והארות

באופן שמדבר בפני יראי ה' שזוהרים בלשון הרע. **בענין** מה שאמרו בגמרא כי הוי מקשה רשב"י קושיא והוי מפרק ליה ר"פ י"ב פירוקי ואחרי צאתם מן המערה הוי מקשה ר"פ קושיה הוה מפרק רשב"י כ"ד פירוקי - הנה נודע מהאר"י ז"ל כי הפלפולים הם לפרק ולשבר הקלי' הסובבים לפרי. וא"כ, הקושיות הם הדינים, והתיורוצים הם המיתוקים. בתחילה ר"פ היה ממתק אותם ע"י י"ב צירופי הוי"ה י"ב תשובות י"ב צירופים למתק הדינים, ורשב"י אח"כ היה ממתק את הדין בשרשו בשם אדני"י שיש לו כ"ד צירופים שבהם מקשטים את השכינה כנגד כ"ד קישוטי כלה. ועוד אפשר לתרץ כי ר' פנחס היה מושך התיורוצים והמיתוקים משם הוי"ה שהוא ז"א, ורשב"י לאחר צער המערה, היה מושך כ"ד קישוטי כלה, י"ב מא"א וי"ב מז"א כנודע מכוונות ליל שבועות.

בהגהות ניצוצי אורות (סוף הקדמת הזוהר דף י"ד): כתב, דע כי רשב"י ע"ה היה ניצוץ מרע"ה ודורו היה בבחינת דור דעה ולכן התחיל ספר הזוהר במלת בריש שהוא ר"ת רבי שמעון בן יוחאי, ולכן זכה רשב"י לראות מעלת דור המדבר הנזכר בזוהר (פ' שלח לך) ואמר שם דלא הוה כדרא דמדברא אלא דרא דידיה עד דייתי מלכא משיחא שהוא ג"כ ניצוץ מרע"ה ולכן עשה ספרא דצניעותא ה' פרקים כנגד חמשה חומשי תורה, ולכן ברח מפני הקיסר באמרם שמעון שגינה יהרג כמו שברח משה מפני פרעה ושם השיג שלימותו במדבר וכן השיג רשב"י שלמותו במערה במדברא דלוד כי שם נגלה אליו אלוקים.

ובספר הגלגולים (פל"ה) כתב, רשב"י ע"ה היה גלגול משה רבינו ע"ה ור"א בנו היה הנער שהיה משרת בפסל מיכה שהוא בן גרשום בן משה כדברי רז"ל, והיה הנער בן י"ג שנים ובעבור זה ישב ר"א י"ג שנים במערה.

"בראשית ר"ת אור תורת רבי שמעון בן יוחאי ברא אלהים" ברא ר"ת רבי אלעזר בנו.

בספר שער יששכר (מאמר ימי החג ליום ג' דסוכות עמ' שנ"ח) כתב: וגם תראה לפלא כי גם ל"ג בעומר בגימטריא משה, שהוא פטירת רשב"י, שהיה שורש נשמת משה רבינו ע"כ לעולם אותו יום בשבוע שחל בו ל"ג בעומר אז חל בו באותו יום בימי הסוכות, אח"כ, יום ד' אושפיזא דמשה רבינו. **בסו"ס** הלולא רבא (תיקונים, ליוורנו, תרמ"א) הביא כמה רמזים בענין זה, אמרו חז"ל בשגם הוא בשר, בשגם זה משה, ובגימט' משה, והנה "בשגם" באתב"ש הוא אותיות רשב"י, ורמזו שרשב"י ניצוץ מרע"ה, ואפשר עוד לרמז, משה נטריקון שמעון הוא משה.

ובספר דברי יחזקאל [להרה"ק משינאווא] (ל"ג בעומר) כתב לפרש הפסוק (תהלים צ"ב י"ד) "שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו יפריחו", דראשי תיבות "שתולים בבית ה' הוה, שמעון בן יוחאי, דמבקשים אנחנו מהבורא יתברך שמו, דאורות הקדושים של רשב"י וחבריו, השתולים בבית ה' בעולם העליון, בחצרות אלקינו, לאותן העומדים מרחוק מבית ה', שהם "כחצרות אלקינו", כמו החצר הוא לפני הבית, כן העומדים מנגד "יפריחו" יזריחו ויפיעו בתוכנו.

ב. דע לך, כי המערה הנמצאת בפקיעין שהיו בה רשב"י ור"א

וכששמע הבת קול אמרה דימוס ניצול הצפור ואמר אם צפור מבלעדי שמיא לא נלכד וניצוד כ"ש בר נשא ויצא) ואישתיזבת אמר ציפורי מבלעדי שמיא לא יבדא כ"ש בר נשא, כד חמא דשדכן מיליאי (שהדברים נוחים דמית הקיסר ולא היה לו פחד) אמר ניחות ניחמי בהדין דימוסין דטבריא, אמר צריכין אנן לעשות תקנה כמו שעשו אבותינו הראשונים (אמר נלך ונרד לראות בהדין דימוסין דטבריא כך היא נקראת ע"ש המרחצאות מחמי טבריא) ויחן את פני העיר שיהו עושין איטליסין ומוכרין בשוק אמר נידיכי טבריא והוה נסב תורמוסין ומקצין ומקליק (משליך) וכל הן דהוה מיתא הוה טייף וסלק ליה מן לעיל (וכל מקום שהיה טומאת מות היה צף ועולה למעלה וסילק לטהר המקום), חמתיה חד כותי אמר לינא אזל מפלין בהדין סבא דיהודאי נסב חד מית אזל ואטמריה הן דדכי אתא לגבי ר"ש בן יוחי א"ל לא דכית אתר פלן איתא ואנא מפיק לך מן תמן (ראהו כותי אחד ואמר אני אלך ואשחק בהדין סבא דיהודאי ולקח מת א' והטמינו במקום שטיהר ובא אצלו וא"ל ולא טהרת ופנית הכל ממקום פלוני בא ואראך שאוציא מת אחד משם) צפה ר"ש בן יוחי ברוח הקודש שנתנו שם ואמר גוזר אני על העליונים שירדו ועל התחתונים שיעלו וכן הוות ליה (על אותו הכותי שירד למטה לארץ ואותו המת יעלה ויחיה וכן היה) מי עבר קומי מגדלא (כשעבר לפני המגדל) שמע קליה דספרא אמר (שמע קול סופר אחד שהיה אומר דרך לעג וקלס) הא (האי) בר יוחאי מדכי טבריא א"ל יבא עלי אם לא שמעתי שטבריא עתידה להיטהר אפי' כן לא הימנין הוית (לאחר כל הטרחות שטרחתי ואפי' כן אין אתה מאמין) מיד נעשה גל של עצמות.

יהודה בן גרים: דעת תוס' דהוה אדם גדול ומוכיח ממסכת מועד קטן, ובענף יוסף בשם ספר בן יוחאי כתב דלא היה אדם גדול ואינו אותו שמוזכר במו"ק, וברש"י פי' ונקרא בן גרים שהיה בן גר וגיורת, וכתב עלה בהגהות יעב"ץ דבכל אופן הוה להם להזהר לא לדבר בגנות המלכות בפניו כמשאז"ל גיורא עד עשרה דרי לא תבזי ארמאי קמיה.

כתב רבינו מהרח"ו זלה"ה (שער הגלגולים, הקדמה ל"ו) וז"ל, נחור אחי אברהם נתגלגל באחאב המלך ולכן עבד ע"ז וכו' ולפי שעבד ע"ז נתגלגל ביהודה בן גרים, והרגו הרשב"י ע"ה בהסתכלות עיניו בו, עכ"ל.

גשרים ליטול מהם מכס: בספר בן יהודע (שם) כתב, יש להקשות אמאי נקט ר"י גשרים קודם מרחצאות ור"ש נקט להיפך וי"ל דר"י אתא לשבוחי דגשרים יש לישראל צורך טפי ממרחצאות ואם אין מרחצאות לא איכפת להם כי נגלותן אין מתנהגין בתענוגי הגוף, אבל כשאין גשרים צריך לעבור במעבורת ויש בזה סכנת מים בזמן שיש רוח קשה, משא"כ גשר, אך רשב"י שבא לגנותם נקט מרחצאות ברישא יען כי נעשין להתענג בהן גופן, אבל גשרים ההרווחה מהמכס היוצא להם יש תועלת גם לישראל משום דהכל הולך לחיל לשומרי העיר ואם אין חיילות איש את רעהו חיים בלעו.

וסיפר דבריהם: בחפץ חיים (הל' לה"ר כלל ב') הקשה מדוע נענש בסוף הרי רשב"י אמר זאת באפי תלתא והיה מותר לו לספר זאת, ומכאן מוכיח דהיתר של אפי תלתא אינו

חֲרוּבָא, וְחַד מְעֵינָא דְמִיָּא נעשה להם נס וצמח להם בפעם אחת ולא אחרי שבעים שנה, עץ חרוב אחד ומעיין אחד של מים. **אֲכָלִי מִתְּהוּא חֲרוּבָא** והיו אוכלים מאותו עץ חרוב. ובמדרש תלפיות ענף חרוב מובא שביום שב"ק נהפך להם החרוב לתמרים, **וְשָׂתָאן מֵאֲנוּן מִיָּין** והיו שותים מאותם מים, וכן שמעתי שהמעין ביום שב"ק נהפך ליין, ועוד שמעתי שהיה העץ מוציא חלות ג"כ לכבוד שבת. **הָיָה אֵלֶיהוּ ז"ל אֶתִי לֹזֵן בְּכָל יוֹמָא תְּרֵי זְמַנִּי וְאוֹלִיף לֹזֵן** והיה אליהו הנביא זכור לטוב בא אליהם בכל יום שתי פעמים ולימד אותם סודות התורה. **וְלֹא יָדַע אֵינְשׁ בְּהוּ** ולא ידע שום אדם היכן הם.

יֹמָא חַד הָוּוּ חֲכִימָא בְּבֵי מְדַרְשָׁא שׁוֹאֲלִין, וְאֲמַרִין יום אחד היו החכמים בבית המדרש שאלו ואמרו, **קְלָלוֹת שְׁבַת־תּוֹרַת בְּהַנִּים** בפרשת בחוקותי, **אֲנוּן** היו **פְּנִגְדַּי בֵּית רֵאשׁוֹן. קְלָלוֹת שְׁבַמְשִׁנָּה תּוֹרָה** בפרשת כי תבא **פְּנִגְדַּי בֵּית שְׁנֵי וְנָלוֹת אַחֲרוֹן.** ולכאורה אנחנו רואים כי **בְּקְלָלוֹת שְׁבַת־תּוֹרַת בְּהַנִּים, אֵית בְּהוּ הַבְּטָחוֹת, וְחֲכִיבּוּ דְקַב"ה לְיִשְׂרָאֵל** יש בהם הבטחות וגם אהבה וחביבות של הקב"ה לישראל, **דְּכַתִּיב, שִׁכְתוּב וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְגו'.** וְכַתִּיב וְעוֹד כְּתוּב **וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם** לא מאסתים ולא געלתים וכו'. אבל **קְלָלוֹת שְׁבַמְשִׁנָּה תּוֹרָה, לֵית בְּהוּ הַבְּטָחוֹת** אין בהם הבטחות, **וְלֵית בְּהוּ נַחֲמָה בְּלָל בְּמָא דְכַתִּיב בְּקְלָלוֹת קְדַמָּאִין, וְלֹא הָוּוּ יָדַעִי** וגם אין בהם דברי נחמה לעם ישראל כלל כמו שכתוב הבטחות ודברי נחמה בקללות הראשונות, ולא היו יודעים מה הטעם.

עיונים והארות

ובמעשה זה יש כמה הארות, במדרש תלפיות מערכת חרוב כתב, כי עץ החרוב, בשבת היה נהפך לתמרים, ומעיד שכן שמע איש מפי איש עד הרשב"י זיע"א. ובספר שפתי צדיק כתב מה דאיתא בגמ' שלא היה להם במערה רק חרוב ומים, במה אמרו קידוש היום ואולי מפני שרשב"י תלמידו של ר"ע והוא סובר במשנה ח' פ"ו דברכות, אפי' אכל שלק והוא מזונו מברך ג' ברכות שזהו סעודתו ע"כ. י"ל שרשאין לקדש על החרובין כמו שמקדשים על הפת ומסתם היה בחרובין שלהם כל הטעמים כמו במן. ועל מה היו מקדשים במדבר, מסתמא על כוס מן והיו חושבים אותו ליין. (ועי' בגליוני הש"ס לר"י אנג'ל ברכות מ"ח).

כתב הבא"ח, חרוב גימט' גבורה, ומים הם חסדים, וממתקים את הגבורות. ועוד, חרוב מים ר"ת מ"ח שהם מ"ח קנינים שהתורה נקנית בהם. ע"כ.

ועוד צריך לידע איך אכלו ר"ש ובנו מהחרוב, הרי היה ערלה, עי' ברע"ב במס' ערלה פ"א מ"ב, והעולה מאליו חייב בערלה, ודוקא במקום יישוב אבל במקום יערות ומדברות לא. וכן פסק הרמב"ם הל' מעשר שני ונטע רבעי פ"י ה"ו. ועוד י"ל דעץ שנעשה ע"י נס אין בו דין ערלה.

בנו, במערה זו עמד בה משה רבינו ע"ה, ואליהו הנביא זל"ט, כן כתב בספר הלולא רבא להרב מוה"ר שלמה וענונו מחכמי המערב נדפס בשנת תקע"ט וכ"כ בספר "לבנת הספיר" להר"ר דוד בנו של הר"ר יהודה החסיד שחיברו בשנת ה' אלפים פ"ה ליצירה עי"ש. וג"כ היא אחת מעשרה דברים שנבראו בע"ש בין השמשות. ומשה רבינו השיג בה השגות גדולות כמ"ש ושמתיך בנקרת הצור, ותרגומו במערת טנרא, ושם נגלה למשה רבינו אורות של י"ג מידות של רחמים כמ"ש שאמר לו השי"ת אני אעביר כל טובי על פניך, ומפרש בתרגום יונתן, כל מכילת טובי קדמך והם הי"ג מכילין דרחמי. וכן אליהו הנביא היה שם כמ"ש רש"י במלכים א' יט, "ויבא שם אל המערה" והיא נקרת הצור שעמד בה משה, ואם היה נשאר בה פתח אפי' כמלא נקב המחט לא היה העולם יכול לסבול האור שלה, וע"ז אמרו בשיר בר יוחאי במערת צורים שעמדת. וכן רשב"י שהיה ניצוץ ממשוה רבינו אמר לאחר צאתו מן המערה, אנא חמי בעיני תליסר מכילין גליפין קמאי ונהרין כבוצינין, ולעתיד לבא משיח צדקנו ג"כ יתגלה ויצא ממערה זו. וא"ת והרי משה רבנו לא נכנס לא"י, באותו זמן פקיעין היה מחוץ לארץ ישראל.

קָם רַבִּי יְהוּדָה בַּר אֱלֵעָאִי וְאָמַר, חָבַל עַל גְּרִיעוּתָא דְּבַר יוֹחָאִי, חבל על חסרונו של בר יוחאי שרשב"י היה מסביר לנו ההבדל, כי רשב"י היה דואג על צער השכינה מאד והיה רוצה למהר את הגאולה, וגם שתהיה הגאולה ברחמים, ולכן כנראה שהשיג בזה השגות וגילו לו מן השמים איך תהיה הגאולה בדור האחרון. **וְלִית מַאן דִּידַע מְנִיה. וְאֵלּוּ יְדַעֵי, לִית רִשׁוּ לְגַלְאָה לִיָּהּ** ועתה אין מי שיודע ממנו היכן הוא, וגם אם היו יודעים אין רשות לגלות אותו ואת מקומו.

ר' יוסי ב"ר יהודה, קם יומא תר בצפרא קם יום אחד בבוקר, **חמי כל אנון עופין דאנון הווי טאסן, ושפנינא חדא אזלא בתרייהו** וראה כל אותם עופות שהיו פורחים ויונה אחת עפה אחריהם. **קם על רגלוי ואמר יונה הנאמנת עוד מימי המבול, דיוקנא דעמא קדישא, לך יאות ולך נאה,** הדיוקן והצורה של העם [ג] הקדוש שנמשלו ליונה לך ראוי ולך נאה לעשות את השליחות של עם ישראל, **זיל ועביד לי שליחותא חדא לבר יוחאי, באתר דאיחו תמן** לכי ועשי לי שליחות אחת לבן יוחאי במקום שהוא שם.

אסתחרא ההוא שפנינא וקמת קמיה הסתובבה וחזרה אותה היונה ועמדה לפניו. **כתב ר"י פתק אחד ובו השאלה שנשאלה מפי החכמים ואמר מה שאמר. וקמת שפנינא ונטלת בפומיה, ואזלת לגביה דר"ש, ושויאת ליה בכנפי** ועמדה היונה ולקחה בפיה את הפתק והלכה אצל רשב"י ושמה לו את הפתק בכנף מעילו.

אסתפל פההוא פתקא ובכה הסתכל והתבונן ר"ש באותו הפתק וקרא את השאלות הנז' ובכה, **הוא ורבי אלעזר פריה בנו.**

עיונים והארות

אפי' שמתרחקים וכו' יודעים בכ"ז לחזור לאבינו שבשמים. **היונה** מכירה בתבואה שנקצרה בשבת ואינה אוכלת ממנה וכן היונה אינה תולשת מהמחובר בשבת **מבואר** ב"עיון יעקב" במסכת סוטה (לח:), שהיונה מכירה בתבואה שנקצרה בשבת ואינה אוכלת ממנה! ובספר "פרדס יוסף" (ויחי אות ג) הביא בשם היעב"ץ מופת חותך לקדושת יום השבת, שהיונה אינה תולשת בשבת מן המחובר, וזהו שאנו מזמרים בשבת: "יונה מצאה בו מנוח".

ג. **בבראשית** פ' נח פרק ח' פסוק י"א מובא ברש"י שם אומר אני שזכר היה. א"כ יש יונה זכר, וכנראה שכאן היה זכר, כן משמע מהלשון. ובמסכת ברכות דף נ"ג ע"ב כנסת ישראל נמשלה ליונה דכתיב כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ, מה יונה כנפיה מגינות עליה אף ישראל אינם ניצולים אלא במצוות. וכן הוא בגמ' שבת דף מ"ט ע"א ושם בתוס' ד"ה כנפיה מגינות עליה אומר ר"י דאמרינן במדרש כל העופות כשהן יגעין גינחות ע"ג סלע, והיונה בשעה שהיא יגעה פורחת באחת וגינחות באחת. וכן היונה אפי' שמתרחקת הרבה בודקת אם יכולה לחזור ויודעת לחזור. כן עם ישראל

וְאָמַר רַשְׁבִּי, בְּכִינָא עַל פְּרִישׁוֹתֵנָא מִן חֲבֵרָא אני בוכה על הפרישות וההתרחקות בעל כרחנו מן החברים, אע"פ שהיה אליהו הנביא זכ"ל לומד עמו כל יום עדין זכות גדולה היה ביותר ללמוד ולעמול עם כל החברים בבית המדרש על התורה, **וּבְכִינָא עַל מְלִין אֱלִין, דְּלֹא אֲתַגְלִיין לְהוּ** וגם אני בוכה על דברים אלו שלא התגלו ונתפרשו להם, ואין להם חכם גדול שיפרש להם **מַה יַעֲבֹדוּן דְּרִי בְּתָרַאי, אִי יִשְׁגִּיחוּן בְּתַאי** מה יעשו הדורות האחרונים אם ישגיחו ויתבוננו בזה, פי' שאין להם דברי הבטחה ונחמה בקללות שבמשנה תורה שזה כנגד הגלות אחרונה, וח"ו שלא יתיאשו מן הגאולה שלא רואים שום פסוק שירמוז על הגאולה והנחמה כמו שמובא על הקללות שבפ' בחוקותי.

אֲדַהְבִּי, אֶתָּא אֱלִיהוּ ז"ל בתוך כך בא אליהו הנביא זכור לטוב, **חֲמִי דְבִכִי** ראה את ר"ש שבוכה על צער השכינה, **אָמַר, בְּשְׁלִיחוֹתָא אֲחֵרָא הוּינָא זְמִין הַשְּׁתָּא** אמר בשליחות אחרת הייתי מזומן עתה, ולא לבא אליך, **וְשִׁדְרֵנִי קב"ה לְשִׁכְבָּא דְּמַעִיף** אבל שלחני הקב"ה להשקיט את דמעתיך. **אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, לָא הָוָה אֲנִצְטְרִיד הַשְּׁתָּא לְגַלְתָּא לְצַדִּיקָא מְלִין אֱלִין** אהה רבי אהה רבי, לא היה צריך עתה לגלות לצדיקים אלו את הדברים האלו, מטעם שמפורש בקללות האחרונות מתי תבא הגאולה, ועדיין לא הגיע הזמן לגלות לחברים את זמנה.

אָבַל בכל זאת שלחו לי מן השמים כדי לעשות לך נחת רוח ושלא תצטער **כִּדְ אָמַר קב"ה** וכך אמר הקב"ה להשיב על שאלתכם,

בְּקָלְלוֹת קְדָמָאין אֵית ל"ב קְרָאי, וְכִלְהוּ לְקַבִּיל שְׁבִילֵי דְאֹרְרִיתָא בקללות ראשונות יש ל"ב פסוקים וכולם כנגד הל"ב נתיבות ושבילים של התורה שמקורם מן החכמה. **בְּקָלְלוֹת בְּתָרַאי אֵית בְּהוּ נ"ג קְרָאי, לְקַבִּיל פְּרִשְׁיין וְאֹרְחִין דְאֹרְרִיתָא** בקללות אחרונות יש בהם נ"ג פסוקים מלבד פסוק אחד של נחמה כנגד ג"ן פרשיות ודרכים שבתורה.

בְּגָלוֹת קְדָמָא דְבֵית רַאשׁוֹן, עֲבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֲנַוּן שְׁבִילֵין סְתִימִין דְּסִתְרָא בגלות הראשונה של בית ראשון עברו ישראל אנון שבילים סתומים שבסתר, (כי שביל הוא צדדי ולא כמו אורחין שהוא כביש גלוי כמו שכתוב בגלות האחרונה), ולכן לא היה ענשם גדול, **אֲתַגְלִי חוּבֵייהוּ, וְאֲתַגְלִי קוּצָא דִּילְהוֹן, וְנַחְמָתָא וְאֲבִטְחוֹתָא דִּילְהוֹן** נתגלו עוונותיהם ונתגלה הקץ [ד] שלהם כלומר סוף הצרות ונתגלתה הנחמה וההבטחות שלהם. אמנם **בְּגָלוֹת בְּתָרַא**

עיונים והארות

ד. אֵיתָא במדרש, ובגמ' יומא ט' ע"ב, בשם רבי יוחנן ורבי אלעזר, ראשונים היו מסתירים את מעשיהם הטובים ומגלים את העוונות שלהם, לכן נתגלה קיצם. אבל אחרונים

דבית שני, עברו ישראל ג"ן פְּרָשִׁיּוֹת אוֹרְחֵינָא דְאַתְנַגְלִיין בגלות אחרונה שגלו בבית שני עברו ישראל על ג"ן פרשיות שהם הדרכים הגלויים שבתורה וכידוע שזה חמור מאד, ואז אִסְתִּים חוֹבֵייהוּ וְאִסְתִּים קְצִייהוּ, וְלֹא כְּתִיב בְּהוּ הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת נִסְתֵּם עוֹנָם, ולכן גם נסתם קיצם ולא כתוב בהם הבטחות ונחמות.

אֲדַהְכִּי, עֶבֶר חַד רוּחָא, וְאַפְרִישׁ לוֹן בתוך כך עבר רוח אחד והפריד בניהם בין אליהו לר"ש, וְסָלִיק אֵלֵיהוּ גוּ גְלַגְלָא דְנוֹרָא, וְאַשְׁתָּאֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן וּבְכִי, וְאַדְמוּד אֶפִּיתְחָא דְמַעְרָתָא ועלה אליהו הנביא תוך גלגל של אש ונשאר רשבי" ובכה ונרדם בפתח המערה. אֲדַהְכִּי, אַתָּא אֵלֵיהוּ ז"ל, אָמַר, קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן אַתְּעַר מִשְׁנַתְּךָ, וּפָאָה חוּלְקָךָ, דְקב"ה פְּעִי בִּיקְרָךְ בנתיים בא אליהו זכור לטוב ואמר קום רבי שמעון התעורר משנתך אשרי חלקך שהקב"ה רוצה בכבודך. כָּל הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת דְיִשְׂרָאֵל, בְּהַנִּי קְלָלוֹת כְּתִיבִי כל ההבטחות והנחמות של ישראל באלו קללות שבמשנה תורה כתובות.

פּוֹק וַחֲזוּ, מַלְפָּא דְרַחִים לְבָרִיָּה וְאַע"ג דְלַטִיָּה וְאַלְקִיָּה רַחֲמֵי דְמַעוֹי עֲלִיהָ צֹא וראה מלך שאוהב את בנו, ואפילו שקילל אותו והכה אותו, אהבה גדולה שבמעיו עליו. כִּד אַחֲזִי רִיגְוָא תְּקִיף, כִּדִּין רַחֲמֵנוּתָא עֲלִיהָ כאשר מראה רוגו ותוקף חזק אז כך גודל הרחמנות שלו עליו. כִּד קב"ה, אַע"ג דְלַיִט, מְלוֹי בְּרַחֲמֵי כִּד הַקב"ה אפילו שקילל דבריו הם באהבה. אַתְחַזִּיין בְּאַתְנַגְלִיָּא לְוֹטִין, וְאַנּוֹן טַבּוֹן סְנִיָּא, כִּגִּין דְאַלִּין קְלָלוֹת בְּרַחֲמֵי תְּוֹו נראים בגלוי כלפי חוץ כקללות אבל הם טובות גדולות וחשובות לפי שאלו הקללות באהבה היו. מַה דְלֹא תְּוֹה בֵּין בְּאַנּוֹן קְדָמָיִן, דְכְּלָהוּ תְּוֹו כִּדִּינָא תְּקִיף מה שלא היה כן באותם קללות ראשונות שבתורה כהנים שכולם היו בדין קשה.

בְּאַלִּין אֵית דִּינָא וְרַחֲמֵי באלו הקללות שבמשנה תורה יש דין ואהבה, כְּאַפָּא דְרַחֲמֵי עַל בְּרִיָּה כמו אבא שאהבתו על בנו, וְרַצוּעָה דְמַלְקִיּוֹתָא נְקִיט בִּידִיָּה ורצועה של מלקות לוקח בידו, אבל לא להכות ממש, אלא עֶבֶד נְהִימוּ סְנִיָּא, וְקִלִּין רַבְרַבִּין, וּמַלְקִיּוֹתָא כְּלִילִין בְּרַחֲמֵי עושה צעקה גדולה וקולות גדולים אבל המכות כלולות ברחמים.

וְקִשְׂיָא מְכָל אַנּוֹן קְלָלוֹת, דָּא הוּא דְכְּתִיב ותתבונן ותראה שקשה מכל אותם הקללות זה הוא שכתוב, גַּם כָּל חֲלִי וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרָה יַעֲלֶם ה' עִלְיָךְ עַד הַשְּׁמַדָּה. הָכֵא אַנּוֹן הַבְּטָחוֹת דְאַפָּא עַל בְּרִיָּה, בְּרַחֲמֵי סְנִיָּא כאן נרמזות ההבטחות של האבא על בנו באהבה גדולה. יַעֲלָה לֹא כְּתִיב יַעֲלָה, שפ"י שיביא

הקב"ה על ישראל את הקללות ממש לא כתוב, אֵלָא יַעֲלֵם, יִכְבֹּשׁ לֹזַן, וַיִּכְפֵּי לֹזַן בְּנוֹקְבָא דְרוּבְתֵייהוּ, דִּלְא יִפְקֹון לְבָר, וַיְהוֹן בְּבוּשֵׁין וּמְכַסִּין בְּנוֹקְבֵייהוּ אלא יעלם פי' העלמה, דהיינו, שהקב"ה יכבוש אותם ויכסה אותם בנקב שבמקומם שלא יצאו לחוץ ויהיו נעלמים וכבושים ומכוסים בנקבי חוריהם.

ואמר **עַד הַשְּׂמֵדָה, מַה דִּלְא יְהִי לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלִמְיָא** עד השמדך פי' מה שלא יהיה לעולם ולעולמי עולמים, דְהָא אוּמֵי קב"ה, דִּלְא יִשְׂיַצִי יַת יִשְׂרָאֵל לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלִמִין, וְרוּבְרַנְיָהוֹן יְהִי קַיִים תְּדִירָא שהרי נשבע הקב"ה שלא יכלה את עם ישראל לעולם ולעולמי עולמים וזכרונם יהיה קיים לעולם. **דְּבַתִּיב כַּמ"ש, בֵּין יַעֲמֵד וְרַעְכָּם וְשִׂמְכָם.** שכמו השמים החדשים והארץ החדשה עומדים לפני, אותו דבר לא ימחה שם ישראל לעולם ו**בַּתִּיב,** ועוד כתוב **כֹּה אָמַר ה' אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה כו'** פי' כמו שאי אפשר למדוד את גובה השמים ולחקור את יסוד הארץ כך אני לא אמאס בישראל על עוונותם.

וְהוֹאִיל וּבְאוּמָאָה אֵיהוּ דִּלְא יִשְׂתִּיצוּן יִשְׂרָאֵל וכיון ובשבועה הוא שלא יכלו ישראל לעולמים, **וּמִינָא דִּיהוֹן כָּל מִבְתָּשֵׁין וּמְרַעִין טְמוּרִין וּמְכוּסִין, דִּלְא יִפְקֹון לְבָר לְאַבְרָאָא לֹזַן** עתידים ישראל שיהיו כל המכות וכל המחלות נסתרות ומכוסות שלא יצאו לחוץ להרע להם, **עַד וַיִּמְנָא דִּישְׂתִּיצוּן מִן עֲלִמְיָא, מַה דִּלְא יְהִי לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלִמִין** עד הזמן שיכלו ישראל ח"ו מן העולם, מה שלא יהיה לעולם ולעולמי עולמים.

סוּפָא דְבִלְהוֹן וְסִיּוּמָא דִּילְהוֹן הסוף של כל הקללות והסיום שלהם, **וְהַשִּׁיבָה ה' מְצָרִים בְּאַנְיֹות בְּדַרְךָ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ לֹא תִסִּיף עוֹד לְרִאֲתָהּ וְהַתְּמַכְרָתָם שָׁם לְאַיִבֶיךָ לְעַבְדִּים וְלִשְׂפָחוֹת וְאִין קִנְהָ. הֲכָא הִבְטַחוֹת וְנַחֲמוֹת, דְּזִמִּין קב"ה לְמַעַבְד לְיִשְׂרָאֵל בְּסוּפָא יוּמְיָא** כאן יש הבטחות ונחמות שעתיד הקב"ה לעשות לישראל באחרית הימים שהרי כתוב והתמכרתם ולא כתוב ונמכרתם אלא כאלו אתם נמכרים ולא ממש ח"ו. **וְהַשִּׁיבָה ה' מְצָרִים בְּאַנְיֹות, אֲבַטְחוּתָא לְאַתְבָּא וּלְמַעַבְד נְסִין וְאַתִּין דְּעַבְד קב"ה בְּמְצָרִים, בְּיוּמִין קְדָמָאִין** שהוא הבטחה לשוב ולעשות נסים ואותות לישראל כמו שעשה הקב"ה ביציאת מצרים בימים הראשונים, כלומר לנסים הגדולים שהיו באותה תקופה של מצרים **כַּד"א כַּמ"ש (מיכה ז טו) בְּיַמֵּי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת.**

בְּאַנְיֹות, הֲכָא אֵיהוּ כְּמַה דְּאָמַרְתָּ, דְּאֵת דְּרִישׁ באניות, כאן הפירוש הוא כמו שאמרת, שאתה רשב"י דורש ע"ד הסוד שאות א' נחלפת לאות ע' בחילוף אותיות אחה"ע ואז יצא

בְּעֲנִיּוֹת, שְׁתַּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס. אָבֵל, זְמִינִין כָּל בְּנֵי עֲלָמָא לְמִיתֵי
עֲלִייהוּ דְיִשְׂרָאֵל עַל סְפִינָן דְיָמָא אבל יש פי' אחר, והוא שעתידים כל בני העולם לבא על
 ישראל באניות של הים, וְיַחְשְׁבוּן לְשִׁיצָאָה לֹוּן מִן עֲלָמָא, וְכִלְהוּ טְבִיעִין גּוֹ יָמָא,
בְּמָה דְעֵבֵד בְּיוֹמֵין קַדְמָאִין ויחשבו לכלות אותם מן העולם וכולם יטבעו בתוך הים כמו
 שעשה הקב"ה בימים הראשונים בים סוף.

וְתַמְנָן אִיהוּ חֲדוּה סְגִיָאָה ושם הוא הרמז לשמחה גדולה. **בְּתִיב הָכָא בְּאֲנִיּוֹת** כתוב
 כאן בגלות האחרונה והשיבך ה' מצרים באניות, **וְכִתִּיב הָתָם** וכתוב שם בענין הכשדיים (ישעיה
 מג יד) **בְּאֲנִיּוֹת רִנְתָּם. מַה לְהֵלֵן מַה שֶׁם רִנְתָּ אֶף כָּאֵן רִנְתָּ** הנה אף כאן בגלות האחרונה
 שכתוב באוניות יהיה שם שמחה.

בְּדַרְךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ לא תוסיף עוד לראותה. פי' **מִן יוֹמָא דְאֶתְפְּרִי עֲלָמָא, לָא**
גְּלִי גְבוּדְתִּיהָ קַב"ה לְאֶתְחַזָּאָה בְּעֲלָמָא וְשַׁעֲתָא דְרַעוּתָא אֶלָּא
בְּתַהוּא דְרַךְ מן היום שנברא העולם לא גילה גבורתו הקב"ה שתראה בעולם, כלומר שעדיין לא היו
 נסים גדולים כאלו בעולם כמו שיהיה בגאולה האחרונה ושעת רצון לא היתה עדיין באותה הדרך של העתיד.
כִּי כַּאֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם, בְּאוֹתוֹ דְרַךְ שיצאנו ממצרים וְכִתְהוּא גְּוֹוֹנָא
יַעֲבִיד לָךְ ובאותו אופן יעשה לך הקב"ה לעתיד.

דְּהָא לְבַתָּר, מְכַל שְׂאָר סְטָרִין יִתְבַּנְּשׁוּן עֲלִייהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְיַחְשְׁבוּן יִשְׂרָאֵל
דְּבִזְמָנָא דָא יִתְאַבְּדוּן שהרי אח"כ מכל צדדי העולם יתקבצו האומות עליהם על ישראל
 ויחשבו ישראל שבזמן הזה יאבדו, **וְאֲנִין זְבִינִין לְבַעֲלֵי דְכְּבִיהוֹן**, ויהיו נמכרים לשונאיהם
הַה"ד זה שכתוב **וְהִתְמַפְּרְתֶם שָׁם, וְנִמְכַרְתֶּם לָא כְּתִיב, אֶלָּא וְהִתְמַפְּרְתֶם,**
בְּלִבְכּוֹן תַּחְשְׁבוּן דְאֶתוֹן זְבִינִין וְלָאוּ הָכֵן, דְּהָא וְאִין קוֹנָה כְּתִיב, וְלִית
מֵאן דְיִכְבִּיל לְשַׁלְטָאָה עֲלִייהוּ בלבבכם תחשבו שאתם נמכרים, אבל באמת ח"ו שהקב"ה ימכור
 את ישראל שהרי "ואין קונה" כתוב ולכן אין מי שיכול לשלוט עליהם.

וְכָל דָּא, לְסוּף יוֹמֵיָא וכל זה לסוף הימים ממש בעת הגאולה. ומודיע אליהו זכור לטוב **וְתִלְיָא**
פּוֹלָא בְּתִיּוּבְתָא, וְכוּלָּא סְתִים שתלוי הכל בתשובה, שאם עם ישראל יעשו תשובה
 יצאו מן הגלות ברחמים וכל הקץ סתום, **כְּמָא דְכְּתִיב** כמו שכתוב (דברים כט ח), **לְמַעַן תִּשְׁפִּילוּ**
אֵת כָּל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן. מֵאן דְאִית לִיהּ לְבָא, יִסְתַּבֵּל וְיִדַע לְאֶתְבָּא לְמַאֲרִיָּה
 מי שיש לו לב יתבונן וידע לשוב לבוראו.

אָמַר לִיהוָה ר' שְׁמַעוֹן, בְּאֵן אֶתֶר אֶתְנַלְיָא פּוֹרְקָנָא דִישְׂרָאֵל בְּהַנִּי קְלָלוֹת
 אמר לו רשב"י לאלהיו באיזה מקום נתגלתה הגאולה של ישראל באלו הקללות. **אָמַר, אֲשַׁנַּח**
וְדִיִּיק, דְּוִבְתָּא בִישָׂא מְכַלְהוּ, תַּמְן הָיוּ אמר אלהיו זכ"ל לרשב"י, הסתכל ודייק במקום הרע
 מכולם מכל הקללות שם הוא הגילוי.

אֲשַׁנַּח וְדִיִּיק וְאֲשַׁבַּח דְּכַתִּיב וְהָיוּ חֲתִיף תְּלָאִים לָךְ מִנְּגִיד הסתכל ר"ש ודייק ומצא
 שכתוב והיו חת"י, החיים הטובים שיהיו בזמן הגאולה תלואים לך מנגד, כי אינם בטוחים שיהיה הגאולה
וּפְחַדְתָּ לַיְלָה וַיּוֹמֵם וְלֹא תִאֱמִין בְּחֲתִיף. שפירושו וְאֵע"ג דִּידְעֵי חֲבָרְיָא זְמַן
אֲנֹוֹן חַיִּים, תְּלוּיִן קַמֵּן וּסְפִיקָן ואעפ"י שידועים החברים זמן של אותם חיים טובים בעת הגאולה,
 תלויים הדברים לפניהם בספק, כי הכל תלוי בתשובה **וְעִיקְרָא אִיהוּ וַיְצִיבֵן מְלִין** ועיקר הוא
 והדברים יציבים ונכונים.

כָּתַב פְּתָקָא לְעֶדְן רַמְשָׂא, וְשׁוּיָה בְּפֹהַם שְׁפַנִּינָא כתב ר"ש פתק לעת ערב ושם בפי
 היונה, ודוקא בפיה, רמז לכנסת ישראל שצריך להשים הד"ת בפ"ה כי הפ"ה הוא מלכות כנודע,
וְאֲזַלְתָּ לְגַבְיָה דְרַבִּי יוֹסִי, דְּהָוָה פְּדוּכְתִּיָּה וְעֵינָוִי מְחַכָּאֵן והלכה אצל רבי יוסי
 שהיה עומד במקומו ועיניו מצפות. **כִּיּוֹן דְּחַמָּא לָהּ, אָמַר, שְׁפַנִּינָא, כַּמָּא אֶתְ מְחִימָנָא**
מְכַל עוֹפָא דְשָׁמַיָּא כיון שראה את היונה אמר יונה כמה את נאמנת יותר מכל עופי השמים. **קָרָא**
עָלֶיהָ קָרָא עַל עַצְמוֹ הַפְּסוּק, וְתַבָּא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עָלָה זֵית טָרֶף
בְּפִיהָ.

נָטַל פְּתָקָא וְעָאֵל לְגַבִּי חֲבָרְיָא וְאַחֲמֵי לֹוֹן וְסַחֵי לֹוֹן עוֹבְרָא לקח את הפתק
 ונכנס לביהמ"ד אצל החברים והראה להם וסיפר להם את המעשה. **תְּלוּוְהוּוּ תַמְהוּ. כְּכָה רַבִּי**
יְהוּדָה וְאָמַר, ווִי, אֵע"ג דְּלֹא יִדְעִינָן לִיָּה אפילו שלא ידענו את מקומו, **מְקוֹם שְׁיִפּוּל**
הָעֵץ שָׁם יְהוּא [ה] כִּי רַשְׁב"י הוא העץ שנותן פירות וזן את העולם ברוחניות ובגשמיות שם הוא שרשו
 ועיקרו ומשם ניזונים כל התלמידים. **אֶתֶר דְּכַר יוֹחָאֵי תַמְן, חֲבָרְיָא בְּחַדִּיָּה וּמְתַעֲרִין**
מִנִּיהּ וְאוּלְפִין מִנִּיהּ מקום שבר יוחאי נמצא שם, החברים נמצאים אתו, כלומר, רוחם ודעתם אתו,
 ומתעוררים ממנו ולומדים ממנו.

עיונים והארות

ה. הפסוק הוא בקהלת פ' י"א פסוק ג' אם ימלאו כי ידוע שרשב"י בתחילה היה בדרום עד שבא ר"ע
 העבים גשם על הארץ ויקו ואם יפול עץ בדרום לרבותינו שבדרום ואח"כ העץ הזה רשב"י הלך לצפון וגם
 ואם בצפון מקום שיפול העץ שם יהוא: הוראת לדעת נטמן בצפון במירון ושם ניתן אור תורתו.

וּבָאָה נַפְשֵׁיהּ דְּבַר יוֹחָאֵי, דְּקַב"ה עֲבִיד עֲמִיהּ נְסִינ, וְאִיהוּ גְזִיר וְקַב"ה
מְקַיִים אשרי חלקו של בר יוחאי שהקב"ה עושה אתו ניסים והוא גוזר והקב"ה מקיים.
וְעֵתִיד לְמַהוּי רִישָׁא לְצַדִּיקָא דִּיתְבִי בְּגִנְתָּא דְעַדָן ועתיד רשב"י להיות ראש לצדיקים
 שיושבים בגן עדן. **וְיִקְבֵּל אִפִּי שְׂכִינְתָּא, וְיַחְמֵי לְקַב"ה וְיִשְׁתַּעֲשַׁע עִם צַדִּיקָא**
וְיִימָא לְהוּ וְיִקְבֵּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה וְיִרְאֶה אֶת הַקַּב"ה וְיִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצַּדִּיקִים, ויאמר להם (תהלים צה ו),
בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוּהוּ וְנִכְרַעְהוּ וְנִכְרַחַה לְפָנֵי ה' עֲשֵׂנוּ.

מאמרי הזוהר בפרשה

אָמַר אֶל הַכְּהֻנִּים, (ויקרא כ"א) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָמַר אֶל הַכְּהֻנִּים, בְּלַחֲשׁוֹ, בְּמָה
דָּבַל עֲזֻבְדִּיהוֹן דְּכַתְנֵי בְּלַחֲשׁוֹ רבי יצחק אמר מש"כ אמור אל הכהנים כלומר אמור להם בלחש,
 אשריכם שזכותם לקדושה יתירה, והטעם שיאמר להם בלחש, כי כמו שכל מעשיהם של הכהנים הם בלחש, לפי שעיקר
 עבודת הקרבנות היתה הכוונה שכיונו הכהנים לייחד את פרצופי האצילות עד א"ס ב"ה, **בְּךָ אֲמִירָה דְּלַהוֹן**
בְּלַחֲשׁוֹ כך האמירה להם צריכה להיות בלחש.

אָמַר וְאָמַרְתָּ: זְמַנָּא חַד, וְתֵרִין זְמַנִּין אמור להם פעם אחת ושתי פעמים, כלומר הרבה פעמים,
לְאַזְהָרָא לְהוּ עַל קְדוּשַׁיְיהוּ, בְּגִין דְּלֹא יִסְתְּאַבּוּן להזהיר אותם על קדושתם, כדי
 שלא יטמאו עצמם. **דִּמְאֵן דְּמִשְׁמַשׁ בְּאַתֵּר קְדִישָׁא, בְּעֵיא דִּישְׁתַּפַּח קְדִישָׁא בְּכֹלֵא**
 כי מי שמשמש במקום קדוש, צריך שימצא קדוש בכל דבר, ולכן צריך להזהיר אזהרה כפולה את הכהנים המשמשים
 בבית המקדש להתנהג בקדושה יתירה יותר משאר ישראל.

לְנַפְשׁ לֹא יִטְמָא, בְּמָה דְּאוּקְיָמְנָא, דְּגוּפָא בְּלֹא רוּחַ, מְסֻאָבָא הוּא, וְשָׂאֲרֵי
עֲלִיָּה רוּחַ מְסֻאָבָא ומפרש עוד מש"כ לנפש לא לטמא היינו כמו שבארנו למעלה, שגוף בלי
 הרוח טמא הוא, ושורה עליו רוח הטומאה. **דְּהָא תִּיאֻבְתָּא דְּרוּחֵי מְסֻאָבֵי לְגַבֵּי גּוּפֵיהוֹן**
דִּישְׂרָאֵל אִיהוּ כי תשוקת רוחות הטמאות היא אל גופותם של ישראל, **בְּגִין דְּאִתְרַק מְנִיָּהוּ**
רוּחָא קְדִישָׁא לפי שהורק מהם רוח הקדושה, **וּבְמִנָּא דְּקוּדְשָׁא, אֲתִיִּין לְאַתְחַכְרָא** ובכלי
 ששרתה בו קדושה באים להתחבר ולהתלבש הקליפות. **וְכַתְנֵי דְּאֵינּוּן קְדִישִׁין, קְדוּשָׁתָא עַל**
קְדוּשָׁתָא והכהנים שהם קדושים, ויש עליהם קדושה יתירה יותר מקדושת שאר ישראל, **לָא בְּעִיִּין**
לְאַסְתְּאַבָּא בְּלָל אסור להם להטמא כלל, **בְּגִין דְּכַתְיֵב** לפי שכתוב בנזיר שגם הוא אסור לטמא

למתים, (במדבר ו) **בִּי נְזֹר אֱלֹהֵיוּ עַל רֵאשׁוֹ** והיינו שהם מוכתרים בהארת ג' ראשונות שהיא ככתר על ראשם. **וּבְתִיבּ בִּי שְׁמֵן מְשַׁחַת אֱלֹהֵיוּ עָלָיו אֲנִי יי'** והשמן הוא שפע החכמה הנשפעת לבינה, וממנה נשפעת על ראש הכהנים המושרשים בחסד דו"א.

וְהוּא בְּגוֹנוֹנָא דְלְעִילָא קָאִים לְתַתָּא והכהן שהוא בחסד הוא עומד למטה, ושואב הארת שפע השמן, כעין הכהן של מעלה שהוא החסד דו"א כמבואר לקמן, **וּבְתִיבּ, (תהלים קלג) בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֵאשׁ יוֹרֵד עַל הַזֶּקֶן וְזֶקֶן אֶהְרֵן שְׂיֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, הַאִי קָרָא אוֹקְמוּהּ** ואמר מקרא זה כבר ביארו החברים, **אֲבָל עַתָּה נִפְרַשׁ בּוֹזָה הַאֹפֶן, מִשׁ"כ בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֵאשׁ, דָּא מְשַׁח רְבוֹת קַדִּישָׁא עֲלָאָה, דְּנִגְיֵד וְנִפִּיק מֵאַתֵּר דְּנִתְהַרָא עֲמִיקָא דְּכֻלָּא** זהו שמן משחת קודש העליון, שהוא שפע ואור המאיר מא"א אל אבא והוא משפיעם לאימא, שנמשך ויוצא ממקום הנהר העמוק מכל, כלומר שהוא נמשך למטה מיסוד דאימא על ראש הכהנים.

דְּבַר אַחַר, דְּנִגְיֵד וְנִפִּיק מֵרִישָׁא דְּכָל רִישֵׁין, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין פירוש אחר על מש"כ בשמן הטוב, היינו שנמשך השפע מראש של כל הראשים שהוא סתום מכל הסתומים, כלומר שנמשך שפע השמן מיסוד דעתיק המלוכב במצחא דא"א. **עַל הָרֵאשׁ, עַל הָרֵאשׁ וְדָאִי, רִישָׁא דְּאָדָם קַדְמָאָה** היינו דהיינו על הראש של אדם קדמון שהוא א"א.

מאמרי הפרשה

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהְרֵן וְאֶמְרַתְּ אֲלֵהֶם" (כא, א)
הגדולים שבדור יזהירו ויאירו על הקטנים

פרש"י אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים. ידוע כי כל מי שדבוק בחכמים ובצדיקים אשר מפיהם אנחנו חיים הרי הוא הולך ומתעלה בתורה ויר"ש מכיון שלומד הוא ממעשיהם. ועוד שכאשר החכם רואה אותו, הוא מאיר לו פנים ומשפיע לו תורה ויר"ש. וז"ש יברך ה' הקטנים עם הגדולים, פי' אם הקטנים הם מחוברים לגדולים גם הם בכלל הברכה, וז"ש להזהיר גדולים על קטנים, פי' שהגדולים שבדור יזהירו ויאירו על הקטנים, יחברו אותם עמם בעבודתם ובפרט כאשר הם רואים שהקטנים רודפים אחריהם וחפצים מאוד להתעלות אז הם מחברים אותם יותר.

כשעולים למירון להילולא של התנא האלקי רשב"י הקדוש, יוצאת בת קול ומכרזת - עולו ואתכנשו להילולא דבר יוחאי ואשרי הזוכה לשמוע בלבו הכרזת הבת קול ובא להתחבר אל הרשב"י זיע"א ולינוק שפע קדושה לזכות להיות יר"ש ות"ח. ומי שזכה צריך לנצל בכל כוחו את הימים הספורים שזוכה לישב בצלו דרשב"י לשאוף ולהתחבר אליו ככל האפשר. ה' יזכנו.

פרשת אמור עוסקת בכל החגים ותמיד תחול כל"ג בעומר ול"ג בעומר ג"כ כולל כל החגים כולם כי כל החגים מאירים בו

פרשת אמור עוסקת בכל המועדות כולם, חצי פרשה עוסקת בענין פסח שבועות סוכות ר"ה ויוהכ"פ, וכידוע שכאשר קוראים את ענינם בתורה הם מאירים כספירים ולכן תמיד בפרשת אמור, מאיר אור כל החגים כולם, והיא

שבת מיוחדת שיש בה מלבד האור של יום שב"ק גם את האור של כל החגים כולם.

והנה בדרך כלל פרשת אמור תחול בשבוע שבו יחול יום ל"ג בעומר, שהוא יום של שמחה גדולה שאין כמותה - יום שמחת פנימיות התורה.

וראה פלא שיום זה כולל כל החגים כולם והם:

א. ראש השנה - הרי כתוב שביום ר"ה כולם עוברים לפניו כבני "מרון" הרי רמו על ר"ה.

ב. יוהכ"פ - מי שיכנס לפניו בציון יראה אילו בכיות ותשובה עושים ישראל ביום זה, כמה תפילות לישועה לזכות להבנת התורה ועוד ועוד, ורשב"י עומד בתפילה על כולם והוא מליץ יושר עבור כלל ישראל.

ג. חג הסוכות - כולם יושבים שם עם אהלים בדירת עראי כדי לזכות להיות בציון הקדוש לקבל אור גדול צילא דמהמנותא מרשב"י זיע"א. ויש שיושבים שם לפחות שבוע ימים.

ד. שמחת תורה - השמחה שם, היא ממש שמחת התורה והיא שמחת פנימיות התורה כי ביום זה זכה רשב"י לגלות סודות גדולים ולמעשה ביום זה סיים לגלות ולהוריד לעולם כל סודות התורה, ורואים כולם את השמחה הגדולה הריקודים והשירים והתזמורות ממש שמחת תורה.

ה. חג הפסח - כידוע בשבוע של ל"ג בעומר הוא זמן פסח שני, ומובא בזה"ק שמיום פסח שני - שבעה ימים שערי שמים פתוחים, ומי שרוצה לעשות תשובה ולקבל פני השכינה השערים פתוחים ויכול לזכות לתורה ולסודות התורה ולקבל פני השכינה, וידוע שרשב"י היו פניו כפני השכינה. ועוד שהרמב"ן כתב שכל ימי העומר הם נקראים ימי חול המועד דפסח.

ו. חג השבועות - כי הוא יום מתן תורה כמש"כ לעיל בו זכינו לקבל התורה - פנימיות התורה, כי כאשר משה רבנו עלה להביא התורה הוריד ג"כ סודות התורה כמש"כ עלית למרום שבית שב"י תורת השב"י שהוא רשב"י כל הזוה"ק, ורשב"י זכה להוריד אותה לעולם ביום ל"ג בעומר.

"אָמַר אֵל הַפְּהִינִים בְּנֵי אֶהְרֶן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם" (כא, א)

יתגבר כארי לעבודת בוראו

פרש"י אמור ואמרת להזהיר גדולים על קטנים כאשר האבא רוצה לחנך את בנו ולהזהירו שילך בדרך טובים ויתגבר כארי לעבודת בוראו וכו' החינוך הגדול ביותר הוא, שהאבא יקיים בעצמו מה שהוא דורש מבנו. נחשוב לעצמנו אבא שאומר לבנו תקום מוקדם ותזדרז לבית הכנסת ואח"כ לתלמוד תורה, אבל הבן רואה את האבא עדיין ישן על מטתו, איזה חינוך ילמד בנו ממנו. יכול בנו להתחצף ולומר קודם תקום אתה ואח"כ תאמר לי מה לעשות. אמנם אם הבן רואה איך אביו זריז במצוות ואינו מתעצל וקם מוקדם, לומד הוא ק"ו לעצמו שאפי' שאביו עיף לאחר שעבד כל היום, בכ"ז קם מוקדם, אני לא כ"ש.

ההלכה הראשונה בשו"ע היא יתגבר כארי וכו' יתאר האדם לעצמו אם יאמרו לו, מחר בבוקר תקבל כך וכך כסף או ניסע לטייל, הרי בודאי שלא ישן כל הלילה שמא ירדם ויפסיד. ספר משלי בחלקו הגדול מדבר בגנות "העצלות" שמדה זו הורסת ומכלה את האדם ואומר שלמה (פרק כד פסוק ל-לב) על שדה איש עצל עברתי, ועל כרם אדם חסר לב, והנה עלה כולו קמשונים כסו פניו חרולים וגדר אבניו נהרסה, ואחזה אנכי אשית לבי, ראיתי לקחתי מוסר.

נתבאר לנו כאן שרשה וענינה של העצלות על שדה איש עצל - כרם אדם חסר לב - העצל הוא חסר לב כי העצלות נובעת מחוסר שימת לב, ושבירת העצלות היא ע"י זה שאדם ידע ויבין כי הדברים שייכים אליו ומחייבים אותו. וזה שאמר שלמה המלך ע"ה על שדה איש עצל עברתי, כלומר אין להסתפק במה ששומע מפי אחרים, אלא - עברתי בעצמי דווקא, הלכתי בעצמי אל השדה והכרם של החסר לב לראות את תוצאות העצלות. ומה אני רואה - והנה עלה כולו קמשונים כסו פניו חרולים, וגדר אבניו נהרסה. ובכל זאת עדיין בראיה בעלמא לא מספיק, אלא ואחזה אנכי - דהיינו ראיה שיש בה חזיון והתבוננות, אשית לבי - שימת לב מה הדבר מחייב אותי ומה אני צריך ללמוד, ראיתי לקחתי מוסר, היות וגם בזה האדם עצל למצוא בכל דבר את המוסר לעצמו. כמו שמצאנו בדוד המלך כשבא אליו נתן הנביא ואמר לו את המשל "בכבשת הרש" ולא הבין עד שאמר לו אתה האיש.

חשתי ומהרתי, אבל לא בגלל שהתמהמהתי בבית

אומר דוד המלך - חשתי ולא התמהמהתי, וידועה השאלה אם חשתי ודאי שלא התמהמהתי ואם לא חשתי אז התמהמהתי, ופירש ראש ישיבת נוברהרדוק הרב בן ציון דרוק זצ"ל, כאשר אנחנו רואים אדם או אברך רץ וממהר להגיע בזמן לשיבה או למקום עבודתו, ישנם שני צדדים, מצד אחד מראה הוא זריזות בזה שהוא רץ עתה, אמנם מצד שני, זריזות זו נובעת למעשה ממה שעד עתה התעצל לקום והעביר הזמן "בשה" פה"י" (שבת היום פסח היום) וזה מה שמאלץ אותו עתה לרוץ כדי להגיע בזמן. וזה שאומר דוד המלך ע"ה: אני, חשתי ומהרתי, אבל לא בגלל שהתמהמהתי בבית, אלא גם בבית הייתי זריז והשכמתי לקום ומה שאני מזדרז עתה, זה מחמת שאני רוצה לזכות עוד ועוד ולכן אני ממהר ומזדרז גם עתה.

כשזוענים לעצל כמה הוא מפסיד מחמת עצלותו, הוא עונה כי מסתפק הוא במועט ודיו. אמנם נשאל אותו אם היה לו איזה עסק להרויח בו וכו' האם גם אז היה מתעצל... הרי בודאי היה מפעיל את כל כוחותיו ולא היה מסתפק במועט. אם כן עליו לדעת ש"הסתפקות במועט" היא טענת שוא, כי לא מספיק מה שהוא מחסר מעצמו את השלמות הנדרשת אלא אף המעט שהוא מתכוין להשיג יהיה לו למכשול ובמקום לעשות פרי יעשה באושים. וכדאמרן (שבת פ"ח ע"ב) אמר רבא "למימינין בה סמא דחיי, למשמאילים בה סמא דמותא". ופרש"י למימינין - עוסקים בכל כוחם וטורחים לדעת סודה, כאדם העוסק בימין, הרי למדנו שאף אם האדם עוסק בתורה ואינו עוסק בכל כוחו אלא רק כאדם שעוסק ביד שמאל, ב"מ סמא דמותא, שהיא יכולה לטמא את הטהור ולטהר את הטמא וכו'.

זכותב המסילת ישרים אפי' אם יחליט העצל לעשות משהו, הנה ידחה אותו למחר, ואין סכנה כסכנתו כי בכל רגע יכול להתחדש איזה עיכוב למעשה הטוב, ותמצא שכל מעשיהם של צדיקים בזריזות. באברהם - כתיב "וימהר אברהם האהלה אל שרה" ועל זה אמר הפסוק "חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב" ועל האדם לדעת שכל "החשבונות הרבים" שיש לו הם אך ורק נובעים מן העצלות.

"עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך"

פירש מו"ר ראש הישיבה הגאון ר' עזרא עטייה זצ"ל: באים לעצל בתחילת הלילה ומבקשים שילך לישון מוקדם, והוא עונה, מה איכפת לכם ממני אני רוצה לישון יותר מאוחר, ומשיבים לו, לא! אם לא תישן עתה מוקדם אח"כ בבוקר מתי תקום משנתך, (ולא כפשט הפסוק שבאים אליו בבוקר).

אמר רשב"י מעשה היה ומצאו בבור של נמלה שלש מאות כור לפיכך אמר שלמה לך אל נמלה עצל

כתוב במשלי (ז') לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם. ואחז"ל (דבר"ר ר"פ שופטים) מה ראה שלמה ללמוד מן הנמלה, רבנו אמרי הנמלה הזאת וכו' ואינה חיה אלה ששה חדשים וכל מאכלה אינה אלא חטה וחצי והיא הולכת ומכנסת בקיץ כל מה שהיא מוצאת חטים שעורים עדשים. ולמה עושה כן, אמרה שמה יגזור הקב"ה עלי חיים ולא יהיה לי מה לאכול. אמר רשב"י מעשה היה ומצאו בבור של נמלה שלש מאות כור לפיכך אמר שלמה לך אל נמלה עצל, אף אתם התקינו לכם מצוות מן העוה"ז לעוה"ב וכו' וכמו שהנמלה מכינה לה מזון, שמה יארע לה נס גדול אשר כמוהו לא נהיה מיום בריאת העולם, כן במידה זו חייבים אנחנו להכין מזון לעוה"ב, ואם לאו אנחנו בגדר עצלים.

כפי מה שהוא מתאמץ ומזדרז כן מידת הסייעתא דשמיא שמקבל

ומכאן יובן כי מה שאמרו איזהו גבור הכובש את יצרו (אבות פ"ד) לא בגבורה גופנית דברו, אלא בגבורה נפשית שזהו הגבור האמיתי שכובש את יצרו, ואף זה אלמלי הקב"ה עוזרו אין יכול לו כי אין גבור שבכוחו לנצח את היצה"ר, אלא שהוא מתאמץ בכל כוחו ומזדרז בכל כוחותיו להגיע למטרה. והגיבור הוא ההפך הגמור של העצל. וז"ש - אהרן גדול בכח שהיה מניף אלף כהנים ביום אחד, ואין אפשר זה בדרך הטבע שאפי' הניף בכל שעות היממה בלי הפסק היה צריך לכל אחד שלש שניות תנופה שהוא מוליך ומביא מעלה ומוריד. ו"החזקוני" כתב שהיה בדרך נס א"כ מדוע משבחים את אהרן, אלא האדם עושה בידיו ומהשמים מסייעים בידו. וכפי מה שהוא מתאמץ ומזדרז כן מידת הסייעתא דשמיא שמקבל. ובאהרן הרצון הגדול והטרחא זכוהו לנס הגדול הזה.

"אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת" (כא, א)

יש שזקוקים לאזהרה כפולה

שתי אמירות הללו "אמור ואמרת" שנאמרו בפסוק זה, מכוונות כנגד בני אדם, כי למלאכים שאין יצר הרע מצוי בהם די באמירה אחת כדי להשמר מן האיסור, ואילו בני אדם שיש בהם יצר הרע ועליהם להזהר ולהשמר מן החטא

זקוקים לאזהרה רבתי של שתי אמירות "אמור ואמרת". זה שאמר הכתוב (תהלים יב' ז') אמרות ה' אמרות טהורות כל מה שהקב"ה מזהיר את ישראל, בשביל קדושתן וטהרתן. ושמרו את משמרת. רבי מאיר אומר, למה הדבר דומה למי שהוא שומר את הפרדס, אם משמר מבפנים אינו משתמר, אם משמר מבחוץ הרי זה משתמר, אף המצות כך אנו חייבים להשמר בהם, שנאמר ושמרו את משמרת עשו משמרת למשמרת.

"אמר" אל הכהנים, היינו ברכת כהנים והמצווה השניה היא: "ואמרת אלהם לנפש לא יטמא"

ברש"י: אמר ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים. ה"בן איש חי" ב"עוד יוסף חי" פירש בדרך נוספת את כפילות הלשון "אמר ואמרת": מכל המצוות שהיו לכהנים בזמן בית המקדש, נשארו כיום שתי מצוות בלבד: מצות עשה לברך את ישראל כל בוקר, ומצות לא תעשה שלא לחלל את קדושת הכהונה. לכן "אמר" אל הכהנים, שהם צריכים לומר, היינו ברכת כהנים. והמצווה השניה היא: "ואמרת אלהם לנפש לא יטמא".

"וּפָאֵת זְקָנָם לֹא יִנְלָחוּ" (כא, ה)

ע"י שממשמש ומהפך בזקנו מעורר י"ג מדות ומתגלים לו דברים נעלמים

כתוב ב"אגרא דפרקא" (אות שלו) לבעל ה"בני יששכר":

מנהג ישראל הוא, דכשאדם עוסק בתורה ומתקשה באיזה דבר, הוא מסלסל ומהפך בזקנו וממשמש בו, והלא דבר הוא, ונ"ל - כותב ה"אגרא דפרקא" - דהנה הזקן מרמוז לי"ג מידות של רחמים, וידוע די"ג מידות שהתורה נדרשת מכוונים כנגד י"ג מידות של רחמים, וכאשר האדם אינו מבין איזה דבר הוא סימן שאינו יכול להגיע לאותה מדה שהדבר הזה נדרש בו, וע"י שממשמש בזקנו ובאיתערותא דלתתא איתער עובדא לעילא, ומתעוררים הי"ג מדות של רחמים ומושפעים להי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ומשפיעים על האדם, ואז מתגלה לו הדבר הנעלם מאתו.

"קִדְשֵׁים יְהִי לְאֱלֹהֵיהֶם" (כא, ו)

צניעות האישה בלבושה היא כבודה ויפיה האמיתי

הרבה בריות ברא הקב"ה בעולמו, ולא זכתה שום בריה שתינתן לה כסות לעורה, אלא האדם בלבד, ולא עוד אלא שטרח הקב"ה בכבודו ובעצמו והכין לאדם את לבושו כנאמר: "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם" (בראשית ג', כא).

הכסות מעידה על מעלתו של האדם ומוסיפה לו יופי, כבוד ואצילות. גם המלך, בגדי מלכותו המפוארים והמרובים, הם מקור כבודו, גאוותו, אשרו ושמחתו.

בנות ישראל הן בנות מלך - מלכו של עולם. הלבוש הצנוע, השקט והמאופק הוא מקור כבודו, אשרו והצלחתו. צניעות האישה בלבושה היא כבודה ויפיה האמיתי.

"וְלֹא יַחְלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם" (כא, ו)

הנמנע מלדבר לשון הרע, יזכה לימים טובים ואריכות ימים

כאשר הגיע החפץ חיים לגיל שמונים, העיר את תשומת לבו של ידידו הרב של ראדין רבי מרדכי סנדר קפשטיץ זצ"ל לעובדת הגיעו לגיל זה, ואמר לו שהיה רוצה לערוך סעודה לכבוד הגיעו כעת לגיל הגבורות.

הרב מראדין, שהכיר מקרוב את החפץ חיים וידע היטב עד כמה מתרחק הוא מכל עניני כבוד, פרסום וטקסים שונים, התפלא ביותר על משאלתו המשונה והיוצאת דופן הזאת, לעשות סעודה ליום הולדתו.

אמר לו החפץ חיים בתמימותו הטהורה: "כל ימי חיי אני שרוי בפחד ומורא, כיון שאני כתבתי ספר שמבאר את גודל האסורים של לשון הרע ורכילות, הם ספרי "חפץ חיים" ו"שמירת הלשון". והרי כתוב מפורש בפסוק: "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה" (תהלים לד, יג-יד). הרי לנו מפורש שבן אדם הנמנע מלדבר לשון הרע, יזכה לימים טובים ואריכות ימים. חששתי אולי לא אזכה ח"ו לאריכות ימים ויצא מכך חילול השם גדול! כי מה יאמרו הבריות? ראו, יהודי זה שכל כך הרבה מסר נפשו על הענין הזה שלא ידברו לשון הרע ורכילות, והנה הוא עצמו לא האריך ימים!?"

"מעתה" - הפטיר החפץ חיים - "כאשר הקב"ה זיכני ואני הגעתי לזקנה של שמונים שנה, שזה כבר גיל הנחשב לאריכות ימים כראוי, אזי ברצוני להודות ולהלל להש"ת, שדרכי לא יצא ח"ו חילול ה'. וזו כל מטרת בסעודה שדברתי אתך אודותיה לגבי מלאת לי שמונים שנה..."

ואכן, מאותה שנה והלאה, נהג החפץ חיים מדי שנה בשנה להודות להשי"ת ביום הולדתו, כיון שחש שכל שנה שחולפת ומתווספת למנין שנותיו, מתרבה בה במדה, קדוש ה' הגדול...

ככל שהאדם יותר קדוש מזיקה לו הטומאה יותר

כאן מזהיר אותם על הטומאה כי ככל שהאדם יותר קדוש מזיקה לו הטומאה יותר, כגון בן מלך וכפרי - בן מלך כשאוכל איזה דבר שיש בו דבר לא טוב מקיא אותו מיד, אבל הכפרי אע"פ שיאכל דברים גסים זה לא כ"כ משפיע עליו כי הגוף שלו מגושם, ולכן הכהנים שהם קדושים יותר מישראל אצלם גם דבר קל מזיק להם ולכן הם יותר מוזהרים, וגם אדם שהוא חסיד וגדול בתורה כל דבר קטן פוגם אותו וכמ"ש (תהלים נ' ג') "וסביביו נשערה מאד" ואמרה הגמ' (יבמות דף קכ"א): מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו כחוט השערה, ולכן ככל שהאדם גדול יותר צריך יותר להזהר אפילו מעוון קל - שאפילו דבר קל עושה רושם לא טוב על הנשמה. (דרש יהודה)

"וְקִדְשְׁתוּ בִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיךָ הוּא מְקַרֵּיב קֹדֶשׁ יְהִי לָךְ בִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם" (כא, ח)

השפע מהשמים יורד דרך הכהן א"כ אפי' שאנחנו נותנים תרומות ומעשרות הוא המחיה אתכם ונותן לכם קדושה

הכתב סופר אומר: בדרך כלל כשאדם נותן לכהנים מתנות, ח"ו אולי יזלזלו ישראל בקדושתו - כי הם נותנים לו את החיים והפרנסה ומרגישים שהוא נצרך להם, ולכן הקב"ה מזהיר אותם - לא אתם עוזרים לו אלא הוא עוזר לכם. דבר ראשון: שהוא מקריב את הקרבנות שהם כפרה עליכם, ודבר שני: שהשפע מהשמים יורד דרך הכהן א"כ הוא המחיה אתכם ונותן לכם קדושה, וז"א "וקדשתו" - אתה חייב לקדש ולכבד אותו ולא תאמר שאתה המפרנס שלו, ראשית כל: "כי את לחם אלהיך הוא מקריב" - והלחם שאתם נותנים לו זה כמו קרבן שמכפר, ועוד "כי קדוש אני ה' מקדשכם" - שעל ידו אני מוריד לכם קדושה, וא"כ אתם נהנים ממנו יותר ממה שהוא נהנה מכם.

"וּבַת אִישׁ כַּהֵן בִּי תַחַל לְזַנוֹת אֶת אֲבִיהָ הִיא מַחְלֶלֶת בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף" (כא, ט)

"בת איש כהן" - זו הנשמה שהיא בתו של הקב"ה

המפרשים אומרים בדרך רמז: "בת איש כהן" - זו הנשמה שהיא בתו של הקב"ה, "כי תחל לזנות" - שתלך אחרי מראה עיניה ותפתה אחרי היצה"ר ותבוא לידי עבירות, אז "את אביה היא מחללת" - שהיא מחללת שמו של הקב"ה, והעונש שלה: "באש תשרף" - באש של הגהינם ליום הדין. (דרש יהודה)

"וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמָלֵא אֶת יָדָיו לְלֶבֶשׂ אֶת הַבְּגָדִים אֶת רֹאשׁוֹ לֹא יַפְרֵעַ וּבְגָדָיו לֹא יִפְרָס" (כא, י)

כהן קצר קומה הנמשח בשמן המשחה נעשה בעל קומה

בילקוט שמעוני (תהלים רמז תשנ) איתא דבר פלא, "כשבאין למשחו [לכהן הגדול] והיו מכניסין כהנים ומעמידין לצד ונותנין שמן המשחה באמצע, והשמן רץ מעצמו ונצוק על ראשו של הכהן גדול, שנאמר (תהלים מה, ח) 'על כן משחך אלהים אלהיך שמן ששון', שמכיון ששמן המשחה היה יורד עליו, אם היה קצר היה מאריך, אם היה שחור היה מתלבן, ואם היו פניו רעות היו משחקות". וכן איתא במדרש ויקרא רבה (פכ"ו ט) שכל מי שנמשח בשמן המשחה, אף על פי שהיה קצר קומה, נעשה לבעל קומה, ונעשה משובח מכל אחיו משכמו ולמעלה גבוה מכל העם.

ו**כתב** התפארת יהונתן להגאון ר' יונתן אייבשיץ, וז"ל: הכבוד בבגדים האלו, - הוא, כי הבגדים צריכין להיות מכוונים למדת הכהן, לא קצרים ולא ארוכים, והכהן הנמשח בשמן המשחה נתגדל, ואם כן מתחלה כשעשו בגדים לכהן גדול איך אפשר לכוון מדתו כשיהיה אחר כך נתגדל על ידי שמן המשחה, אמנם באמת מתחלה גם הבגדים נמשחים, וגם הם הגדילו, וזה למופת חותך שהוא מפלאות ה', כי בגדלות הכהן יאמרו שהוא בטבע, כי איש אשר יגיע לבשורה טובה ומעלה, הטבע מגדלו, כאמרם (גיטין דף נו ע"ב) [על הפסוק במשלי (טו, ל)] 'שמועה טובה תדשן עצם', וכן הענין בגדלות, אבל על הבגדים לא יתכן לומר כן, וזהו לכבוד ולתפארת, כי הפעל במופת מופלא. (אוצר פלאות התורה)

"ומן המקדש לא יצא" (כא, יב)

לא יסיח דעתו מן הקדושה

הפסוק רומז שעל האדם להיזהר שלא יסיח דעתו מהקב"ה, ותמיד יהיה דבוק בקדושה, כבחנינת "שויתי ה' לנגדי תמיד".

וראה מה העיד רשב"י לפני פטירתו אני לדודי ודודי לי כל הימים שהייתי בעולם הזה תשוקתי היתה אל הקב"ה "בלבד", וכמו שאמר כל ימי בחד קטרא אתקטנא ביה בקוב"ה כלומר בקשר אחד נתקשרתי עם הקב"ה, וכן ר' אלעזר וכל החברייא קדישא התקדשו בקדושה של מעלה, וכל תשוקתם ומאוייתם היו לה' יתברך.

"והוא אשה בבתוליה יקח" (כא, יג)

והוא גימטריא י"ח דבן י"ח לחופה

והוא גימטריא י"ח דבן י"ח לחופה, ויען כי ראיתי מי שכתב שזה היה בזמנם שהיו בריאים וחזקים ועוד שכבר בגיל צעיר היו ת"ח מובהקים, אבל עתה יכול להמתין עוד שיתחזק וגם שילמד יותר ויהיה ת"ח, ומזה נמשך דגם מה שאמרו ז"ל על בן עשרים שלא נשא אשה כל ימיו בעבירה והקב"ה אומר תפח עצמותיו, לפי סברתם ישתנה הזמן עוד כמה שנים. ואין לסמוך על זה, דהתורה נתפרשה בש"ס ובפוסקים, ואין להורות קולות בדבר שחיי עולם הבא תלויים בזה אלא הטוב ביותר שקודם גיל עשרים יתחתן ויזכה לחיים טובים בלי עבירות ובעיות וילמד בקדושה ובטהרה.

בן ח"י לחופה

ידוע מה שכתב הרב כי מי שעוסק בסודות התורה שגילה רשב"י ע"ה בזוה"ק הוא בחי' בן לקב"ה כי יש לו נשמה. ומי שעוסק רק בפשטי התורה נקרא עבד לקב"ה וכמו שאנחנו אומרים בר"ה אם כבנים אם כעבדים כנודע.

ועתה יובן "בן" פי' מי שהוא זכה להיות מבחי' בן שעוסק בזוה"ק ובסודות התורה אז "חי לחופה" כלומר ביום ח"י באייר מוזמן הוא לחופה הגדולה שהיא ההילולא דרשב"י לבוא לאכול ולשתות ולשמוח שם שמחה גדולה.

ר' שמעון הוא בחי' ידיד נפש של השי"ת, ומי שתלמיד ובן של רשב"י, נמצא שהוא בנו של ידיד ה', וראה "ידיד נפש אב הרחמן" גי' "רבי שמעון בר יוחאי" בדיוק, לרמוז לנו שרשב"י הוא ידיד הנפש של הקב"ה הנקרא אב הרחמן, ואז הקב"ה מרחם עלינו ומביא לנו הגאולה. ומובא בספרים הקדושים על הפסוק ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה, בכל קודש לא תגע, ואל המקדש לא תבוא עד מלאת ימי טהרה. פסוק זה יש בו רמז גדול לשכינה הקדושה שבימים הללו מטהרת עצמה וסופרת שבעה שבועות להטהר במקוה העליון.

והנה שלשים יום ושלשת ימים הם ל"ג בעומר, עד יום ל"ג בעומר תשב בטהרה, ותכין עצמה ליום הקדוש הזה, שבו זכינו לגילוי אורות הסודות הגדולים של תורתנו הקדושה. ואמר "בכל קדש לא תגע" יום ל"ג בעומר נקרא בכל קודש, בכ"ל גי' ב"ן שהוא היום של הבן הקדוש שעליו נאמר "נעשה אדם נאמר בעבורך" א"כ בב"ן הקדוש שהוא רשב"י זיע"א לא תיגע ביומו לחללו ח"ו "בשה"י פה"י", ואפילו שהגעתם ליום הקדוש הזה עדיין ואל המקדש לא תבוא עד מלאת ימי טהרה, פי' בטוב ימים אלו תעסוק בתורה הקדושה, ובפרט בסודות התורה, ואז תזכה שכבר מלאו ימי הטהרה, כי ימ"י הם אותיות יום מ"י שהוא יום החמשים, ככתוב תספרו חמשים יום, ואז זוכים לקדושה העליונה ולכל התורה הקדושה ביום מתן תורה - חג השבועות.

"ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני ה'" (כב, ג)

כל אוכל מחמצת ונכרתה הנפש" וגו' הנגינה על תיבת ונכרתה היא שני גרשין, ובזה יש רמז דבגירוש אפשר לצאת ידי חובת ה"ונכרתה" הזה

מזבא בספר "דבר טוב": שמעתי מעשה נורא שאירע פעם ליהודי אחד שהיה חוכר אצל פריץ במדינת גאליציא והלך אצל בית הפריץ בחוה"מ פסח כדי לעבור עמו על חשבונות החכירה, וסוף דבר, אחר זמן ארוך שהיו טרודים בחשבונות, הגיעו למסקנה שהכל הוא על הצד היותר טוב, ישר ונכון, והוציא הפריץ בקבוק יי"ש כדי לשתות לחיים על גמר החשבונות. ואחרי ששתה היהודי והלך לדרכו נזכר פתאום שפסח היום ויאחזנו רעדה על שנכשל ושתה חמץ גמור בפסח.

וילך היהודי אצל הגאון בעל "שואל ומשיב", הג"ר יוסף שאול נטנוון ז"ל, אב"ד למברג, ויבקש שיסדר לו הרב סדר תשובה על חטאו הנורא. ובעל ה"שואל ומשיב" אמר ליהודי שילך לאדמו"ר מבעלזא ויציע לפניו את תוגת לבו. אלא שהוסיף וציוה עליו לא לשאול כמו חסיד תמים, אלא כשהרב יתן לו עצה מה לעשות שישאל ממנו למה נותן לו דווקא עצה זו.

ויעש האיש כמצות הרב בעל "שואל ומשיב" ויסע לבעלזא ולאדמו"ר, אחרי ששמע את סיפורו של היהודי, אמר לו שימכור את עסקו ויעקור ממקומו ויקבע את דירתו בארץ ישראל. וכמצות הרב בעל שואל ומשיב שאל היהודי מה ראה על ככה ליתן לו דווקא עצה זו, ויאמר לו האדמו"ר, שני נימוקים עמי, האחד הוא מכח מדרש באיכה רבה (פרשה א' פסקא נ"ח) לכך נאמר גלתה יהודה מעוני על שאכלו חמץ בפסח כמו שנאמר (דברים טז, ג) "לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני" הרי שבגלות יש תיקון על עוון אכילת חמץ.

ועוד טעם שני, שבפסוק (שמות ב, יט) "כי כל אוכל מחמצת ונכרתה הנפש" וגו' הנגינה על תיבת ונכרתה היא שני גרשין, ושונה בזה משאר מקומות שכתוב בהם ונכרתה, שיש להם נגינה אחרת, ובוה יש רמז דבגירוש אפשר לצאת ידי חובת ה"ונכרתה" הזה. ואם יש כבר צורך לגלות ממקומו למקום אחר, אז בוודאי עדיף לנסוע לארה"ק.

וכשהלה חזר אל הגאון בעל "שואל ומשיב" והציע לפניו את הדברים, הוציא חומש והתחיל לבדוק בכל המקומות שכתוב בהם ונכרתה עד שמצא שבפרשת אמור יש עוד פעם שכתוב ונכרתה ונגינתו שני גרשין. "כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטומאתו עליו ונכרתה הנפש ההיא מלפני אני ה'". ויאמר לו ה"שואל ומשיב" בוודאי לפני צאתך לדרך לנסוע לאר"י תפקוד עוד פעם את בית האדמו"ר מבעלזא כדי לקבל ממנו ברכת פרידה ואז תשאל ממנו מה עם המקרא הזה שגם בו נמצאת נגינת גרשיים על תיבת ונכרתה.

ואכן כך היה. היהודי נכנס אל האדמו"ר ואמר לו שה"שואל ומשיב" ביקש שאשאל כך וכך.

עונה לו הרבי: הבט ברש"י. רש"י על המקום אומר: "ונכרתה - יכול מצד זה לצד זה, יכרת ממקומו ויתישב במקום אחר, תלמוד לומר: אני ה', בכל מקום אני". מדוע ראה רש"י לנכון לומר זאת דווקא כאן? התשובה היא: כי כאן הטעם על "ונכרתה" הוא שני גרשין. הוקשה איפוא לרש"י: שמא הכוונה כמו השני גרשין ההוא, שניתן לכפר על עוון זה באמצעות גלות ממקום למקום? - תלמוד לומר "אני ה'" נמצא בכל מקום, וכאן גלות אינה מכפרת".

"נִפֶּשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַע בּוֹ וְטִמְאָה עַד הָעֶרֶב וְלֹא יֵאָכֵל מִן הַקִּדְשִׁים כִּי אִם רָחֵץ בַּשָּׂרוֹ בַּמַּיִם" (כב, ו)

בפירוש פסוק זה החזיר רש"י את נשמתו בטהרה

רבנו רש"י ז"ל, גדול המפרשים שהאיר את העולם בפירושו על התנ"ך ותלמוד בבלי, לאחר שפירש את הפסוק הזה יצאה נשמתו בטהרה, כמו שכתוב ברש"י במסכת מכות (דף יט ע"ב, ד"ה ה"ג והיכן מוזהר על אכילה): "טומאת הגוף בהדיא כתיב ביה 'ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ' וגו', ומוקימין לה ביבמות במעשר, מדכתיב 'כי אם רחץ' הא רחץ טהור, דטבל ועלה אוכל במעשר".

ואחר כך הכניסו בפירוש רש"י את המלים דלהלן: "רבנו גופו טהור ויצאה נשמתו בטהרה, לא פירש יותר. מכאן ואילך לשון תלמידו רבי יהודה בר נתן".

"וּבֵת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר וְכֹוֹ וּבֵת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמֶנָה וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׂבָה וְכוּ" (כב, יב-יג)

ארז"ל, כי מהמצות ומעש"ט שמקיים האדם בעוה"ז נוטע הוא מהם גנות ופרדסים ועולמות רוחניים לעוה"ב

ובת כהן - היא הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל.

כי תהיה לאיש זר - ששמעה לעצת הצר הצורר היצה"ר.

היא בתרומת הקדשים - שהוא הטוב הצפון לצדיקים בג"ע.

לא תאכל - לא תהנה.

אבל ובת כהן - שהיא הנשמה כי תהיה אלמנה וגרושה - שבעוה"ז היתה כמו אלמנה בוכה על בעל נעוריה, כך זו הנשמה הייתה בעוה"ז בוכה על גלות השכינה וצער ישראל, ועוד מגרש ומטלטל עצמו לנרד שינה מעיניו לעסוק

בתורה, ולהתבודד עם בוראו, וזהו וגרושה.

וכן זרע אין לה - כלומר שהוא בבחינת יוסף הצדיק שלא היה בידו עון ז"ל.

וכך זו הנשמה, בעוה"ז הנבזה, והמלא תאוות רעות, שמרה עצמה מכל פגם, ובפרט מז"ל באיזה אופן שהוא, אז לאחר אריכות ימים ושנים ושבה אל בית אביה שבשמים כנעוריה. היא זוכה לחזור לשורש מחצבתה תחת כסא הכבוד, כמו שהיתה טהורה לפני שירדה בעוה"ז בגוף הנגוף, ואז מלחם אביה תאכל, תהנה מזיו השכינה לחזות בנועם ה' אשר עין לא ראתה, ומסיים הפסוק וכל זר לא יאכל בו, מי שהלך בעצת הזר - היצה"ר, אין לו שום כניסה והנאת הצדיקים בעוה"ב אם לא תיקן עצמו ונתחרט על מעשיו. ואם שב, אז ורפא לו, כי אין דבר העומד בפני התשובה, ובמקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם זוכים לזה, ועיקר התשובה שמירת הלשון, והחריטה, ועזיבת מעשיו הבלתי הגונים, ואמר שהע"ה - שמחה לאיש במענה פיו, כלומר אם אדם מצער עצמו ע"י פיו, שלא מדבר שום דיבור שלא לצורך, עי"ז יזכה לשמחה (וזהו מענה - לשון עינוי) ולהתפלל בכוונה. עוד פירשו על הפסוק ה' שפתי תפתח, כלומר אם משפיל עצמו כאדנים שהם תקועים בארץ, עי"ז זוכה שהש"ת שורה עליו ויוכל להתפלל בכוונה, וזהו ופי יגיד תהלתך. (אבני שהם)

"שור או כשב או עז פי יולד" (כב, כז)

תפקיד האדם בעולמו ללמוד תורה ולהתעלות

מדוע נקטה התורה "שור" כי יולד ולא עגל כי יולד והרי בן השור קרוי עגל.

אלא שונה היא הבהמה מהאדם, כי מרגע שנולדה הבהמה עד שמתה לא משתנה בה דבר ומה שקבלה בעת לידתה ממשיך עמה עד יום מותה, ואין לה שום התעלות וכמו שאמרו רבותינו "שור בן יומו קרוי שור" ולכן נקראת היא - בהמה, היות וכל "מה" שהיה בה כבר מצוי "בה" בה-מה.

מאיך האדם נולד תינוק ואט אט גדל ומקבל מוחין דיניקה, ואח"כ כבר מצוה מקבל מוחין דגדלות, ואח"כ חתונה מתעלה ומתעלה ולומד תורה ונעשה ת"ח ועולה ועולה, לפיכך נקרא "אדם" מלשון "אדמה לעליון" שתפקידו עלי אדמות להדמות לעליון להתקדם ולהתעלות ככל יכלתו כי יש לו נשמה חלק אלוה ממעל ויכול ויש בכוחו להגיע למעלות רבות.

קבלה ממושה רבנו לקרות פרשה זו במועדים

בחג הפסח ובחג הסוכות כשקוראים בתורה מתחילים את הקריאה מענין 'שור או כשב' וגו', כתקנת חז"ל (מגילה דף לא ע"א), ויש להתפלא שלכאורה אין לזה שום שייכות לענין המועדים.

ובדרשות חתם סופר (דף נג ע"ב ד"ה ולקחתם) כתב טעם נפלא, וזה לשונו: "בקריאת יום טוב תקנו חז"ל (מגילה דף לא ע"א) להתחיל 'שור או כשב' וכו', לרמז מה שאיתא במדרש (ויקרא רבה פכ"ז י) שלכן מילה בשמונה, כי אין שמונה ימים בלא שבת, כדי שטרם המולו יקבל פני מטרוניתא תחילה, שהיא שבת קודש. ומשום כן בהמה שבעת ימים יהיה עם אמו ומיום השמיני והלאה ירצה, כדאיתא ברמ"א וט"ז הלכות מילה (סימן רסה ס"ק יג). על כן נראה לענ"ד דיום טוב נמי הוה שבעה ימים, ושבועות הוא עצרת של פסח (רמב"ן פרשת אמור כג, לו), כדי שעל כל פנים יום אחד יהיה שבת ביניהם לקדש כל הימים ע"י מטרוניתא, ואשר על כן מתחלת פרשת מועדות משביתת שבת ואנו מקדימים וקוראים מפרשת שור או כשב או עז, מטעם הנ"ל.

אמר דוד המלך ע"ה תעיתי כשה אובד בקש עבדך

משל לשה שפגע בשור, והלכו ופגעו באריה, ופגעו בעז אחד, ולנו ארבעתם ביער. והיו שם שלשה ימים ולא מצאו טרף לאכול,

אמרו צריכים להתודות על חטאינו, וכל אחד יעזוב דרכו, אמרו לאריה אתה מלך שלנו תאמר מה עשית? אמר האריה אנכי פ"א לא מצאתי טרף, ומצאתי אדם אחד ואכלתי אותו, כולם התחילו להחניף לו ואמרו זהו טרף שלך ואין זה עון, אמר השור כמה פעמים אכלתי משדה אחרים, והעז אמרה עשיתי קשה עורף לרועה, ואכלתי-מכל מקום, אמרו אין זה גזל, אמרו לשה תאמר לנו אתה מה עשית ומה פשעת? אמר פעם שכח אדוני לתת לי אוכל, והיתה קופה מלאה תבן וקש מונחת במקום גבוה. וקפצתי ושברתי את הקופה ואכלתי, אמרו ודאי נתפשנו על עונך לא יש עון גדול כמו זה שאכלת בלי רשות בעלך והפסדת הקופה, ולכן אנחנו הורגים אותך, והרגוהו ואכלו אותו. והנמשל, הרשעים גונבים ועושים כל עון ועבירה ואומרים זה לא עון, מפני שנעשה להם כהיתר, ומפני עשרם ומשפחתם, מכסים ואומרים יש עונות גדולים יותר מזה, וכשרואים צדיק אחד הנקרא שה, על עון קל שיש בידו, אומרים כולנו כצאן תעינו, בשביל זה אנחנו בגלות, ודוד המלך ע"ה אמר תעיתי כשה אובד שנאבד בשדה, ופגע באריה, ועז, ושור, בקש עבדך, אומרים לשה בשביל קש ותבן שגזלת פגעה בנו מדת הדין, ובעון צדיקי הדור נתפסנו. (כסא רחמים).

"וְלֹא תַחַלְלוּ אֶת שֵׁם קְדוֹשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשֵׁכֶם" (כב, לב)

איך וכיצד מסר עצמו על קידוש ה' בזמן השואה הגאון ר' אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד

בניו של הגר"א וסרמן זצ"ל הי"ד, כותבים בפתחה לספרו קובץ שיעורים וכה היו דבריהם: מות הקדושים של אבינו גאון ישראל הי"ד היה המשך ישר בשלשלת קידוש השם והעסק בקיום התורה כל ימי חייו, וכך ספרו על ההכנות שעשה זצ"ל בשעות חייו האחרונות לקראת עלייתו על המוקד ביום המר והנמהר י"א תמוז תש"א, עד ראיה ששרד מאותו מעמד נורא, תיאר כיצד הופסקו הגאון והנלוים אליו באמצע לימודי מסכת נדה והובלו לקדש שם שמים ביציאת נשמותיהם בעלות הלהב מעל המזבח, רבי אלחנן דיבר בשקט מתוך מנוחה נפשית אשר אפי"נה אותו מאז ומתמיד, גם קולו לא נשתנה במאומה, ארשת פניו הביעה רצינות, אך לא חל בה כל שינוי, כדיבורו לא הורגשה כל נימה פרטית, הוא אף לא ניסה להפרד מבנו רבי נפתלי, שיחתו היתה מכוונת לכולם לכלל ישראל, וכה אמר, במרומים מחשיבים אותנו כצדיקים כפי הנראה, כי נבחרנו לכפר בגופותינו על כלל ישראל. לכן צריכים אנו לשוב אל ה' בתשובה שלימה תיכף ומיד כאן במקום, הזמן קצר המבצר התשיעי מקום הטבח וקידוש השם של קדושי סלבודקה, קובנה, קרוב לכאן, עלינו להיות מודעים כי קרבנותינו יעלו יותר לרצון על ידי התשובה, ובכך נציל את חיי אחינו ואחיותינו באמריקה, שלא יעלה ברעיונו של אף אחד מאתנו איזו שהיא מחשבת פיסול חם ושלוש, שהיא כפיגול ופוסלת את הקרבן, אנו מקיימים עתה את המצוה הגדולה ביותר - באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה, האש שמכלה את גופותינו היא האש אשר תחזור ותקים מחדש את בית ישראל, ומסיימים בני הגאון זצ"ל, את התיאור בדברים אלה, ויעלו קדושי עליון בסערה השמימה ותורה באש חזרה עם תיקה ונרתקה והדרשה וחוקרה, וגאון ישראל מופת הדור אדמו"ר זצוקלה"ה אבינו רכב ישראל בעתותי שלום, ופרשיו בשעות חירום ומלחמה, ואחריו אחינו הקדושים העילוי העצום והקדוש הרב נפתלי בינוש זצוק"ל, וצדיק וקדוש אהוב ונחמד הרב צבי יהודה לייב זצוק"ל הי"ד, יצאו נשמותיהם מתוך אהלה ופלפולה של תורה מגופות צרופים בכל מיני טהרה גוילים נשרפים ואותיות פורחות, ואנחנו יושבים משמימים באשמה גדולה.

מעלת הקדיש כיצד בא אדם מעולם העליון ונתן כסף לאשה אחת שדאגה לשלם שיאמרו קדיש על אותן נשמות שלא אומרים עליהן קדיש

בספר האיש על החומה (תולדות חייו של רבי יוסף חיים זוננפלד), מסופר מעשה נורא על חשיבות הקדיש, אשה מכובדת ובעלת עסק מבוסס בפרשבורג היתה נוהגת במשך שנים רבות להביא מידי פעם תרומה ליישיבה, בתנאי שיגידו בישיבה קדיש תמידי לעילוי אותן נשמות גלמודות שאין מי שיגיד קדיש אחריהן, הישיבה העמידה בחור מיוחד שאמר קדיש לטובת נשמות אלו, לימים הסתלק לעולמו בעלה של האשה, ומכיון שהוא ניהל את העסק יחד איתה, פגעה פטירתו בעסק שהלך והצטמצם עד שנסגר כליל. מצבה הכלכלי של האשה הלך והחמיר וברבות הימים נפל עליה עול נוסף, כאשר הגיעו שתי בנותיה לפרקן, והיה צריך להשיאן, נשאה האשה את סבלה בדומיה, וקבלה עליה את הדין באומץ, והשלימה עם גורלה, אולם על דבר אחד לא יכלה לוותר ולבה היה מר עליה ביותר והכאיב לה עד מאד, והוא ענין הקדיש שעלול להתבטל אחרי שהפסיקה את הקצבתה למטרה זו, במר נפשה עלתה להנהלת הישיבה ושטחה את בקשתה, שהישיבה תמשיך גם הלאה את אמירת הקדיש לעילוי נשמות גלמודות, עד שירחיב ה' גבולה ותחזור לתמוך בישיבה כמקודם, ראשי הישיבה התרגשו מתום לבה וצדקת נפשה, והבטיחו למלא את מבוקשה, ולשמור על אמירת הקדיש כמו עד כה, הבטחה זו מילאה את נפשה אושר אין קץ, וכשברק של אושר מנצנץ מעיניה הנוגות נפרדה מראשי הישיבה ופנתה ללכת לדרכה. מעתה שוב לא העיק עליה כל כך מצבה היא, ואפילו מצב שתי בנותיה שהגיעו מזמן לפרקן, כי מרגע שענין הקדיש לנשמות הגלמודות הובטח לה, כמעט שלא חסר לה כלום בעולמו של הקב"ה. בענין שתי בנותיה שמה מבטחה בה' - אבי יתומים ודיין אלמנות, והוא הרחום וחנון יראה בודאי בענין של שתי בנותיה, ויזמין להן את זיווגן ואת כל צרכיהן, בצאתה לרחוב בא למולה יהודי ישיש בעל הדרת פנים נדירה, כשזקן צח כשלג יורד על פי מידותיו, ובירכה לשלום, הופתעה האשה מהסברת הפנים הלבבית של הזקן הבלתי מוכר לה. הפתעה גדלה שבעתיים בעת שהזקן התקרב אליה ונכנס איתה בשיחה תוך התעניינות במצבה ומצב בנותיה. נאנחה האשה קשות ושטחה לפניו את מר גורלה ואת נפילתה מאיגרא רמה לשפל המדרגה, עד שאין לה האמצעים ההכרחיים להשיא בנותיה הבוגרות, מהו הסכום המשוער הדרוש לך, להוצאות הנישואין של בנותיך, שאל הזקן, לשם מה חשוב לכבודו לדעת, השיבה האשה בתמהון ונקבה בסכום משוער. שלף הזקן גליון נייר ורשם הוראה לבנק המקומי לשלם לאשה את הסכום שנקבה, אולם בטרם שם את חתימתו הביע משאלתו שהיות ומדובר בסכום רציני מאד, רצוי שתהא

חתימתו בנוכחות עדים שיראו במו עיניהם כשהוא חותם אישית על ההמחאה, ויאשרו זאת בחתימת ידם, נרגשת ומופתעת ממה שהתרחש, עלתה לאולם הישיבה ובקשה משני בחורים להילוות אליה. משראה אותם הזקן, הציע להם שיתבוננו איך שהוא חותם את חתימתו על הוראת התשלום, ליתר בטחון בקש מהם פיסת נייר ורשם עליה את חתימתו על הוראת התשלום הנכבד לידי האשה, והורה לה שתלך ולפדות את ההמחאה למחר בבוקר, כל הענין נראה לאשה ההמומה תמוה ומוזר. מה ראה הזקן הזר הבלתי מוכר להסביר לה פנים כל כך ולהראות רוחב לב כזה, עד כדי כיסוי הוצאות הנישואין של שתי בנותיה, אף על פי כן נזדרזה למחר לסור אל הבנק ובלב פועם ניסתה את מזלה, כשבחן פקיד הבנק את ההמחאה, הוא הביט באשה במבט תוהה, מסתכל פעם ופעמים וכולו נבוך ומשתאה, תוך הבעת סימני מבוכה ביקש מהאשה להמתין, והוא נכנס עם ההמחאה למנהל הבנק שהיה גם בעליו.

וכאן התרחש מאורע מסעיר ביותר, כשראה מנהל הבנק את ההמחאה צנח מכסאו והתעלף, בבנק קמה מהומה. הפקידים ששמעו על המתרחש, הכניסו מיד את האשה לחדר צדדי והפקידו עליה שומר לבל תתחמק, תוך חשד שיש כאן ענין עם מעשה מרמה, אחרי ששבה רוחו של מנהל הבנק בקש לראות את האשה שהגישה את ההמחאה לפרעון, בהכנסה שאל בבהילות, אימתי וכיצד קבלה את ההמחאה, רק אתמול קיבלתי אותו מיהודי מכובד בעל הדרת פנים, וישנם אפילו שני בחורי ישיבה היכולים לשמש כעדים, שראו איך כותב ההוראה חתם על ההמחאה, ענתה האשה כמתנצלת, האם תוכלי לזהות את האיש אם אראה לך אותו בתמונה, שאל המנהל, בודאי אזהה אותו ואין לי כל ספק שגם שני הבחורים יוכלו לזהות אותו, ענתה. הורה המנהל להביא לפניו את דיוקנו של אביו המנוח, וכשהוצגה התמונה בפני האשה, הצביעה ללא היסוס עליו כעל האיש שנתן לה את ההמחאה, ציווה המנהל לפרוע את ההמחאה ושחרר את האשה. אחרי שהאשה הלכה סיפר המנהל לנוכחים את פשר הפרשה המוזרה שהתחוללה נגד עיניהם, האיש שמסר את ההמחאה לאשה, אינו אלא אביו שהלך לעולמו לפני עשר שנים, בלילה הקודם הופיע אביו בחלום ואמר לו בזו הלשון: "דע לך שמאז שסרת מדרך הישרה והתחתנת עם אשה נכריה והפסקת לשמור את הקדיש, לא מצאה נשמתו מנוחה, עד שבאה אשה פלונית וציוותה להגיד קדיש לנשמות שאין אומרים קדיש אחריהן, וזכותי עמדה לי שהקדיש הזה, שאמרו בישיבה לפי פקודת האשה, גרם לי עילוי ונחת רוח לנשמתו. אשה זו תופיע מחר בבנק שלך עם המחאה שמסרתי לה לכיסוי הוצאות נישואי שתי בנותיה. כשקמתי בבוקר נפעם מהחלום, סיפרתי לאשתי שלעגה לכל הענין, אולם משהופיעה האשה עם ההמחאה נתאמת לי שאכן החלום אמת היה, וסיים מורנו רבי יוסף חיים זוננפלד את סיפורו, מי היו שני הבחורים, אני וחברי רבי יהודה גרינוואלד, האיש נהיה לבעל תשובה, אשתו התגיירה כדין, וזכו להקים בית נאמן בישראל.

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְּתוֹךְ" (כג, א)

היונה מכירה בתבואה שנקצרה בשבת ואינה אוכלת ממנה וכן היונה אינה תולשת מהמחובר בשבת

מבואר ב"עין יעקב" במסכת סוטה (לח:), שהיונה מכירה בתבואה שנקצרה בשבת ואינה אוכלת ממנה! ובספר "פרדס יוסף" (ויחי אות ג) הביא בשם היעב"ץ מופת חותך לקדושת יום השבת, שהיונה אינה תולשת בשבת מן המחובר, וזהו שאנו מזמרים בשבת: "יונה מצאה בו מנוח".

ואמר לי המקובל הרב אורי נורי שליט"א שהיונה אינה משנה מקום אכסניה שלה, שאיפה שעשתה בפעם הראשונה הקן שלה שם תהיה תמיד ותעשה תמיד לא תלך במקום אחר.

בספר "דברי שאול" (פר' נח) כתב: מצאתי בסידור היעב"ץ, שכתב ששמע רמז נפלא שיש מופת על שבת (מלבד הסמבטיון) שהיונה אינה תולשת מן המחובר בשבת, והנה אם אמת הדבר, ניתן למצוא לכך רמז במה שמצאה היונה מנוח ביום השבת, וזאת משום שקדושת השבת עליה ומרגשת לבלתי תתלוש מן המחובר, ולדעתי זהו שאמר הכתוב (בראשית ה, יא): "ותבוא אליו היונה 'לעת ערב' והנה עלה זית טרף בפיה", והיינו שכל השבת לא היתה תולשת, ורק לעת ערב (לאחר צאת השבת), עלה זית טרף בפיה, וזה רמז נפלא. (להתעדן באהבתך)

"אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם" (כג, ד)

קדוש המועדים מסור לבית דין

מכאן שקדוש המועדים מסור לבית דין, ואפילו שלא בזמנו, ואפילו בטעות, והוא שדרשו רז"ל, אתם - אפילו שוגגים, אתם - אפילו מוטעים, וכן אמר הכתוב (שמות יב' ב') החדש הזה לכם, כלומר שלכם הוא.

וכן תמצא בפרקי רבי אליעזר בכ"ה באלול נבראו חמה ולבנה, וימים ולילות תקופות ועיבורין היו לפני הקב"ה והיה מעבר את השנה, ואחר כך מסרן לאדם הראשון שנאמר (בראשית ה' א') זה ספר תולדות אדם, ואדם מסרן לחנוך,

שנאמר ויתהלך חנוך את האלהים, וחנוך לשם, ושם לאברהם, ואברהם ליצחק, ויצחק ליעקב, עד שבאו למצרים, שנאמר (שמות יב') בארץ מצרים לאמר, מהו לאמר אמר הקב"ה לך אמור להם עד עכשיו היה אצלי סוד העיבור, מכן ואילך שלכם הוא לעבר את השנה, וכך היו ישראל נוהגין לעבר את השנה בארץ, כשגלו לבבל היו מעברין אותה על ידי הנשאים בארץ, בקש יחזקאל לעבר את השנים בבבל, אמר לו הקב"ה אין לך רשות לעבר את השנה בחוץ לארץ, ישראל שבארץ יעברו את השנה, מכאן אמרו אפילו צדיקים וחכמים בחוץ לארץ, ורועי בקר בארץ, אין מעברין את השנה אלא על ידי הדיוטות שבארץ. וכיצד מעברין את השנה, היו מביאים ספר תורה לפניהם, והיו עושין גורן עגולה ויושבים הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, ונותנים פניהם למטה לארץ ועומדים ופורשים כפיהם למעלה לאביהם שבשמים, וראש ישיבה מזכיר את השם ושומעין בת קול כלשון הזה, וידבר ה' אל משה לאמר, ואם עון הדור גורם אין שומעין כלל, ואשריהם העומדים במקום ההוא בשעה ההיא, שנאמר (תהלים פט' טו) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, באור פניו של הקב"ה הם מהלכין, ומכאן יש ללמוד מעלת הארץ הקדושה וכמה היא חביבה לפני המקום, וכן אמרו בירושלמי בפרק קמא דסנהדרין אל יתר זקני הגולה (ירמיה כט א') אמר הקב"ה ביותר הם עלי זקני הגולה, חביבה עלי כת קטנה בארץ ישראל מסנהדרי גדולה בחוצה לארץ, וכשהיו הזקנים מתקבצים בלשכת הגזית שבמקדש והיו אומרים מקודש מקודש אחר שקבלו עדותן של עדים, והיה אותו יום נקבע בשמים על פי סנהדרי גדולה של מעלה לישיב בדין לדון העולם בראש השנה, והיה הקב"ה והסנהדרין של מעלה מסכימים על ידם וגומרים את דעתם, ועל זה אמר הכתוב (תהלים נו' ג') אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי, כלומר שהיה מסכים ומשלים עמהם.

"אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם" (כג, ד)

אפשר אתם ראשי תיבות, אנוסים, תועים, מזידין, (חומת אנך)

"בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים פֶּסַח לֵה" (כג, ה)

פה שבמרכבה היה מלמד סגוריה על ישראל

בארבעה עשר לחודש, סופי תיבות שרה, בניסן נפקדה שרה, פסח לה' - עת רחמים הוא לפני הקב"ה ורגיל לרחם על בריותיו בעת הזאת מבראשית עד היום, פסח פה - סח. "במה אדע" - גרם לבניו להשתעבד עד זה העת, פסח לה' עם האותיות גי' רד"ו סוד זה מסר יעקב לבניו, פקוד יפקוד אלהים אתכם, (בראשית נ' כה) פה סח, פה שבמרכבה סח ואמר לפני הקב"ה הגיעה עת שתגאל ישראל, כי אותיות שבמרכבה מלמדן סניגוריא על ישראל.

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרְתֶם אֶת קִצְרֶיהָ וְהִבַּאתֶם אֶת עֲמֹר רֵאשִׁית קִצְרֵיכֶם אֶל הַכֹּהֵן" (כג, ז)

תכלית ספירת העומר להיותנו מוכנים לקבלת תורה, ולכן צריכים ליטהר כדרך שהאשה סופרת להטהר לבעלה, כן בני ישראל נצטוו לספור שבועה שבועות להטהר מטומאת מצרים ולקבל את התורה

מרן ראש הישיבה רבי יהודה צדקה זצוק"ל בספרו קול יהודה, רוצה להסביר קשר הפסוקים עם פרשת העומר, והוסיף עוד שאלה, מדוע תלתה התורה מצות העומר בקציר - מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבועה שבועות, ולמה לא קבעה התורה תאריך מיוחד לספירת העומר כמו שאר החגים, באחד או בעשור לחודש. ונראה לומר בס"ד על פי הזוהר בפרשת אמור, כי תכלית ספירת העומר להיותנו מוכנים לקבלת תורה, ולכן צריכים ליטהר כדרך שהאשה סופרת להטהר לבעלה, כן בני ישראל נצטוו לספור שבועה שבועות להטהר מטומאת מצרים ולקבל את התורה, וזה הטעם שתלתה התורה ספירת העומר עם ראשית הקציר כי האדם עובד כל השנה בשדה חורש וזורע, ועדיין לא הגיע לתכלית, ורק בעת הקציר רואה שעמלו עשה פירות, וקוצר יגיעו מהשדה. ופן יחשוב האדם כי זה הוא כל תכליתו בעולם הזה, לכן צותה תורה שהתכלית האמיתית היא, שבעת הקציר עליך לספור שבועה שבועות כדי להגיע לתכלית האמיתית וזוהי קבלת תורה, כי בכל שנה צריך הכנה חדשה לקבלתה.

ומעתה מתיישב מאמר המדרש בפרשת אמור, דבר אל בני ישראל והבאתם, הדא הוא דכתיב מה יתרון לאדם בכל עמלו כלומר בא לרמוז לנו, כי גם בזמן שהאדם הגיע לתכלית העבודה וקוצר שדהו, עדיין אין לו יתרון, אבל בעמלה של תורה יש יתרון, והסבר הענין על פי מה ששמעתי מפי מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל על דברי הגמרא (פסחים נ') פסוק אחד אומר כי גדול עד שמים חסדך, (תהלים נו' יא) ופסוק אחר אומר כי גדול מעל שמים חסדך, (תהלים קח' ה'), לא קשיא כאן בעושיין לשמה, וכאן בעושיין שלא לשמה. ושאל הרב מה ההבדל אם

עד השמים או למעלה מן השמים, לא מספיק שאדם מקבל שכר עד השמים, ומה יתרון יש לעושים לשמה לקבל למעלה מן השמים, והסביר, כי עד השמים פירושו עד הטבע, כלומר תפילתו תהיה מקובלת עד הטבע ולא יותר, מה שאין כן בעושיין לשמה היא כוחו למעלה מהטבע, כדוגמת רבי חנינא בן דוסא, שאמר לבתו מי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק שזה למעלה מהטבע, וזה מראה על מעלתו העצומה מה שאין כן הלומד תורה שלא לשמה אינו מסוגל לפעול רק עד הטבע.

אמרו רבותינו שימי הספירה לתיקון ובירור המדות אחר יציאת מצרים עד קבלת התורה, ומובא, וספרתם לכם שתהיה ספירה לכל אחד. והכוונה בזה, שכפי שכל אחד משתוקק להטהר, כך עולה בידו, שזה כלל ופרט וכלל, פסח כלל - גאולה לכל בית ישראל, ואחר כך ימי הספירה פרט - לברר ספירה לכל אחד ואחד, ושבועות חזר וכלל מתן תורה, ואיתא כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט - כפי מה שהאדם מברר בימי הספירה. והענין גם כן מכלל שצריך לפרט ומפרט שצריך לכלל, מקודם הגאולה להכלל ואחר כך נצרך כל אחד לברר חלקו ואחר כך להבטל שוב לכלל, וזהו שאמר החידושי הרי"ם זצ"ל אם אין אני לי מי לי, פרט. וכשאני לעצמי מה אני, לבטל לכלל. ועל ידי זה והקרבתם מנחה חדשה התחדשות בעבודת ה', שבת מסייעת ממחרת השבת, עד ממחרת השבת.

”וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה” (כג, טו)

עם ישראל ספרו ספירת העומר במדבר

בפירוש 'אור החיים' הקדוש מבואר, שנצטוו בני ישראל לספור ספירת העומר בעודם במדבר טרם כניסתם לארץ ישראל, ואף שהקדים לומר (לעיל פסוק י) "כי תבואו אל הארץ וגו' וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר" וגו', דמשמע שמצות ספירת העומר נהגת רק אחר ביאתם לארץ, לכן אמרה תורה כאן "ממחרת השבת", פירוש מעכשיו תתחילו לספור עוד קודם ביאתכם לארץ.

וכן מפורש בר"ן על הרי"ף (מסכת פסחים דף כח ע"א) וזה לשונו: ובהגדה גם כן אמרו, בשעה שאמר להם משה 'תעבדון את האלהים על ההר הזה' אמרו לו ישראל, 'משה רבנו אימתי עבודה זו, אמר להם 'לסוף חמשים יום' והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר.

”וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחַחַת חֲדָשָׁה” (כג, טז)

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים

רמז לתורה שהיא מנחה חדשה, שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כי בכל יום נתינת התורה שמתגלים טעמיה לדיניה מחדש, ושתי הלחם חמץ רומזים ליצר הרע שהתורה תבלין כנגדו.

”עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחַחַת חֲדָשָׁה לַה'” (כג, טז)

ימי ספירת העומר הם כחול המועד

רבנו בחיי (כאן) כתב דבר נפלא, וז"ל, כבר ידעת שאין הספירה אלא מ"ט, ועל כן תמצא טעם במלת "תספרו" ואינה דבקה למלת "חמשים", אבל "חמשים" דבק ל"והקרבתם" כי הספירה מ"ט והקרבת ביום חמשים, שלא הזכירה תורה חג שבועות ביחוד כשאר החגים ושיאמר כן: "בחדש השלישי בששי בו חג השבועות", כמו שאמר בפסח: "בחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות", בא ללמד כי הוא חג נגד אחר מצות העומר, ומ"ט יום הספורים בין ראשון של פסח עד השבועות, הנה הם כחולו של מועד בין ראשון של סוכות ושמניני עצרת. וכן כתב הרמב"ן (לקמן פסוק לו) וז"ל, והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמניני בחג.

שתי התאוות הרמוזות בלחם הם תאוות האכילה וגם האש נקראת לחם יקריב אותם לה' יתברך

"מנחה חדשה לה'" ר"ת לחם, רומז לשתי התאוות הנקראות לחם. לחם כפשוטו, ששקוע בתאוות האכילה, ולחם כמו שכתב רש"י אצל יוסף הצדיק על הפסוק "כי אם הלחם אשר הוא אוכל" (בראשית לט, ו) היא אשתו, אלא שדבר הכתוב בלשון נקיה, ועל עניני תאוות אלו נאמר "והקרבתם מנחה חדשה לה'" בחינת קרבן שתי הלחם, וכמו שאומרים בזמירות 'על שני לחם יבצעו תמימים', שיהודי יזכך את שני הלחם ויתחדש בהם כבריה חדשה, מבחינת בהמה לבחינת אדם, כי הנה הקב"ה בחר בישראל כבר ביציאת מצרים שאז נעשו ישראל לעם הנבחר, אבל לקבלת התורה לא זכו רק אחרי ימי הספירה, משום שלקבל התורה זוכים רק אחרי שמתחדשים כבריה חדשה ומקיימים

"והקרבתם מנחה חדשה לה'" בכל הענינים של לחם שיהיו כרצון ה', שיוצא מבחינת בהמה - שעושה ככל תאות לבה, ונעשה בבחינת אדם - שהוא שליט על ענינים אלו, זו העבודה העיקרית של ימי הספירה 'לטהרנו מקלפותינו ומטומאותינו ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה', קדושתך עליונה היינו שמקדש את עצמו גם במותר לו, ועי"ז זוכה לקבלת התורה.

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זְכָרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ"
(כג, כד)

שם שד"י מבריה את המזיקין

בחודש השביעי באחד ס"ת שדי, השביעי באחד לחודש, ס"ת למפרע שדי, וכן בחודש בגי' שדי, באותו יום נועד להקב"ה עם השטן שמלמד קטיגוריא על ישראל.

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר" (כג, מ)

בשרשי אילן האתרוג יש אותיות הוי"ה

דבר פלא כתב הגאון בעל ה"חוות דעת" בשם ספר קדמון - שורשי אילן האתרוג מונחין וגדלין בארץ בצורת אותיות הוי"ה ב"ה.

וכתב בספר "סוכת גדולי ישראל" (עמ' קטט) כתוב (בחזו"א) "כל הנקרא בשמי" היינו דכתיב "פרי עץ הדר", ולפי הנ"ל אתי שפיר, דפרי עץ הדר נקרא בשמי.

"ולקחתם לכם ביום הראשון" (כג, מ)

ולקחתם לכם ביום הראשון, ראשון לחשבון עוונות (מדרש).

הגאון רבי שמשון מאוסטרופלי זי"ע אמר על הפסוק "רבות רעות צדיק ומכולם יצילנו ה'", דהנה בתוכחה שבמשנה תורה יש תרע"ו תיבות כאותיות רעו"ת. אך לעומת זה יש בהתוכחה כ"ו פעמים השם הוי"ה העולה כ"ו, וכ"ו פעמים כ"ו עולה ג"כ תרע"ו, ושמות אלו ממתיקים את הרעו"ת מן התוכחה ומגינים עלינו מהם. וזהו שאמר "רבות רעות צדיק", שמשנה רבנו אמר תוכחה במספר רעו"ת תיבות, אך "מכולם יצילנו ה'" שהשם הוי"ה מצילנו מהם, עכדה"ק.

הוסיף על זה ה"קדושת ציון":

והנה תיבות עונות במילואה כזה עי"ן ו"ו נו"ן ו"ו תי"ו בגימטריא ג"כ רעו"ת, וזה מרמז שהעוונות הם הגורמים עונשים ורעות. והנה אמר הפייטן ליום ב' דסוכות, דהצ"ח כבשים במוספי סוכות באים להגן עלינו מצ"ח קללות שבתוכחה במשנה תורה.

וזה שאמרו במדרש, ראשון לחשבון עונו"ת, שיום הראשון של סוכות שמתחילין להקריב בו מהצ"ח כבשים אז, מגינין עלינו מצ"ח קללות שבתוכחה שיש בה רעו"ת תיבות העולה כחשבון עונו"ת. וזה ראשון לחשבון עונו"ת, כלומר

ראשון להמתקת חשבון גימטריא של מילת עוונות. (להתעדן באהבתך)

"בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת" (כג, מב)

סכך מבדי זהב שהם גדולי קרקע

במסכת יומא (דף כא ע"ב) איתא: "אמר רב אושעיא בשעה שבנה שלמה בית המקדש נטע בו כל מיני מגדים של זהב, והיו מוצאין פירותיהן בזמנן, וכשהרוח מנשבת בהן נושרין, שנאמר (תהלים עב, טז) 'ירעש כלבנון פריו', וכשנכנסו נכרים להיכל יבש, שנאמר (נחום א, ד) 'ופרח לבנון אמלל', ועתיד הקב"ה להחזיר, שנאמר (ישעיהו לה, ב) 'פרח תפרח ותגל אף גילת ורנן כבוד הלבנון נתן לה'".

מבואר בגמרא שבבית המקדש היה דבר פלא ונס, שהיו נטועים 'מגדים של זהב' שהיו מוציאים פירות זהב אמיתיים. ובהספד שנשא הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל והודפס בספרו 'יערות דבש' (ה"א דרוש ד) הסביר, שלא גדלו פירות אלו של זהב בדרך נס אלא בדרך טבע, שהיה שלמה המלך מכיר בחכמתו את מקום התפשטות השפע של זהב לכל מדינות הקרובות והרחוקות, ונטע בחכמה ידועה במקום ההוא אילן, והיתה הארץ נושאת פירות זהב, כי המקום ההוא יניקות ועפרות זהב לו.

ושמעתי מאבי מורי ז"ל שהעיד היעב"ץ בהגהותיו על מסכת יומא (דף כא ע"ב) שפלא זה עדיין קיים בימינו, שכתב היעב"ץ בזה הלשון: "מקצת ומעין זה הפלא נמצא גם היום במחוז טאקייא, לפעמים מוצאים גרגירי זהב בתוך הענבים הגדלים בהר שם, אף חוטי זהב גדלים על גביהם מבחוץ, כך הגידו לי רבים בני סמכא שראום בעיניהם". ואציין שאבי מורי ז"ל למד בשנות בחרותו בעיר טאקייא באונגארן, ומסתמא היה זוכר את דברי היעב"ץ הנ"ל מהתקופה שהיה בטאקייא, שהיה מפורסם בכל אונגארן שמהענבים של טאקייא באים היינות המשובחים ביותר.

היעב"ץ הזכיר פלא זה בסידורו 'עמודי שמים' (הלכות סוכה) לענין אם מותר לעשות ממנו סכך, וזה לשונו: "אין מסככין בבדי זהב הצומחים מן הארץ כמו שנמצאים במחוז אחד [נקרא ראר"א] בארץ הגר, וזה דבר מפורסם, וכן נמצא פעם אחת בארץ פולין שבולת דגן של זהב, כפי שהגידו אנשי אמת, וככה נודע שבמחוז טוקייא גדילים ענבים עם גרעיני זהב ובדי זהב מבחוץ כמעט כל שנה, [וכשהייתי בארץ מעררין ידעתי שהובא אל הקיסר, וגיסי הרב הגאון ע"ה הגיד לי שהוא ראה אותם בעיניו בהיותו רב בדוקלא]. נמצא שיש בעולם פסולת גורן ויקב של זהב ממש ופסולין לסכך".

ואם כי לא הסביר כאן היעב"ץ מדוע זהב הצומח פסול לסכך אם הוא מגידולי קרקע, דבריו עשירים במקום אחר שכתב בחיבורו על המשניות 'משנה לחם' (סוכה פ"א מ"ה), וזה לשונו: "עם היות נמצא לפעמים בזמן ובמקום ידוע בדי זהב צומחים מן הקרקע וגדילים בזקיפה, כאשר הגידו רבים מדרי מדינת הגר שראו בעיניהם וכו', ואין זה נקרא צמיחה לענין זה [הכשר סכך], כי באופן זה כל מה שבבטן הארץ צומח הוא, גם החול והאבנים והמתכות שמוצאים גדלים כנודע.

סכך העשוי מנוצות עופות

מובא בזוה"ק שיש אילן שגדלין בו עופות וז"ל (תביא הלשון מט"ו בשבט ושם יש מעשה למטה שאני ראיתי וכו') וראיתי בספר אוצר פלאות התורה שכתב והנה בספר 'פתח הדביר' כתב: "ודע שראיתי במחזור 'שלוש רגלים' הנדפס מחדש בוניה, מסודר מהרב מוה"ר ראובן ברוך נר"ו, שכתב בדיני סוכה כלל ב' בסוף העמוד וזה לשונו, בנידון דידן שאין מסככין בדבר שאין גדולו מן הארץ, נסתפקתי אם סיכך בנוצות העופות הגדלים על האילנות וכו' ולעניות דעתי נראה, דאף על גב דאפשר דמדינא שרי לסכך בהם, דהא הוי דבר שגידולו מן הארץ וכו', לענין הנוצות לסכך בהם כשתלשן מן הגוף בעודן מחוברים באילן נראה דשפיר דמי, מיהו משום גזירה נראה לאוסרן, שמא יבואו לסכך בנוצות דשאר עופות הפרים ורבים הנבראים מן הביצה, דהנהו ודאי פסילי, דלא הוו גידולו מן הארץ, ואסרינן הני אטו הני".

ועיין עוד ב'פתח הדביר' שם, שהסתפק לענין ברכת הנהנין, שהרי על דבר שאין גידולו מן הארץ מברך על אכילתם שהכל נהיה בדברו, ולדעת הפוסקים הסוברים שעופות אלו הגדלן באילנות אינם אסורים באכילה משום שרץ, יש לומר שיש לברך עליהן בורא פרי העץ. (אוצר פלאות התורה).

"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מִעְדֵי ה' אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (כג, מד)

"מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו" (מגילה לב).

יש לעיין ולמצוא טעם לתקנת חז"ל זו: מה היתרון של פסוקי החג בחג, והרי כל הפרשיות - תורה הן, וכל זמן שאדם קורא בתורה יש בזה מצוה ואיזה הפרש יש בין מקרא בזמנו למקרא שלא בזמנו

הגאון רבי יוסף חיים מבבל מצא טעם נפלא נוסף לתקנה זו:

בספר "שער החצר" הובא טעם לעצם מצות שלושת הרגלים, והוא: שהרי ידוע מה שאמרו חז"ל שהזמן שבו עבדו בני ישראל את העגל היה שש שעות ולא יותר, ומכיון שקיימא לן שכדי לבטל איסור צריך שיהיה ששים כנגדו, לכן כדי שיתבטל איסור העגל שהיה שש שעות תיקן הקב"ה לישראל שלשה רגלים, שהם שבעת ימי סוכה ושבעת ימי פסח ויום אחד של שבועות - סך הכל חמשה עשר יום, שהם שלוש מאות וששים שעות, שהם פי ששים מששת השעות של חטא העגל.

לפי זה היו שפירשו את כוונת המסורה בארבע הפסוקים שבהם מופיעה המילה "אלה": "אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי", "אלה אלהיך ישראל", "גם אלה תשכחנה", "אלה מועדי ה'". וכך ביאור הפסוקים: "אלה אזכרה" תמיד כדי לתקן את החטא של "אלה אלהיך ישראל" שאמרו בעגל, ומהו התיקון שנעשה כדי ש"גם אלה תשכחנה", - "אלה

מועדי ה'", כי על ידי שמירת המועדים שהם שלוש מאות וששים שעות מתבטל בששים חטא העגל שהיה שש שעות. וידוע - מוסיף ריש גלותא דבבל - שבכל תיקון צריך שיהיה גם לימוד תורה, כי אין נעשה בנין להריסת העוון אלא על ידי התורה, שהרי לכך נקראים תלמידי החכמים שעוסקים בתורה בתואר "בנאים", כמו שאמרו חז"ל: "אל תקרי בניך אלא בוניך". ועל כן אם תהיה שמירת המועדים בלי שתצטרף אליה קריאת התורה - לא יהיה בכך בנין, לאחר החרבן שנגרם בחטא העגל, ולכך תקנו לקרוא את פרשיות המועדים בזמנן, כדי שקריאת התורה והמעשים יבואו יחד, כי כל הקורא בפרשת עולה כאילו הקריב עולה, ועל ידי צירוף השנים - הקריאה והמעשה - תועיל קדושת עיצומו של יום לכפר על חטא העגל ולבטל את איסורו.

הוא אשר אמר הפסוק: "וידבר משה את מועדי ה'", כלומר: שתיקן להם לקרוא את פסוקי המועדים במועדים, וכל זאת "אל בני ישראל" - כדי שיועילו לבני ישראל, כי "בני" הוא מלשון בנין ("אל תקרי בניך - אלא בוניך"), ואם כן הלימוד והמעשה יבנו מחדש את החרבן שהותיר חטא העגל אחריו.

"וְלִקְחַתְּ סֹלֶת וְאֶפֶיֶת אֶתָּה שְׁתִּים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֵים יְהִיֶּה הַחֲלָה הָאֶחָת" (כד, ה)

הדלקת הנרות קודם ללחם הפנים ללמד שהעיקר הוא התורה

ולקחת סולת, הקדימה תורה הדלקת הנרות שהיא רמז לתורה ללחם הפנים שמשפיע פרנסה. ללמדנו שישים האדם עיקר עיונו בחיי עולם, ללמוד תורה ולקיימה ואחר כך לפרנסה.

"בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ" (כד, ח)

המצוות שהאדם עושה ביום השבת, הן עולות בו ביום ולא בלילה, שהרי הלילה הוא כבר חול

כותב ה"מגלה עמוקות", כי כל המצוות שהאדם עושה בכל ששת ימי המעשה, יש להן עליה בכל לילה השמימה. אבל המצוות שהאדם עושה ביום השבת, הן עולות בו ביום ולא בלילה, שהרי הלילה הוא כבר חול. ולכן, מצוות אלו עולות בשבת, באותו יום שהן נעשות. וזהו שנאמר: "ביום השבת" - כל עסק התורה והמצוות, שעושה האדם בשבת, אז "ביום השבת יערכנו לפני ה'" - הכל עולה ומתעלה בעצם יום השבת, והן נערכות "לפני ה'" לנחת רוח לפני ה' יתברך.

"בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי ה' תְּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם" (כד, ח)

מעלתה של מידת התמימות ומעשה פלא על אדם תמים שהיה שם כל יום ששי שתי חלות בהיכל

בספר "משנת חכמים" מסופר מעשה שהיה בימי האר"י ז"ל.

אחד מהאנוסים שבא מפורטוגל לגליל העליון והתיישב בצפת, שמע דרשה של הרב על לחם הפנים שהקריבו בבית-המקדש מדי שבת בשבתו. אותו רב נאנח בדרשתו ואמר מתוך צער שעכשו בעוונותינו הרבים אין לנו את בית המקדש ולא מקריבים את לחם הפנים.

אותו אנוס שלא למד תורה אך היה מאד תמים באמונתו, שמע את הדבר, הלך בתום לב לביתו ואמר לאשתו שבכל יום ששי היא תכין לו שני ככרות לחם מנופה י"ג פעמים. הוא ביקש ממנה שתלוש את הלחם בטהרה ותאפה אותו היטב בתנור שבבית, מפני שרצונו להקריב את הלחם לפני היכל ה' אולי יקבל ה' את הלחם שהוא עורך לפניו. אשתו אפתה לו ככרות, ובכל יום ששי היה עומד לפני היכל ה' בבית הכנסת, ומתפלל ומתחנן לפני ה' שיקבלם ברצון. את תפילתו היה אומר כבן המתחטא לפני אביו, ואח"כ היה מניח את שני הככרות והולך לו.

השמש היה בא בכל יום ששי ולוקח את שני הככרות בלי לדרוש ולחקור מהיכן הם באו, ומי הביאם. בשעת מעריב היה רץ אותו איש ירא ה' אל היכל ה' וכיון שלא היה מוצא את הככרות היה שמח שמחה רבה בלבו, והולך ואומר לאשתו: השבח וההודאה לאל יתברך, שכבר קיבל את הלחם. למען ה' יתברך אל תתרשלי בעשייתם והזהרי מאד, כי הואיל ואין בידינו במה לכבדו אלא בככרות אלו חובה עלינו לעשות לו נחת רוח בהם. וכך נמשך הדבר תקופה מסויימת.

באחד מימי ששי שהה הרב שדרש את הדרשה על לחם הפנים בבית-הכנסת. והנה האיש ההוא בא כמנהגו, עם הככרות וקרב אל היכל הקודש, והתחיל לסדר את דבריו ותחינותיו מבלי להרגיש שהרב נמצא בבית הכנסת. מרוב ההתלהבות והשמחה שהיו לו בעת שהיה מביא דורון זה לפני המקום, לא שם לב כלל לדבר אחר. הרב החריש, וראה ושמע את כל מה שהאיש דיבר ועשה, וחרה לו מאד. הוא קרא לו גער בו ואמר לו, שוטה, וכי ה' אוכל ושותה,

ודאי השמש לוקח את הככרות ואתה סבור שה' הוא המקבלם. הרב המשיך באמירת דברי מוסר באזני האיש, עד שבא השמש כמנהגו לקחת את הככרות. הרב קרא לשמש ושאל אותו למה באת לבית הכנסת עכשיו, ומי היה לוקח את שני הככרות שאיש זה היה מביא בכל יום ששי להיכל הקודש. השמש הודה בדבר והאיש כששמע את הדברים התחיל לבכות ואמר לרב שימחול לו כי הוא טעה בדרוש שלו וחשב לעשות מצוה, אך לפי דברי הרב לא עשה אלא עבירה.

מיד לאחר מכן, הגיע לרב שליח מיוחד מהאר"י ז"ל, ואמר לו: לך וצו לביתך, כי מחר בעת שהיה לך לדרוש, מות תמות, וכבר הכרוז יצא על זה. הרב נבהל על השמועה אשר לא טובה, והלך אל האר"י ז"ל שיגיד לו מה פשעו ומה חטאתו. והשיב לו האר"י ז"ל: שמעתי שעוונך הוא שביטלת נחת רוח שהיה לו לקב"ה. שמיום שחרב בית המקדש לא היתה נחת רוח לפני ה' כבאותה שעה שהאנוס הזה היה מביא את שני הלחם בתמימות לבו ומקריבם לפני היכלו וסבור היה שה' יתברך קיבלם ממנו. ומפני שבטלת אותו מלהביאם, נגזרה עליך מיתה בלי שום פתח הצלה לפניך. והלך הרב ויצו לביתו. וביום שבת קודש, בשעה שהיה לו לדרוש, נפטר לבית עולמו, כאשר אמר לו איש האלהים האר"י ז"ל.

המצוות שהאדם עושה ביום השבת, הן עולות בו ביום - בשבת, ולא בלילה

אומר ה"מגלה עמוקות", כי כל המצוות שהאדם עושה בכל ששת ימי המעשה, יש להן עליה בכל לילה השמימה. אבל המצוות שהאדם עושה ביום השבת, הן עולות בו ביום - בשבת, ולא בלילה, שהרי הלילה הוא כבר חול. ולכן, מצוות אלו עולות בשבת, באותו יום שהן נעשות. וזהו "ביום השבת" - כל עסק התורה והמצוות, שעושה האדם בשבת, "ביום השבת יערכנו לפני ה'" - הכל עולה בעצם יום השבת, והן נערכות לנחת רוח לפני ה' יתברך.

ובפרט שהשבת היא שבת של רשב"י זיע"א ורשב"י הוא בחי' שבת מה שבת לה' קודש אף ר' שמעון לה' קודש, וא"כ אנחנו בשבת בתוך שבת וכל לימוד התורה והמצוות כאן במקום קדוש זה באתרא קדישא מירון אם בכל השנה כולה שאדם בא לכאן כל המצוות הלימוד עולה מיד כ"ש בשבת זו וביום ההילולא, לכן נתחזק חזק בתורה ובמצוות ונתפלל שנוכה לישועה גדולה ויר"ש ומידות טובות ולזכות להיות ת"ח.

"וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ" (כד, יט)

כל הפוסל במומו פוסל

כאשר מצביע אדם על חסרון בזולתו. נותן מום בעמיתו ופוסלו. הוא עצמו מפסיד מכך. "כאשר עשה כן יעשה לו" - ונפסל הוא עצמו. וכמו שנרמז בדברי חז"ל (קידושין ע). "כל הפוסל במומו פוסל". ולכן אמרו (ב"ב ס:): "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים".

"עֵינַי תַּחַת עֵינַי" (כד, כ)

תחת אותיות עין יש אותיות כסף

הגמ' (ב"ק דף פ"ג:) מבארת שלא יוציאו לו את העין אלא הכוונה לממון, והגר"א אומר שיש רמז לזה: כי אותיות "עין" זה ע' י' נ' ואחרי אותיות "עין" בא פ' כ' ס' וזה 'כסף' - לומר שאם הוציא "עין" לאדם, שהוא צריך לתת "תחת עין" - את מה שתחת אותיות "עין" - וזה "כסף".

דרושים לימי העומר

ימי העומר – דרוש א'

שבחי רשב"י ועניני ל"ג בעומר

ידוע הוא שמצות ספירת העומר היא בתחילת הלילה, כמו שנאמר (ויקרא כג, טו) "שבע שבתות תמימות תהיינה" ולכן בלילה הראשון צריך לספור מתחילת הלילה, וכיון שבלילה הראשון סופרים מיד בצאת הכוכבים לכן גם בכל לילה ולילה צריך לספור מיד בצאת הכוכבים. ובפרט שעל פי הסוד יש חיוב מיוחד לספור מיד בצאת הכוכבים, כדי לא ליתן אחיזה לקליפות כנודע. אבל אם לא ספר בתחילת הלילה יכול לספור כל הלילה.

ואפשר להסביר עפ"י את מה שאמרו רבותינו ז"ל שהעולם הזה דומה ללילה, ועוה"ב דומה ליום, דהיינו כבר מתחילת הלילה-תחילת ימי שני חיו של האדם הדומים ללילה, יספור כל יום ויום שלו שיהיה מאיר כספירים שיהיה כולו תורה תפילה מצוות ומעשים טובים, שלא יאבד מהם שום יום ח"ו לדברים בטלים, וכמו שנודע ש"עומר" בשפה ערבית זה "חיים", וזוהי ספירת העומר-ספירת החיים של האדם.

ואם שכח ולא ספר בתחילת הלילה, הולך וסופר כל הלילה, ירמוז שאם היצה"ר פיתהו לדברים בטלים ובתחילת ימי לא עבד את הקב"ה, והעביר את הזמן ב"שה"י פה"י, והרי הוא כמי שלא ספר בתחילת הלילה שלא הלך בדרכי ה' יתברך, לא למד תורה ולא עשה מצוות ומעש"ט, לא יתיימשש לומר איבדתי הכל ח"ו, אלא סופר והולך כל הלילה, שיכול לחזור ולתקן כל הלילה, כל זמן שעדיין לילה בעודו בחיים בעוה"ז, וכמ"ש כל זמן שעדיין הנר דולק, שלנשמה עדיין יש חיות אפשר לחזור בתשובה ולהתחרט על העבר ולקבל על העתיד, ולכן הימים האלו חשובים מאד שבהם אנחנו מטהרים עצמנו ומכינים עצמנו לקבלת התורה.

שבוע המישי של ספירת העומר

ובפרט בשבוע זה שהוא השבוע החמישי-ספירת ההוד של ימי העומר, שהוא מתחיל ביום י"ד באייר שהוא יום קדוש - יום פסח שני, שכותב הזוה"ק (בפרשת בהעלותך דף קנ"ב ב"רעיא מהימנא") שמפסח שני מי שעדיין רוצה לחזור בתשובה שלימה ולראות פני השכינה נשאר לו רק את השבעה ימים מפסח שני, וזה לשונו: פקודא תלתין למעבד פסח שני וכו' כרוזא כריז כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא, ייתי ויחמי עד לא ינעלון תרעי. אימתי כרוזא כריז, בי"ד לירחא תניינא דהא מתמן עד שבעה יומין תרעין פתיחין מכאן ולהלאה ינעלון תרעי ועל דא פסח שני, עכ"ל.

בפסח שני פותח לנו הקב"ה פתח מיוחד לחזור בתשובה שלימה ולראות פני השכינה, ודורשים פסח מלשון פתח. ולכן זכינו בשבוע זה שהוא יום חמישי דשבוע חמישי דספירת העומר שהוא הוד שבהוד כנודע, שכולם עולים וזוכים ולומדים ורוקדים ושמחים לכבוד רשב"י זיע"א, וכמו שכתב רשב"י בזוה"ק (ח"ב דף לח ע"א) יראה כל זכורך את פני האדון ה' דא רשב"י, כי ידוע שרשב"י הוא פני השכינה הקדושה, וכמו ששאל ר' אברהם גלאנטי זצ"ל כיצד יאמר כן רשב"י זיע"א על עצמו. ותירץ שרשב"י לא אמר את האדון ה' אלא "פני" האדון ה', שהצדיק פניו הם כפני השכינה הקדושה. וא"כ זה שאמר הזוה"ק (בדף קנ"ה) שבשבוע זה מי שרוצה לראות פני השכינה יכול, רומז לזה שכולם עולים בשבוע זה אצל ציון רשב"י זיע"א.

להשיג רזין עילאין

ונודע שמי שזוכה לבוא אצל הרשב"י וללמוד הזוה"ק בחשק ובהתלהבות ואוכל ושותה ושמח, יזכה להשיג סודות התורה, וכפי שראינו מה שכתב בספר מגיד מישרים, שבא המגיד אצל מרן ועודד אותו לבוא אצל רשב"י ולעסוק שם בזוה"ק וכו', וז"ל: ובכן תדע כי הם הרשב"י ובנו שמחים מאד בקריאתכם ספר הזוה"ק על מערתם או בהר הסמוך להם, ואם תתמידו לקרות בו יגלו לכם רזין עילאין וכו'.

וכידוע שישנה שם התקרבות גדולה לבורא יתברך, ומתעורר חשק גדול לחזור בתשובה שלימה, ולהתמיד בתורה הקדושה לילה כיום יאיר, וכמו שרמזו "וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול" גימטריא "זכות רבי שמעון בר יוחאי" שבזכותו מתקרבים לה' יתברך.

ובזוה"ק איתא שבחיי חיותו של רשב"י היו החברים מתקרבים אליו ושותים בצמא את תורתו ולא מפסיקים רגע אחד מהלימוד, וכשרבי אבא והחברים היו רואים את רשב"י, היו רצים אחריו ואומרים "אחרי ה' ילכו כאריה ישאג".

ראיתי בני עליה

איתא בגמרא (סוכה מה:): אמר ר' ירמיה בשם ר' שמעון בר יוחאי ראיתי בני עליה והמה מועטין, אם אלף הם אני ובני מהם, ואם מאה הם אני ובני מהם אם שנים הם אני ובני הם.

והנה מש"כ ראיתי בני עליה פשוט הוא שראה זאת ברוה"ק אלא דיש להבין מדוע תפס רשב"י לשון "בני עליה" ולא כמה צדיקים. אלא ידוע בדרך כלל שהצדיקים מתעלים ומשגשים בהשגות רוחניות, אבל יש להם לפעמים נפילה בעבודת ה"ת", כפי בחינתם כמובן, אבל רשב"י זיע"א מעיד על עצמו ועל בנו שהם כבר נזדככו זיכוך על זיכוך גדול, ונתמעטו אצלם תאוות העוה"ז עד שהם רק "בני עליה" ואין להם יותר מציאות של ירידה ונפילה בעבודת ה"ת", כי הם כבר זכו להפשטת הגשמיות.

ועוד דקדק ואמר "והן מועטין" לרמז שאותם בני עליה ממעטים עצמם, וזכו למדת הענוה שתהא טבועה בהם. ועוד יש כאן יסוד גדול שרשב"י אומר לבסוף ואם שנים הם אני ובני הם, ולא המשיך לומר אם אחד הוא אני הוא. ללמד אותנו שאם האב זיכך עצמו והגיע למעלות נשגבות בתורה ויראת שמים, אך לא עלה בידו לחנך את בניו ג"כ שיהיו כמותו הרי זה כשולן גדול, כי אם רק הוא הצדיק ובניו לא צדיקים כמו האבא אין בזה חשיבות.

הארי שבחבורה

רבינו הקדוש קרא על רבי אלעזר "ארי בן ארי", ובזוה"ק הוסיפו ואין רבי שמעון כשאר אריות, אלא עלי נאמר "אריה שאג מי לא יירא". ומה העולמות העליונים מזדעזעים מלפניו, אנו על אחת כמה וכמה, אדם שהוא גוזר והקב"ה מקיים, הקב"ה גוזר והוא מבטלה.

וכידוע שרשב"י בירך את רב ספרא שיהיה לו בן ארי שבחבורה, וכך היה כדאיתא בזוה"ק (תרומה דף קס"ו) שפעם אחת הלכו ר' חייא ור' יוסי לאסוף כסף עבור פדיון שבויים ובדרכם נכנסו לאיזה אכסניא כדי ללון וכו', וקמו בחצות ללמוד, ובתו של בעה"ב כששמעה את דברי התורה התחילה לבכות, שהיא לא זכתה לחתן ת"ח כי לקחו אותו לחתן היות וקפץ מן הגג לענות אמן וכו'. ובשער הכוונות (דף מ"ב) שהוא היה בנו של רב ספרא והיה ת"ח שאין כמותו אלא שקיבל עליו לא להראות עצמו בתורה וכו'.

והנה יום ל"ג לעומר כינוהו חז"ל בשם הילולא דרשב"י, לשון הלל ושמחה, מפני שביום זה יש יחוד גדול ושמחה גדולה בעולמות העליונים ומזמינים את כל פמליא דלעילא שישמחו בעטרין קדישין שמעטרים בהם את רשב"י זיע"א, ובפרט שביום זה גילה רזין עילאין, ולכן ביום זה כל עם ישראל עושים שמחה גדולה כי היום גמרנו לקבל סודות התורה בגילוי ואין המצוה נקראת אלא על שם גומרה. ולכן עושים הילולא רבא כי גמר קבלת התכלית המבוקש מן התורה, הם סודות התורה, שבשביל זה היתה עיקר עליית משה רבינו למרום, כמ"ש עלית למרום שבית שב"י וכו', ויש רמז לזה מסמיכות התורה סופה לתחילתה, כי התיבות האחרונות-עיני כל ישראל, והתיבה הראשונה- בראשי"ת, דהיינו כי זכיית התורה בגילוי לעיני כל ישראל, היתה בזכות בראשי"ת-ר"ת א'ור ת'ורת ר' ש'מעון ב'ר י'וחאי. והאר"י הקדוש כתב שיש שורש גדול למנהג זה, והוא עצמו עלה ממצרים לקברו של רשב"י לקיים המנהג לעלות ולשמוח ולאכול ולשתות עם הרשב"י זיע"א.

ליתן בגדים יקרים למדורת ל"ג בעומר

עוד נהגו להדליק מדורות ביום ל"ג בעומר וכמו שכתב בספר טעמי המנהגים וז"ל: נוהגין בכפר הקדוש מירון שעם התקדש ליל ל"ג לעומר עולים על גג מערת רשב"י, ששם נמצא עמוד של חומה ועליו כמין ספל גדול ששופכים לתוכו שמן ומטילין לתוכו בגדים יקרים וזהו ומדליקין אותו על ידי כלונס של עץ ארוך ועליו אבוקה של אור עד ששלהבת עולה מאליה שנעשה מדורת אש גדולה, (וכן נוהגין בכל ערי ומושבי ארה"ק שמשאיין משואות) ומזמרים שירות ותשבחות להשי"ת בעת ההדלקה, ובעלי השיר יוצאים בשירים ובזמרים, שירי המעלות, שירי מזמור, שירי הוד והדר לכבוד התנ"א רשב"י, והעולה על כולם שיר השירים "בר יוחאי נמשחת אשריך, שמן ששון מחבריך", וכן "ואמרתם כה לחי, אדוננו בר יוחאי" וכו', "קול רנה וישועה באהלי צדיקים", ועוד ניגוני ששון ושמחה בריקודי קודש. ומצאנו גם האור החיים הקדוש זיע"א שרף בעצמו כמה בגדים יקרים בל"ג בעומר במירון לכבוד התנא האלוקי רשב"י זיע"א במדורה שעשו לכבוד הרשב"י. וכדאיתא בספר כבוד מלכים להרה"ק רבי שמואל העליר זצוק"ל רבב"ד בעיה"ק צפת ת"ו,

וזה לשונו: ומעיד אני באמת כי בילדותי שמעתי פה מרבני קשישאי רבני הספרדים, אשר אבותם ראו וספרו להם, כי הרב הקדוש רבי חיים בן עטר זיע"א היה פעם אחת בהילולא פה עיה"ק צפת ת"ו וכשעלה למירון וכו' והוא בעצמו שרף כמה בגדים יקרים לכבוד הרשב"י זיע"א, וגם הזקנים מהספרדים פה ידעו ושמעו זה.

ומו"ר המקובל האלהי כמוהר"ר יצחק כדורי זצוק"ל בכל שנה היה נותן לי איזה בגד מהבגדים שלו לשרוף במדורה במירון לכבוד הרשב"י.

מנהג לירות בקשת

מנהג ישראל קדושים שיורים בחץ וקשת ביום ל"ג בעומר ונאמרו בו כמה טעמים ורמזים.

חכמי הקבלה מצאו רמז בספר הזוהר (ח"ג רט"ו א): "בשעתא דאית צדיק בעלמא איהו מגין על עלמא, לא הוי צדיק, היא קשת לאתחזאה, דהא עלמא קיימא לאובדא אלא בגין קשת דא". ביום פטירתו של רשב"י אנו יורים בקשת לרמוז שאנו זקוקים לרחמי שמים.

בספה"ק בני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ל"ג בעומר אות ד' וה') האריך בזה ובריש אות ד' כותב ששמע מהרה"ק רמ"מ מרימנוב זי"ע כי בימי ר' שמעון לא נראתה הקשת, והנה ביום עלותו למרום עושה הסימן הזה.

בספה"ק אמרי נועם (ח"ג, מועדים לל"ג בעומר) כתב, נתפשט המנהג לירות בקשת ביום ל"ג בעומר הרומז על הוד שבהוד, שהוא מודים דרבנן להאמין במילי דרבנן סודות התורה, ולקטלא להאי חוויא שנגע בירך יעקב ע"י חצים שבקשת, ויש לרמוז קשת ר"ת קווצותיו תלתלים שחורות כמו שדרשו חז"ל על כל קוץ וקוץ תילי תלין של הלכות.

ובספה"ק מגן אברהם [טריסק] (רמזי פורים) כתב לבאר, דצריך האדם להלביש את עצמו בכלי קרב שיזרוק חצים ובליסטראות לעומת יצרו ולהתגבר עליו, שיהא דבוק בתשובה תמיד, וזה מרמזו בל"ג בעומר כי ל"ג הוא אותיות ג"ל, שהוא החצי מתיבת גלגל, וגלגל הוא מקיף בעיגול, וחצי גלגל הוא בציור קשת, ומלפנים היה המלחמה בקשת, וזה מרמז שהתשובה צריכה להיות במלחמה גדולה נגד היצה"ר, ועיקר הכלי זיין בקרב לעומת היצה"ר, הוא עסק התורה הקדושה.

בספר אורה ושמחה [להרה"ק ר' אברהם שמחה מבארניב זצ"ל] (אות ט"ו) כתב, כי במבול כתיב (בראשית ו, י"א) בחדש השני בי"ז לחדש ביום הזה נבקעו מעינות וגו'. ולדעת הזוה"ק (פר' פנחס) שכתב ותנח התבה בחדש השביעי דא תשרי, נמצא לפי חשבון הזוהר אשר חודש השני הוא אייר, וז"ש בחדש השני בי"ז לחדש. והנה איתא שם בפירוש"י עה"פ (בראשית שם, י"ב) ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום, דאין יום ראשון מן המנין לפי שאין לילו עמו ע"ש, נמצא דהמנין מתחיל בי"ח לחודש, ולדעת הזוהר התחיל המבול בי"ח לחודש אייר שהוא ל"ג בעומר, והקשת הוא לאות שלא יהיה עוד מבול (שם ט', י"ג), לכך ביום הזה שהוא הילולא דרשב"י, ולפי חיבורו הזוהר יוצא שהמבול התחיל בו ביום, ע"כ יורו המורים בקשת על האות שלא יהיה עוד מבול, והוא נכון מאד.

חאלאקע במירון בל"ג לעומר

והנה יש מנהג קדום לגלח ראש הבנים הקטנים במירון, זה מובא בשער הכוונות (ענין ספירת העומר דף פ"ו ע"ד ודף פ"ז ע"א) אני ראיתי למוז"ל שהלך לשם פ"א ביום ל"ג לעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע ההוא וזה היה פעם הראשונה שבא ממצרים אבל אין אני יודע אם אז היה בקי ויודע בחכמה הזו הנפלאה שהשיג אח"כ והרב רבי יונתן שאגי"ש העיד לי שבשנה הראשונה קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל, שהוליד את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילח את ראשו כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמחה, וכ"כ בלחם מן השמים (ענין ספרה"ע) שטוב לעשות כן.

בספר משנת חסידים (מס' אייר פ"א אות ז') כתב, מצוה לשמוח שמחת רשב"י בל"ג בעומר על קברו וכ"ש אם הוא פעם ראשון שמגלח ראש בנו ומניח הפאות שהוא מצוה.

ובשו"ת אפרקטתא דעניא (סי' קס"א) כתב, סמך לתגלחת בל"ג בעומר שהוא יום הלולא דרשב"י וכמו שכתוב קודם הלולים לה', כי יום ל"ג בעומר הוא יום שמחה וחדוה לכבוד רשב"י, ועוד טעם דזמן זה הוא המתקת הדינים והשערות הם מסטרא דדינא (זוה"ק בהעלותיך דף קנ"א ד"ה קח), לכן גוזרים את השערות בו ביום והרחמים גוברים.

ובספה"ק עטרת ישועה (מועדים) כתב רמז למנהג זה בתורה, בפר' תזריע פסוק "ל"ג" הוא והתגלח והוא רמז שביום ל"ג בעומר מגלחים ובתיבת והתגלח יש ג' רבתי לרמז כי מגלחים התינוק כשהוא בן ג' שנים, וכע"ז כתב ג"כ בספר פרדס יוסף (שם) עה"פ הנ"ל.

ספירת העומר דרוש ב

החשק הגדול של רשב"י בתורה, עמלו בתורה, וכחו הגדול למתק הדינים

מיד לאחר ז' ימי חופתו של רבי שמעון עם בתו של ר' פנחס בן יאיר, הלך לשיבתו של רבי עקיבא, והיה שם שלוש עשרה שנה רצופות, וכל אותו זמן לא זזה ידו מתחת יד רבו, והיה שותה בצמא את דבריו וכבר אז הכיר רבי עקיבא בתלמידו באהבתו ומסירותו לתורה ובכחותיו הנעלים, ומכל תלמידיו סמך את ר"מ ורשב"י, ובהזדמנות אמר ר"ע לרשב"י דיך שאני ובוראך מכירין כוחך.

והדביקות ברבו היתה כל כך גדולה עד שבעת שלטון רומי שגזרו על עם ישראל גזרות משוננות וגם שלא ללמוד תורה, והיה ר"ע מקהיל קהילות ומלמד ולומד תורה מתוך מסירות נפש, נתפס ונחבש בכלא ונגזר דינו למיתה, וכשישב בכלא נדחק רשב"י ונכנס וכו', כפי המעשה המובא בגמרא במסכת פסחים (ק"ב ע"א), חמשה דברים צוה ר"ע את רשב"י כשהיה בבית האסורים, אמר לו רבי למדני תורה, אמר לו איני מלמדך, אמר לו אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחאי אבא ומוסרך למלכות, אמר לו בני יותר משהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק, אמר לו ומי בסכנה והלא עגל בסכנה, ואז לימדו ר"ע ואמר לו אם בקשת ליחנק היתלה באילן גדול וכו'. (רש"י: כלומר דבר שיהיה נשמע לבריות ויקבלו ממך), ופי' הבא"ח אם רצית למסור עצמך על קידוש ה' תעשה יחוד הוי"ה אדנו"ת גימ' אילן שהם זו"ן דאצילות.

מסירות נפש על התורה

מכאן נראה איזה חשק עצום היה לו ללימוד התורה, כי לכאורה קשה איך הוציא רשב"י מילים כאלו למוסרך למלכות, ואע"פ שאפשר לומר שאמר בלשון גוזמא עכ"פ לא אומרים כן, ועוד הרי ר"ע כבר היה בבית האסורים וא"כ מה יועיל שימסור אותו למלכות, אלא ע"פ הפשט רשב"י היה לו חשק גדול מאד בתורה, וידע שאין חכם כר"ע שילמדו, ואז אמר לו אם אין אתה מלמדני אני מוסרך למלכות, דהיינו שאמר לו אם אתה לא תלמד אותי תורה אז אני יכול לרדת מטה מטה ולהגיע למצב ירוד כל כך עד כדי למסרך למלכות.

ועוד פירשו המפרשים על פי הסוד שזה היה מדה כנגד מדה, הרי התורה שבכתב שהיא התנ"ך כתובה לפני ואני יכול ללמוד אותה, וכידוע שהיא בחי' ז"א. אבל אני צריך ללמוד את התורה שבע"פ שהיא בנוק', שהיא ספירת המלכות כמ"ש בפתח אליהו, מלכות-פה תורה שבע"פ, ואם לא תלמדני הרי אני מוסרך למלכות הקדושה דהיינו לספירת המלכות. פירוש שהמלכות שהיא תורה שבעל פה ח"ו תעניש אותו. ובליקוטי מוהר"ן (תורה ט') פירש שרשב"י חשב כי דרכו של ר"ע היה ללמד תורה ברבים ולא היה חושש לתלמיד שאינו הגון, ורשב"י חשב שזה גרם לו שיתפס, לכן רצה לעשות תיקון שרבו יצא מבית האסורים, ואמר לו תלמד אותי תורה שאני תלמיד הגון, ואז יהיה לך תיקון ותצא מבית האסורים, והשיב ר"ע אין אני מלמד לך תורה היות ואני בן גרים וצריך זכות אבות שתגן עלי, ולכן אני מלמד רק ברבים, אמר לו רשב"י אני אתחיל כי יש לי זכות אבות, וזה פירוש ליוחאי אבא ומוסרך למלכות, שאגיע בד"ת שלי עד המלכות, ואעלה אותך עמי, ואז לא יהיה לך פחד.

בזכותו פסקה המגפה

והחשק הגדול והמסירות נפש של רשב"י זיע"א, שהיתה לו לתורה הקדושה העלתה אותו למעלות נשגבות מאד, עד שזכה להיות מבחינת ארון הברית שהיו בו שני לוחות הברית והתורה כולה, וזכה לגלות את הזוה"ק, ובזכותו פסקה המגפה כמו שכתבו המפרשים על הפסוק "הנה טפחות נתת ימי" (תהילים ט"ל ו') יובן ע"פ מה שכתוב בשם רבנו אפרים על הפסוק (שמות כא,י) "ועשו ארון עצי שטים" ירמוז לת"ח שהוא ארון של תורה אמתים וחצי ארכו, ואמה וחצי רחבו, ואמה וקומתו, רמז שתמיד יחשוב אדם את עצמו שעדיין הוא הגיע רק לחצי, ועוד ידוע שכל אמה היא בת ששה טפחים, וא"כ יחד יש לנו חמש אמות ומחצה, סה"כ ג"ל טפחים. וזה שאמר (תהילים קט,ח"י) "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" עכד"ק. והנה ידוע דעד ל"ג בעומר נפטרו תלמידי ר"ע, וביום ל"ג סיים רשב"י את הזוה"ק ואז בזכות זה פסקה המגפה, וכידוע שרשב"י הוא ארון התורה הקדושה וזה פירוש הפסוק, "הנה טפחות", כאשר נשלמו ג"ל טפחים של הארון, אז "נתת ימי". המשיכו לחיות התלמידים של ר"ע ופסקה המגפה.

ועוד "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" כי הנה נודע מה שכתב בבית יוסף שתלמידי ר"ע פסקו למות בל"ג בעומר, והנה כשעלה משה למרום מצאו לקב"ה קושר קשרים לאותיות, אמר לפניו רבש"ע מי מעכב, אמר לו יש אדם אחד שעתיד להיות בעוד כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתיד לדרוש וכו', הלך וישב לסוף י"ח שורות, ולא היה מבין כלום ותשש כוחו וכו'. המאמר תמוה איך יכול להיות ר"ע יותר גדול ממשה רבנו, אלא שמשה, לא נתגלה לו שער הנ' בעודו בחייו אלא רק במותו כמ"ש על הפסוק הר נבו נ' בו, וזה שאמר דוד הע"ה "גל עיני ואביטה נפלאות", כלומר נ' פלאות מתורתך, שדוד נתאוה לידע בשער החמשים מה שמשה רבנו לא נגלה לו, וכ"ז היות שלאחר שקבלנו את התורה אור הגנוז נגנו בתוך התורה, ואז אפשר גם להשיג ולהבין את זה.

ממתק הדינים - רשב"י בחינת שבת

ורשב"י זכה שע"י מסירות הנפש הגדולה שלו לתורה, וצער המערה, נודרך מאד מאד ונעשה קדוש עד שמכנים אותו בשם "שבת" שהוא בחינת השביעי כמ"ש באדרא מה שבת לה' קודש אף רשב"י לה' קודש, וכמו דאיתא בזה"ק פ' קרח תא חזי לית עלמא קאים אלא על השלום, ומה הוא השלום בחי' "שבת". דאיהו שלמא דעלאי ותתאי ע"כ. ונ"ל בס"ד שרשב"י רמז פה רמז גדול, כי ידוע שרשב"י בחינת "שבת" שהוא השביעי, ועוד ידוע כמה היה ר"ש רודף על השלום והאהבה בעליונים ובתחתונים, וזה שאמר שאין העולם עומד אלא על השלום ומסביר רשב"י שהשלום הוא שבת ומה זה שבת זה רשב"י שהוא בחינת שבת דאיהו עושה השלום בעליונים ובתחתונים, ודו"ק. וכמו שבשב"ק מתמתקים הדינים ואינם שולטים, כן רשב"י זיע"א יש לו כח למתק הדינים ולהפכם לטוב, כי ידוע, כי ביום קדוש זה שהוא ל"ג בעומר נכנס קטנות ראשון דישסו"ת שהוא שם אלהים במילוי יוד"ן ורבינו האר"י כותב בשעהכ"ו כיון שביום ל"א לעומר נכנס שם אכדט"ם שהוא קטנות שני דאו"א עילאין הוא ממתק את שם אלהים. שנכנס ביום ל"ג כי אכדט"ם גי' ע"ד והוא שם של ביטחון-שם המיתוק מאלהים, שהוא בחינת אלהים חיים. ועליו נאמר הבוטח בה' חסד יסובבנו שממתיק כל הדינים ומהפכם לרחמים וזה הרמז ויעקב קרא לו ג"ל עד, המתקת שם אלהים.

וראה פלא כי ביום ל"ג בעומר התיבה הל"ג שמכוונים בה במזמור למנצח היא שם אלהי"ם, והוא ר"ת יכול א'ני ל'פטור ה'עולם מ'הדין, וכן תיבת הל"ג בשם מ"ב אנא בכח וכו' הוא תיבת "נהל" גי' אלהים ע"ה, שיום זה ממתק הדינים ומהפכם לטוב. גם "נהל" לשון מנהל שרשב"י מנהל עדתך.

כשלג ילבינו

וכן ביום קדוש זה נגמר להכנס כל בחינת החסדים, שכידוע ישנם חמשה חסדים והשבוע זה הוא שבוע חמישי שהוא בחינת החסד דהוד, והוא בחינת הוד שבהוד שהוא יום חמישי דשבוע חמישי א"כ היום הוא בחי' הוד דהוד, כידוע שכל חסד נחלק ג"כ לה' חסדים וכללותם וכללותם, והיום נשלם להכנס החסד דהוד שבהוד, ולכן נתמתקו הדינים והגבורות ביום זה וע"ז דרשו חז"ל "ונתת מהודך עליו". ודרשו חז"ל מהודך ולא כל הודך, זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. ידוע כי רשב"י ניצוץ ממשה רבנו, ויום שמחתו הגדולה הוא היום שהוא הוד שבהוד, לכן נאמר ונתת מהודך עליו, שהוא הוד שבהוד, ולכן הזקנים שבאותו הדור של רשב"י, ופי' "זקנים" זקן שקנה חכמה שהיא חכמת ספר הזוה"ק, פני משה כפני חמה, שיש לה אור מעצמה, כי רשב"י אינו צריך להשפעה מאחרים אלא כמו החמה שאורה הוא מעצמותה ממש כן רשב"י זכה להאיר מעצמו. אמנם פני יהושע שזה הדורות הבאים כפני לבנה שאינם יכולים להאיר אלא מהאור שקבלו מרשב"י, כמו הלבנה שכל כוחה רק מהשמש. ודו"ק. ואדם הזוכה ביום הזה לבוא אצל רשב"י ולחזור בתשובה שלימה, אפשר שזכותו של רשב"י תגרום לו שעוונותיו יתכפרו ויתלבנו כמ"ש על הפסוק "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו", "כשלג" ר"ת כח שמעון ל"ג שביום זה נתגלה אור הזוהר ע"י רשב"י, ואז מלבינים העוונות של עם ישראל.

ועוד ידוע שביום שמתמתקים הדינים, באה רפואה גדולה לעולם, כי הדינים הם הגורמים את המחלה ל"ע, אבל כאשר מקבל האדם רפואה סימן שנסתלקו מעליו הדינים. וביום זה שיש בו מיתוק הדינים יש בו רפואה גדולה ורמזו זה ב-מ'לך ר'ופא נ'אמן ו'רחמן ר"ת מרון, כי בזכות הצדיק של מרון זוכים לרפואה והמתקה. וכן תיבת "ורפאתיו" עולה גי' שמעון בר יוחאי.

"ובני ישראל יוצאים ביד רמה" התרגום מתרגם ברי"ש גלי, ברי"ש אותיות רשב"י גל"י ל"ג בעומר, בזכות רשב"י יוצאים מכל הצרות ומהגלות הקשה. ועוד יש לפרש, יד זה סמיכה שהיא ביד, "רמה" רם ה', שהרים וסמך את ה' תלמידים.

השתתחות הרמ"ק ורבו והחבריא קדישא על ציון הרשב"י

הרמ"ק (רבי משה קורדיבירו) בספרו (ספר הגירושין) מביא: בשנת ה' אלפים ואני בתוך בית המדרש רבי שמעון ורבי אלעזר ע"ה, ועדיין מרחשין שפתי, ושם התפללתי תפלה קצרה מתוך קירות לבי, ואחר כך קם מורי על רגליו ופירש פרשת זכור, מלבד פירושים אחרים שפירש עליו וכן מקצת חברים וקמתי אני והסתכלתי ואני פני לדרום קצת, וימיני לציון רבי אלעזר, משמאלי ציון רבי שמעון ע"ה, ופתחתי בפרשת זכור, ואמרתי כי הנה רבי שמעון הוא בגבורה כמו שפירש בזהר במקומות רבים, ורבי אלעזר ודאי מצד החסד שכן בשמו א"ל שהוא חסד, ראיתי להכריע ביניהם בדברי תורה שהוא התפארת המכריע ואף על פי שאיני ראוי שהם יתעטרו בי מפני רוע מעללי. עם כל זה, יתעטרו על ידי בדברי תורה שאינם מקבלים טומאה ואינם מטמאים על ידי ח"ו.

הרה"ק רבי אברהם גאלאנטי (בספרו 'קול בוכים' סוף קינה ב') מביא מה ששמע מהרה"ק בהיותם על ציון הרשב"י בהר מירון, ומסיים שם: 'ברוך שחלק מחמתו ליראיו, תנוח נפשו בגן אלהים כמו שהניח את דעתינו'.

ביאור ההפטרה

הקשר בין ההפטרה לפרשה

בהפטרה: מסופר על רוב דיני כהונה, וזה מעין הפרשה שבה מסופר גם כן על רוב דיני כהונה.

תוכן ההפטרה

לעתיד לבוא בבנין הבית השלישי, ישרתו לפני ה' הכהנים מבני צדוק, כי הם לא זזו מעבודת ה', בזמן שאחרים תעו וסרו מעבודתו יתברך, ולכן הם ראויים ונבחרו לשרת לפני ה' בכל העבודות.

וכאשר יבואו לקודש הקודשים ביום הכפורים, אין להם ללבוש שמונה בגדים, אלא ישרתו לפניו בבגד לבן של פשתן, גם המגבעות יהיו מפשתן וכשגומרים את העבודה ויוצאים יחליפו בגדיהם, כדי שלא יתערבו עם העם בבגדי הקודש.

אסור להם לגלח את כל שערם, גם אסור להם לגדל שער ראשם אלא חייבים להסתפר פעם אחת בחודש, ותספורתם תהיה ככוסמת, שראשו של שער אחד נמצא בצד עקבו של השער השני.

אסור להם לקחת אלמנה וגרושה, אך אלמנה לבד שאיננה חלוצה, יכולה להתחתן עם כהן הדיוט, כי כהן גדול אסור גם באלמנה.

בנוסף לעבודתם במקדש, הם ילמדו את העם להבחין בין קודש לחול וכן בין דבר טמא לדבר טהור, ידונו דיני ממונות וישפטו את העם משפט צדק וילמדו אותם תורה ודעת. אסור להם להטמא למת, פרט לשבעה קרובים שמצוה להטמאות להם, ואחרי שיפרוש מהמת ישב מחוץ למחנה שבעת ימים, יזו עליו מאפר פרה אדומה ואז יטהר.

הם לא לוקחים חלק ונחלה בישראל, אלא יתפרנסו ממתנות כהונה, שיירי המנחה, החטאת והאשם לכהנים, כמו כן הביכורים, החלה ותרומה גדולה לכהנים, ובזכות מתנות כהונה תשרה הברכה אצל ישראל הנותן.

יחזקאל פרק מ"ד פסוק ט"ו - סוף.

טו וְהַכְהֵנִים הַלְוִיִּם הַבָּאִים מִשְׁבֹּט לְוִי בְנֵי צְדוֹק הַכֹּהֵן, שְׁשִׁימֶשׂ רֵאשׁוֹן בְּמִקְדָּשׁ בְּיַמֵּי שְׁלֹמֹה וְלִכְּן נִקְרָאִים כּוֹלָם עַל שְׁמוֹ(רש"י) אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשֵׁי וְלֹא זָזוּ מִעֲבֹדֹת הַמִּקְוֹם (מ"ד), וְלֹא עֲבָדוּ עִזִּי (מלבי"ם)

בְּתַעֲוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵעַלִּי כִּאֲשֶׁר תַּעֲזוּ וְסָרוּ יִשְׂרָאֵל מֵעַל ה' (מ"ד) הִמָּה בְנֵי צְדוֹק יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי בְּבִנְיַן בֵּית שְׁלִישִׁי [א] וְעָמְדוּ לְפָנַי בְּכָל עֲנִינֵי הַכְּהֹנָה (מלבי"ם) לְהִקְרִיב לִי חֵלֶב וְזָם נְאֻם אֲדַנִּי יִהְיֶה: טז וגם הִמָּה יָבֹאוּ אֶל-מִקְדָּשֵׁי וְהִמָּה יִקְרְבוּ אֶל-שְׁלַחְנֵי לְשִׁרְתָּנִי הֵם יִסְדְּרוּ אֶת לֶחֶם הַפָּנִים עַל הַשּׁוֹלְחָן (ת"י) וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמֶרֶתִי [ב] הֵם יִשְׁמְרוּ עֲבֹדֹתַי (מ"ד): יז וְהָיָה בְּבֹאֵם הַכְּהֵנִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹם הַכְּפוּרִים אֶל-שַׁעְרֵי הַחֲצַר הַפְּנִימִית הוּא הַהֵיכָל שֶׁנִּקְרָא חֲצַר לְעֹמֶת קוֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים בְּגִדֵי יִלְבָּשׁוּ בְּגָדֵי לְבָן מִפְּשֵׁתִים שֶׁכֵּהן גָּדוֹל מִשְׁמֶשׂ בְּהֵם בִּיהוֹכ"פ לְעֹבֹדֹת פָּנִים וְלֹא-יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צֹמֶר כִּי בְּפָנִים לֹא יַעֲשׂוּ עֲבֹדָה בְּשִׁמּוֹנָה בְּגָדִים שֵׁשׁ בְּהֵם צֹמֶר בְּשִׁרְתָּם בְּשַׁעְרֵי הַחֲצַר הַפְּנִימִית בְּשַׁעְרֵי הַהֵיכָל וּבֵיתָה [ג] וּפְנִימָה מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא קוֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים (מ"ד): יח פְּאֵרֵי פְּשָׁתִים מִגִּבְעוֹת פֶּשֶׁתָן יִהְיוּ עַל-רֵאשֵׁם וּמִכְנָסֵי פְּשָׁתִים יִהְיוּ עַל-מְתַנִּיָּהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בַּיָּזַע בְּמִקְוֹם זֵיעָה (רש"י): יט וּבִצְאָתָם הַכְּהֵנִים מִהַעֲזָרָה שֶׁלָּהֶם אֶל-הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה לֹא לְעִזְרַת נָשִׁים, אֲלֵא אֶל-הַחֲצַר

עיונים והארות

א. וְהַכְּהֵנִים הַלְוִיִּים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעויות בני ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני - בעת שמתרבים המורדים במלכות, יוכל אוהב המלך לעלות במדרגה יותר גבוהה מאשר בשנים כתיקנון, כי הלא הוא מגן על המלך בשעת הסכנה. וכן הדין במי שמציל מן הדליקה, בא על שכרו משלם.

וּבִצְאָתָם והיה בבואם אל שערי החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם צמר בשרתם בשערי החצר הפנימית וביתה - בעולם העליון יש מקטרגים שתפקידם לדבר רע על ישראל, והקדוש ברוך הוא מרוב אהבתו לישראל מפריד ביניהם, שלא יהיו מחוברים יחד במקום אחד לדבר רע על ישראל, שאילו היו במקום אחד, לא היתה חלילה תקומה לשונאיהם של ישראל. ה"שעטנז" רומז להשוות את המקטרגים שלמעלה ולחברם יחד, ומי שמחבר למטה צמר ופשתים ולובש אותם, הריהו גורם חיבור לאותם מקטרגים במקום אחד והם באים לדבר רע על ישראל, נמצא שהלובש "כלאיים" גורם רעה לישראל.

אֵין לך אסון גדול מזה, כאשר הכוחות הרעים מתאחדים יחד, כאשר המקטרגים מזדווגים למקום אחד, שגורמים רעה לישראל, וכבר אמרו רבותינו (סנהדרין ע"א): "פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם".

וּמִכָּל שכן כאשר הרע מתלבש ומתעטף בבגדים הטובים, כי אז נשקפת סכנה איומה לקיום האמת שהיא חותמו של הקדוש ברוך הוא, ואין לך קפיידא גדולה מזו על מי שמערב את החטא עם המצוה, את החוטא עם הזכאי (קול צופיך ח"ב).

ב. הִמָּה יבואו אל מקדשי והמה יקרבו אל שלחני לשרתני ושמרו את משמרתִי - הזכיר הכתוב דוקא "אל שלחני", כי ידוע שהשלחן היה בצפון, ומשם בא השפע לכל באי עולם, ולכן הרוצה להעשיר יצפין, אבל המנורה היתה בדרום שהיא מורה על התורה, וכמו שכתוב: "כי נר מצוה ותורה אור", ולכן הרוצה להחכים ידרים. וזהו שכתוב: "מצפון תפתח הרעה", לפי שנאמר: "מצפון זהב יאתה", וריבוי הזהב גורם לאדם לחטוא, וכמו שכתוב "ורם לבבך ושכחת".

הַחִיצוֹנָה אֶל-הָעַם׃ היא עזרת ישראל (רד"ק) יִפְשְׁטוּ אֶת-בְּגָדֵיהֶם בְּגֵדֵי כְהוֹנָה אֲשֶׁר-הָפָח מִשָּׂרְתָם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַּת הַקֹּדֶשׁ העומדים בתחתיות ההר וממעל׃ וְלִבְשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּגָדִים אַחֲרָיִם בְּגֵדֵי חוּל׃ (מ"ד) וְלֹא-יִקְדְּשׁוּ אֶת-הָעַם בְּבְגָדֵיהֶם ולא יתערבו עם העם בבגדיהם שלא יראה שהעם קדושים כמוהם (רד"ק) [ועוד כי העם חושב שאם יגע בבגדי כהוונה יעשה קדוש כמו הכהנים]: כֹּה וְרֹאשָׁם שַׁעַר רֹאשָׁם לֹא יִגְלָחוּ [ו] להעביר את כל שערם (רש"י) וּפָרַע לֹא יִשְׁלָחוּ לא יניחו שיגדל שער ראשם יותר מדי אלא פעם בל' יום יגלחו (רד"ק) כָּסוּם יִכְסְמוּ אֶת-רְאֵשֵׁיהֶם יסתפרו כמו כוסמת ראש שער אחד בצד עקבו של שער השני (רש"י): כֹּה וַיֵּיזַן לֹא-יִשְׁתָּנוּ כָּל-כֹּהֵן בֵּין כֹּהֵן גָּדוֹל וּבֵין כֹּהֵן הַדְּיוֹט (מ"ד) בְּבֹאֵם אֶל-הַחֲצֵר הַפְּנִימִית הוא ההיכל (רש"י): כֹּה וְאַל־מָנָה וּגְרוּשָׁה לֹא-יִקְחוּ לָהֶם הכהנים הגדולים לְנָשִׁים כִּי אִם-בְּתוֹלַת מִזְרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאֱלֻמָּנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֱלֻמָּנָה רק שתהיה אלמנה ולא גרושה או חלוצה מִכֹּהֵן יִקְחוּ חלק מהכהנים יכולים לקחת אלמנה והם כהנים הדיוטים (רש"י): כֹּה וְאֶת-עַמֵּי יוֹרְוּ אֶת עַמֵּי יִלְמְדוּ הַכֹּהֲנִים לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל (מ"ד) וּבֵין-טָמֵא לְטָהוֹר יוֹדְעִים הם ילמדו דיני טומאה וטהרה (מלבי"ם): כֹּד וְעַל-רִיב שִׁיחִיָּה בֵּין בַּעֲלֵי הַדִּין בְּדֵינֵי מִמוֹנוֹת (ע"פ ת"י) הָפָח יַעֲמְדוּ (לשפט) לְמִשְׁפָּט לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים בְּמִשְׁפָּטֵי (ושפטהו) יִשְׁפָּטוּהוּ כי הכהנים יהיו בסנהדרין לדון דיני ממונות ונפשיות במשפטי התורה (מלבי"ם) וְאֶת-תּוֹרָתִי וְאֶת-חֻקֹּתֵי הַנְּהוּגִים בְּכָל יְמֵי מוֹעֲדַי בְּדַבַּר הַקּוֹרְבָנוֹת יִשְׁמְרוּ הם לעשותם וְאֶת-שִׁבְתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ בְּדַבַּר הַקּוֹרְבָנוֹת הַבָּאִים חוּבָה לְיוֹם (מ"ד): כֹּה וְאֶל-מַת אֲדָם אִם אָדָם מֵת לֹא יָבֹא כֹהֵן הַדְּיוֹט (רד"ק) לְטָמְאָהּ אֶת עַצְמוֹ (מ"ד) כִּי אִם-לְאָב וְלָאִם וְלִבְנֵי וְלִבְתֵּי לְאָח וְלְאֵחוֹת אֲשֶׁר-לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ יִטְמָאוּ והם שבעה קרובים שמותר לכהן, דטומאת קרובים מצוה (מלבי"ם): כֹּה וְאַחֲרֵי טְהַרְתָּו אַחַר פְּרִישְׁתּוֹ מִן הַמֵּת (רש"י) שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ-לוֹ אחיו הכהנים שאם ישכח לא יניחוהו ליכנס למקדש (רד"ק על פס' כז) [ויזהרו ממנו ז' ימים]: כֹּה וּבַיּוֹם בָּאוּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ בתחילת ביאת הכהן להתחנך בעבודה (רש"י) אֶל-הַחֲצֵר הַפְּנִימִית היא עזרת כהנים אשר שם המזבח (מ"ד) לְשָׂרְתָּ בַּקֹּדֶשׁ יִקְרִיב

עיונים והארות

מחלי עבודה.
כסום יכסמו את ראשיהם - תאנא ראשו של זה בצד עקרו של זה כמין תספורת של בן אלעשא. תניא א"ר לא לחנם פזר בן אלעשא את מעותיו אלא להראות בו תספורת של כהן גדול (סנהדרין כ"ב).

ד. וראשם לא יגלחו — (ילק"ש) שנו רבותינו, מלך מסתפר בכל יום, כהן גדול מערב שבת לערב שבת, כהן הדיוט אחד לשלשים יום, מנלן, אתיא פרע פרע מנזיר, כתיב הכא וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו, וכתיב התם גדל פרע שער ראשו, מה להלן שלשים יום אף כאן שלשים יום. תנן אלו הם שבמיתה, שתויי יין, ופרועי ראש... ומניה, מה שתויי יין מחלי עבודה, אף פרועי ראש

חַטָּאתוּ היא עשירית האיפה [ה] סולת שהיו הכהנים מביאים ביום החינוך שלהם (רש"י) **נָאֵם אֲדֹנָי יְהוִה:**
 כח: **וְהִיטָה לָּהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם** מותר קרבני יהיה נחלתם (מ"ד) **וְאֶחָזָה** חלק ונחלה
 בארץ **לֹא-תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי אֶחָזָתָם** (רד"ק): **כֹּס הַמִּנְחָה** שירי המנחה (מ"ד) לאחר
 שהקטירו את הקומץ **וְהַחַטָּאת וְהָאֵשֶׁם הַמָּחָה הַכֹּהֲנִים יֹאכְלוּם וְכָל-תָּרֵם** ההקדשות (רש"י)
בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם לְכֹהֲנִים יְהִיָּה: לִוְרָאשִׁית כָּל ראשית הגז, ומתנות, ותרומה, ותרומת מעשר (מלבי"ם) **בְּכֹרֵי**
כָּל הם הבכורים **וְכָל-תְּרוּמַת כָּל** כל התרומות כולם בין דגן בין תירוש בין יצהר **מִכָּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם** מכל
 הדברים שאתם חייבים להפריש מהם תרומה **לְכֹהֲנִים יְהִיָּה וְרָאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם** הפרשת חלה (מ"ד) **תִּתְּנוּ**
לְבָחֶיךָ ועי"ז תזכה **לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל-בֵּיתְךָ:** לא **כָּל-נְבִלָה וְטִרְפָּה** [ו] **מִן-הָעוֹף**
וּמִן-הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים למרות שהתורה התירה להם מליקת העוף שהיא נבלה הוצרך להזהירם על
 שאר נבילות וטרפות שאסורות להם (רש"י):

שאלות ברש"י על הפרשה

- א. לנפש לא יטמא - הסבר "לנפש". והסבר: לא יטמא בעמיו. כי אם לשארו-מי זה?
 תשובה.....
- ב. הסבר: הקרובה אליו. מדוע הוסיפה התורה: לה יטמא?
 תשובה.....
- ג. הסבר: את ראשו לא יפרע.
 תשובה.....
- ד. הסבר: חרום, שרוע, גבן, דק, תכלול בעינו, גרב, ילפת, מרוח אשך.
 תשובה.....
- ה. אך אל הפרוכת לא יבוא-מה לא יעשה שם? ואל המזבח לא יגש - איזה מזבח?
 תשובה.....
- ו. כל איש אשר יקרב - מה לא יעשה?
 תשובה.....
- ז. לא יאכל קודש - באיזו אכילה מדובר?מיהו: תושב כהן שכיר?
 תשובה.....

עיונים והארות

<p>ה. יקריב חטאתו — זהו עשירית האיפה שהיו הכהנים מקריבים ביום החינוך (מצודות).
ולפי המובא בספר "שיעורי תורה" סימן ג' מאת הרב אברהם חיים נאה זצ"ל, יהיו המידות כדלהלן:</p>	<p>לוג = 4 רביעיות = 0.23 ק"ג.
רביעית = ביצה וחצי בקליפתה = 86.4 גרם (כל רביעית האמורה בגמרא היא רביעית הלוג). יוצא לפי זה עשירית האיפה = 1.666 ק"ג וזהו שיעור חלה.</p>
<p>כור = 10 איפות = 166.6 ק"ג.
איפה = 3 סאין = 16.66 ק"ג.
הקב = 4 לוגין = 0.925 ק"ג.
סאה = 6 קבין = 5.55 ק"ג.</p>	ו. כל נבלה וטרפה — (ילק"ש) כהנים הוא דלא אכלי הא ישראל אכלי, א"ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדרשה, רבינא אמר כהנים איצטריכא ליה, סלקא דעתך אמינא הואיל ואישתרי מליקה לגבייהו משתרי נמי נבלה וטרפה, קא משמע לן (מנחות ע"ה).

- ח. וכהן כי יקנה נפש - במי מדובר? ומי הוא "יליד ביתו"? ומה לומדים עוד מפסוק זה?
 תשובה.....
- ט. שור או כשב או עז כי יולד - מה בא למעט - כי יולד?
 תשובה.....
- י. אותו ואת בנו - האם מדובר באב והבן?
 תשובה.....
- יא. מתי זה: בן הערביים? והניף - איך מתבצעת התנופה? ומה המטרה?
 תשובה.....
- יב. הסבר: ממחרת השבת. הסבר: למה כתוב כפת תמרים בלי וא"ו?
 תשובה.....
- יג. ויצא בן אשה ישראלית - מאין יצא? (הסבר כמה פירושים)
 תשובה.....
- יד. בן איש מצרי - איזה מצרי? מה בא ללמד: בתוך בני ישראל.
 תשובה.....
- טו. הסבר: בת דברי.
 תשובה.....

שאלות מספר בן איש חי שנה א'

- א. מאיזה מקום בוצעים את הבת לאחר ברכת המוציא?
 תשובה.....
- ב. במה צריך להקפיד בין נטילה לברכת המוציא? ומדוע?
 תשובה.....
- ג. איזה מזמור אומרים לפני נטילת ידיים של כל סעודה ומה סודו? ואיזו בקשה יאמר עוד? ואיזה פסוק יאמר גם?
 תשובה.....
- ד. מה יעשה עם ידיו כשמברך על הפת? ומדוע? ומה יכוון?
 תשובה.....
- ה. איך צריך לבטא את אות ה"א של המוציא? ומה יעשה באותו זמן בפת? ובמה יש להזהר בברכת המוציא?
 תשובה.....
- ו. מי צריך לבצוע אם יש אורח?
 תשובה.....
- ז. מה השיעור שיבצע מהפת כחול כשאוכל לבדו? ומדוע? ואיך ינהג בשבת?
 תשובה.....
- ח. כמה פעמים יטביל הפת במלח ומה יכוון בזה? ומה טוב לשים על השולחן עד אחר ברכת המזון? ומדוע?
 תשובה.....
- ט. איך יחלק הפרוסה למסובין וממה יזהר? ומדוע?
 תשובה.....
- י. למי צריך להזהר שלא ליתן מן הלחם שברך עליו המוציא?
 תשובה.....
- יא. איזו חבוב מצווה נוהגים בפרוסת המוציא בסוף הסעודה? ומדוע?
 תשובה.....

